

DE SECR

NATVRA

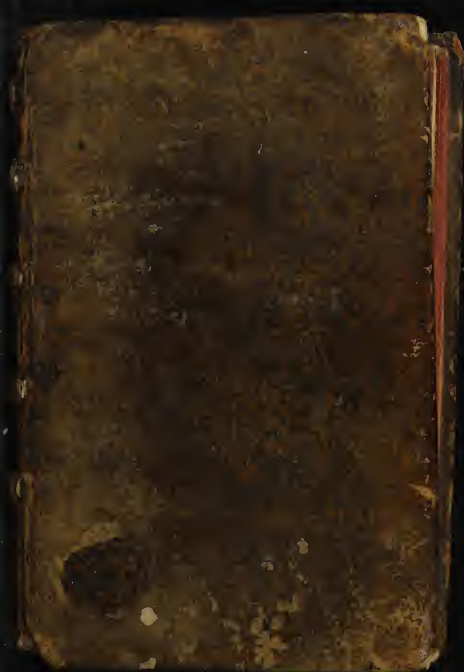

Collation 29

COELVM PHILOSOPHORVM, SEV LIBER DE secretis Naturæ, per Philippum Vlstadium ex variis Autoribus accuratè selectus, variisque figuris illustratus.

NVNC *recèns adiecimus* Ioan. Anto. *Campesÿ Directorium summæ summarum* Medicinæ.

IN VIRTVTE ET FORTVNA.

LVGDVNI,
Apud Gulielmum Rouillium.
M. D. LVII.
Cum priuilegio Regis.

Extraict des lettres du priuilege du Roy.

Par grace & priuilege du Roy, *est permis à* Guillaume Rouille *Libraire de Lyon, d'imprimer, ou faire imprimer vne foys ou plusieurs, vn liure intitulé* Cœlum Philosophorum, *cum annotationibus, additionibus, &* Directorio *summa summarum* Medicinæ, Ioan. Anto. Campesij. *Et faict defences de par ledict* Seigneur, *à tous autres* Libraires, Imprimeurs, *& personnes quelconques, de non imprimer, ne faire imprimer, vendre ne distribuer, en ses pais, terres & Seigneuries, ledict liure, sans le vouloir & consentement dudict* Rouille: *sur les peines contenues esdictes lettres de priuilege: & ce iusques au temps & terme de six ans, à compter du iour & datte que sera parachcuee la premiere impression: comme plus à plein est contenu esdictes lettres de priuilege, sur ce données à Sainct* Germain en Laye *le xj. iour de* Septembre, Lan de grace 1550.

Par le Roy, l'Euesque de Bayonne Maistre des requestes ordinaire de l'hostel present.

Signé Guyneau:

Et seelé du grand Seau, en cire Iaune à simple queuë.

AD LECTOREM.

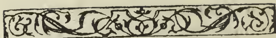

ABES, amice lector, eam medicinæ partem vel nobilissimã, qua nõ succus aliquis amarus ægrè impingitur, aut crassa rerũ mistura corpori humano in medicamentũ cedit. Verùm vt earundẽ purior secretiórque potestas, ceu animu la quæpiã rebus artificio subducta, sese spiritibus nostris insinuat, vitámque ve getiorẽ reddit. Rem sanè, quæ vt nostri seculi vulgò mediculis incognita erat diu, sic popello huius ope egenti, desyderata diutius, quæq; à clarissimis primũ inuenta medicis, ac processu operosius exculta, principibus solùm viris, Cæsaribus, Regibus, ac ducibus vel medicorũ industria fuerat familiaris medicina,

nunc Dei optimi benignitate plebi &
ſalubris & communis vt fieret, ex opera
hoc opere curauit Vlſtadius. Laudent li-
cet alij aduerſum ſæuiſſimas ægritudi-
nes nobilē Theriaces opem, alij cōtra af-
fectuum meſſem Mithridatis medica-
mentum miris præconiis, exclamēt ἀλε-
ξητήρια, *nimirum pro ſuis facultatibus*
nunquàm ſatis commēdata, ſed ea, quòd
craſſa vndique confiātur materia, haud
alios quàm corporeos pellunt morbos.
Hoc autē quis non planè probabit? quod
non modò vt corporis pellat morbos, effi-
caciſsimum eſt, verùm his pulſis, tam ſpi
ritum adauget, quàm vitā mirificè pro-
longare potens eſt, quo vel maximè om-
nium fieri ſolet, vt quemadmodū elemen
tis, humoribus, membris, reliquíſque cor
poris particulis, ſpiritus præſtat omni-
bus, ſic quæ hunc ſeruant refouéntque
medicamēta, terrenis, craſsis, impuriſq;
membrorum remediis præſentia magis
ſunt

ſunt. Quare, optime lector, hanc Vlſtadij lucubratiunculam vel qualemcunque boni conſule, atque miſerè ex ſpiritu laborantibus, hac rerum craſsiſsimarum ſecretione ſalubriter conſultum eſſe tibi perſuadeas, qua morbum regium, attonitionem, cenuulſionem letalem, lethargum, delirium, ſpiritum iam deficientem, aut his ſimiles animi pereuntis ægritudines non maiore fide ac dexteritate arcebis vnquam. Vale bene.

*

STRENVO AC NOBILI FOELICI DE GENNASIO, VALENtiano, Delphinali domino, & contribuli, Philippus Vlſtadius

S. D. P.

IVALES, bene eſt, ego quidem Dei benignitate optimè valeo, Fœlix omnium fœliciſsime. Semper animo volui, quid tibi ꝑ innumeris in me collatis beneficiis poſſem referre, qui ſciam ingratitudinem omnivitio ab omnibus de teſtari magis. Quare venit in mentem, paruum

paruum hoc, quicquid est literarum mu nus, vel nostra diligentia ex variorum authorum lectione congestum, tibi dica re, tuiq; nominis præsidio in lucem ede- re, quod & æquo animo te suscepturum minimè diffido. Tametsi breue admo- dum ac succinctum sit, id tamen te maximè oblectaturum non dubito, cum quòd nouarum medicinarum & anti- quarũ sit velut repositorium, tum quòd perobscurè à Ioanne de Rupe-scissa, Raymundo, Lullio, Arnoldo de Vila noua, Alberto magno, secretarum Na- turæ rerum summis indagatoribus scri pta sint, tam philosophica, quàm medi- ca & alchymica pleraque, atque adeò vt à paucis imò quasi nullis, nostra æta- te intelligi possint. Quod eò fieri augu- randum est, quòd veterum dogmatum librorúmque hactenus nihil, vel pa- rum viderint. Ad paucorum enim ma nus peruenisse video Mercuriorũ li-

brum,aut testamētum, aut Codicillum, aut reliquos Raimundi libros, quos si desideramus, haud facilè ad optatū finem pertingere licebit. Tametsi nō ignorem, optimos libros esse quibusdam, qui tamen ab ignaris rerum naturæ contemnūtur atque anicularū fabulis posthabentur: quo vel maximè fit, vt nō immeritò meæ huic fœturæ illusum iri metuā, cùm idipsum Lullio huius disciplinæ expertissimo acciderit. Quare cùm tanto viro Zoili non defuerint, operi ego meo insidias poni ab inuidorū linguis facilè conijcio. Quosdam enim vel doctiores ac Philosophos naturæ secreta abdita inquirentes, male habebit, opus tam à multis celatum diu, in lucem edi, omnibus cōmune fieri. Indocti verò cōtrà, non quòd labori inuideant, sed quòd minus intelligant, exibilare non desinent. Quare mi Fœlix suauissime, hāc nostram lucubratiunculā tuo obtutu editam, à liuidorū

defe

defende linguis:atque ideo magis, quòd non ad ſcientiæ oſtentationem, neque laudis nanciſcendæ gratia, verùm vt communi hominum generi prodeſſet, ſit facta. Vale eximium Delphinalium heroum decus, & me, vt ſoles, ama. Ex Friburgo Heluetico, octauo anno, Kalendas Maias, Anno à Chriſto nato

1543.

PROLOGVS.

Permultos veterum authorum scripsisse præclara volumina cùm de Quinta Essentia, tū de auro potabili atq; aquis vitalibus cōposita, nemo est qui nescit: idipsum verò à recētioribus factū esse itidē patet. Cùm autem omnes, qui de arte hac aliquid ediderint, adeò minutim, aut cōcisim támq; obscurè scripserunt, vt vel diligētissimis rei rimatoribus in errorē labi, quàm fructū consequi proptius fuerit: quos vt seduci miserè cognouimus, non potu

potuimus non aliquam certiorem dare institutionem, quæ artis theoremata & operationem contineret, qua seruata ad destinatum effectum ire facilè possemus. Edidimus autem hunc librum, fatemur, sermone incomposito ac præmaturè nimis: quod eo factum esse putato, primùm ne miserè laborantibus id temporis quo celandus erat, deesset huius medicina: tum vt tyrunculis rudis sermo esset apertior. Sed iam institutum aggrediammr, regula generali præmissa.

Canon

Canon Generalis.

Stellarum vim, quæ cælo Philoſophico applicantur, cuiuſcunque ſint complexionis, naturæ ſeu proprietatis, ipſum cælum perfectiſsimè ad ſe trahit, Lullio, Arnoldo & Rupeſciſſa authoribus.

COELVM PHILOSOPHORVM, VEL

De ſecretis naturæ Philippi Vlſtadij Liber, rei medicæ ſtudioſis vtiliſſimus, cuidã Fœlici Gennaſio dicatus.

Quid ſit Quinta Eſſentia cuiuſlibet materiæ ſimplicis, & ad quid conducat.

CAPVT I.

RIMVM Ergo ſciendum, Quid Eſſentia Quinta cuiuslibet rei & materiæ ſimplicis ſit, quo

cog

cognito, facilius reliqua liquebunt. Marco enim Cicerone teste, Omnis ea quæ de re aliqua datur institutio, à definitione proficisci debet, vt intelligatur de quo sermo habendus sit. Quare Quintam Essentiam scito esse quintum Esse rei cuiuslibet habentis formam & speciem, & animam subtilissimam, extractam à corpore suo tanquàm à materia crassiori & superfluitate quatuor elementorum per sutilissimam & extremam distillationem, quæ vt fiat, infra docebimus. Cæterùm ne miretur aliquis, quòd à nostris hominibus fuerit incognita diu ars ista, multi enim priscorum Philosophorum sic in hac re laborarunt, vt per eam hominis vitam nutrirent, fouerent, atque longissimam tribuerent: mortem differrẽt, statutúmque Naturæ terminum at tinge

Ars ista diu incognita.

tingerent, neque tamen, quod vanis promittere facilè eſt, vitam ipſam ſupra ſtatutum à Deo finem prolongarent, id quod Paulus ait: Omnibus ſemel moriendū eſſe, quare corruptibili aliquo medicamento vitā perpetuò ſeruare incorruptā, vt naturæ alienum eſt, ſic hanc in omnem ſeruare ætatē illæſam medicamento incorruptioni vicino, natura potēs eſt: quod vt optimè fiat, optimum antidotū eſt Quinta Eſſentia. Quæ quum res elementaris non ſit, ſed ceu anima quæpiam à ſuo corpore ſecreta, ita vt nulla in ea remaneat qualitas frigida aut calida: humida vel ſicca, quæ habent in ſe quatuor elementa, reliquáque omnia mixta. Quo vel maximè fit, vt incorruptibili naturæ ſit proximum quintum hoc Eſſe. ſic vt quicquid ei cōmiſceatur, incorrup

Natura poteſt medicamentis Q. Eſſentiæ ætatem hominis ſeruare illæſā.

Vtilitas Q. Eſſentiæ.

corruptibile quodammodo eſſe videatur. Nam confert & reſtituit omnes vires per elementorum excrementa homini ademptas. Et eſt ſpiritus vitæ, cum digerat cuncta indigeſtibilia, abſcindátque omnes qualitates ſuperfluas, carnes à corruptione cõſeruet, elementata confortet, iuuentutẽ priſtinã reſtauret, ſpiritũ viuificet, molle induret, durum mollificet, ſpiſſum rarificet, tenue inſpiſſet, macrũ impinguet, pingue extenuet, calidũ infrigidet, frigidũ inflãmet, humidũ deſiccet, deſiccatũ humectet, repellátque omnẽ cõplexionẽ corpori aduerſam: proinde humorũ ſuperfluorũ incõmoda extinguit, calorẽ naturalem inſtaurat, ita vt ad vitæ ſuſtentationem à ſummis Philoſophis conuenientius inueniri nihil potuit vnquàm. Iam verò Quinta licet Eſſentia habeat aliq-

aliquando complexionē rei ſibi adiunctæ (nam cuicunq; rei cōplexionatæ adiungitur, illius ad ſe complexionem trahit) tametſi eſt ſola per ſe, nullā omnino ex quatuor qualitatibus, etiā nō ex aëre, in ſe habet.

Quartò ergo & vltimò, ſcias etiam ipſam Quintam Eſſentiam nō habere aliquid de elemento terreo, frigido vel ſicco, quia melancholicas ægritudines (quæ frigidæ ſunt & ſiccæ) curat. Ergo pro concluſione vides ipſam nec eſſe calidam vel frigidam, nec humidam vel ſiccam, quum ſit res temperatæ naturæ, excedens omnia elementa quæ ſub cœlo ſunt. Quum enim adminiſtratur alicui, facit ipſum corpus temperatum, nec à temperantia ſua recedit, aſſumendo aliquam qualitatum vel complexionum. Nec etiam ſequitur, quòd ſit medicina

Excellentia Quintæ Eſſentiæ.

infirmitatum frigidarum, propterea quòd ſit naturæ calidę, nec etiam cum curet calidas, quòd ſit frigidæ. Nam duo contraria non poſſunt in vno corpore exiſtere, quia vnum contrarium ab alio expellitur. Ideo videmus, ipſam non debere dici calidam vel frigidam, nec ſiccam vel humidam, ex quo curat ptiſicos, qui ſunt calidi & ſicci, & hydropicos, qui ſunt humidi & frigidi, ſed omnes illæ quatuor qualitates in ea ſunt corruptæ & ſublatæ penitus. Et quanquam non ſit elementum, eſt tamen res temperata, per elementa ipſa purificata, & extracta à fæcibus quatuor elementorum, quæ ſunt corruptionis cauſa potiſsima. Segregãtur igitur illæ fæces ſicut corpus groſsiſsimum à ſua materia tanquàm ab anima ſubtiliſsima per ſcientiam diſtillationũ.

Alia diffin. Quintæ Eſſentiæ.

Quia

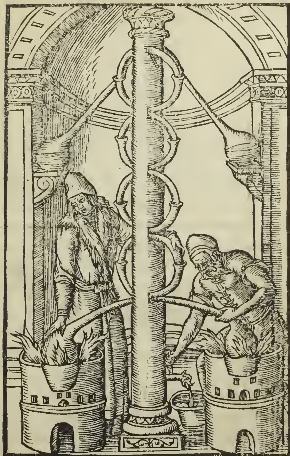
Quia Quinta Essentia vocabulũ commune est omnium rerum.quæ formam habent & speciem ad extrahendum ab ipsa re: & licet potissimum de vino intelligatur, tamen quàmplures sunt aliæ materiæ ex quibus elici & educi potest ipsa Quinta Essentia, sicuti ex omnibus metallis, ex omnibus fructibus, ex carne, ex ouis, radicibus, herbis, & aliis quàmpluribus, sicut infrà docebitur. Sed tamen omnia alia excellit quintum Esse, propter nimiam suã subtilitatem, & ideo à quàmpluribus Philosophorum fuit appellatum Cœlum Philosophorũ. Nam sicut ipsum cœlum se habet erga quatuor elementa, ita etiam se habet Cœlum hoc Philosophorum (Quintam essentiã puto) erga quatuor qualitates corporis humani, quod ex ipsis elemẽtis cõpositũ est. *Ex omnibus rebus potest educi Quinta Essentia.*

Appellatur etiam à quibusdam Aqua ardens, quoniam in igne, dummodo sit ad suam perfectionem & extremam distillationem deducta, nullam superfluam humiditatem in ipso vase relinquens (vt infrà de modo ipsam cognoscendi docebitur) comburitur. A quibusdam verò dicitur ipsa anima vini. Nã sicut ipsa anima nobilior est suo corpore, sic etiam ipsa quinta Essentia, quæ per veram distillationem extrahitur, nobilior est ipso vino ex quo educitur. Nuncupatur quoque ab aliis Aqua vitæ, eò quòd vitam humanam à corruptione conseruet, sicut videmus, quòd administratur habentibus syncopim. Et quia vario modo extrahitur, statim, ad distillandum aquam vitæ furni forma depicta, de primo modo extrahendi dicemus.

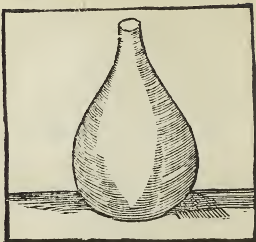
Aduersis diuersa nomina quinta Essentia sibi sortitur.

Form

Forma furni ad distillandum aquã vitæ.

Cucurbi=ta.

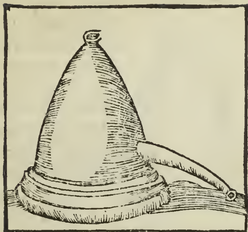

Quomodo extrahitur Quinta Essentia per distillatoriũ. CAP. II.

Quinta Essentia à vino.

COgnito ergo quid sit Quinta Essentia,& ad quid cõducat, siue propter quid sit reperta,perpendendum & considerandum est, per quot modos possit extrahi, & à quibus rebus. Et quia extrahitur à rebus humidis, siccis,calidis,& frigidis,primò dicemus quomodo extra

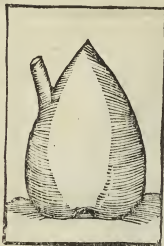
tra

Cap. alē-
bici.

trahitur ab humidis, ſicut de ipſo vino, & hoc fit ita: Recipe de vino rubeo optimo, parum ad dulcedinē declinante, quod nullo modo ſit mixtum aut ſophiſticatum, ſed ſit planè naturale, non nimis recens, nec etiam nimis vetus, ſed tēperatæ ætatis. Aut ſi non poteris habere vinum rubeū, accipe albū optimū in quantitate quā volueris, & ponatur in cucurbitā hanc, vſq; quo duæ par

receptaculum.

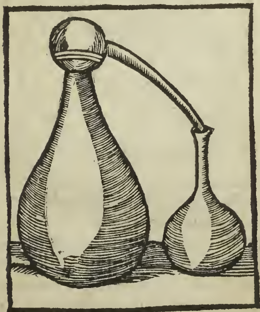

tes ſint plenæ, & tertia vacua. Poſtea ſuperimpõatur alembicus cũ roſtro, ſicut hîc eſt depictus, ita quòd roſtrũ ingrediatur ſupiorẽ partẽ ipſius receptaculi, cuius forma hæc eſt. Et omnia bene

Lutum. lutẽtur cũ luto facto ex papyro, longo tẽpore madefacta, vel ex farina & albumine ouorum facta miſtura ad ſpiſsitudinẽ mellis. Poteſt etiam fieri ſecũdũ Raimundũ Lulliũ, cum olibano vel maſtiche molli, vel cum puluere calcis viuæ, incorporato cũ albumine oui. Et cum tali luto lutentur ſupradicta tria vaſa, ne exha

let

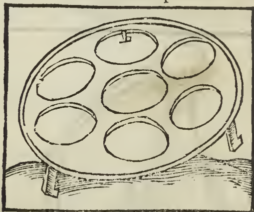
let virtus animalis & vegetatiua ex materia diſtillanda. Et vaſa ita ſint lutata, vt hîc. Hoc facto ponatur cucurbita in annulum multa foramina habentem,qui dicitur Tripes archanarum,cuius forma hæc eſt.

Vas lutatũ in quo eſt vinum pro Quinta Eſſentia diſtillanda.

Poſtea ponatur tripes ſuper fur-

num habentem caldare amplum,ſicut eſt balneum mariæ,ita quòd caldare repleatur pro dimidio,vel pro duabus tertiis cum aqua.Forma autem caldaris eſt hîc ſuperius.

Et tripes ponatur ſuper dictũ caldare,et ſit immuratum ipſum caldare.Vel ponatur in furnum Accidiæ, qui circa finẽ huius Capituli depingetur,ſubtúſq; facito ignẽ lentum, ſemper parũ augmentãdo ipſum.Et quãdo ipſa cucurbita tepeſcit, non vltrà

vltrà augebis ignẽ, ſed ſemper imitare ipſam Naturã, inquãtũ tibi erit poſsibile. Nã ipſa Natura (vt ait Galenus & Lullius in Luc. Mercu.) nihil violẽti poteſt pati abſq; primæui corruptione. Quatuor enim, teſte Auicẽna, caloris ſunt gradus, ſecũdũ quatuor cõplexiones aut qualitates. Quorũ primus eſt tepidus, ſcilicet vt aqua tepida: ita calefacta, vt nullũ in ea immiſſum ex mẽbris poſsit lędi. Secũdus verò gradus eſt calidus ita vt poſsit ſufferri ab aliquo mẽbro humano citra læſionẽ. Tertius gradus calidus eſt, vt ſi mẽbrũ immiſſum fuerit, ex ipſa poſsit offendi caliditate, & eſt gradus proximus ebullitioni. Quartus verò caloris gradus ita vehemens eſt, vt nullo modo caliditas poſsit tolerari, quia excedit nimiũ in calore, & hic gradus eſt ipſa ebullitio. Dicitur

Quatuor ignis gradus.

aut

Furnus accidiæ. Lullius in luce Mercuriorũ.

autem

auté à quibuſdã ignis balnei, ignis primi gradus. Ignis verò cinerum, ignis ſecundi gradus. Vltimò verò ignis ardens tertij gradus. Quartus auté reiicitur. Secũdũ verò alios Artiſtas, ignis balnei eſt in primo gradu. Iguis cinerum in ſecũdo gradu. Ignis arenæ in tertio. Si verò eſſet procedẽdũ ad ignem quarti gradus (quod rariſsimè fit) loco arenæ ponatur limatura Martis, & erit ignis feruẽtiſsimus. Et tunc ipſa cucurbita debet vndiq; lutari cũ argilla, ſicut fit in diſtillatione aquæ fortis, ne ex nimio calore rũperetur, quia limatura Martis quodãmodo candeſcit. Et per hos quatuor vltimos gradus poteris optimè regere ignẽ, quia ſecundũ Auicennã vix poteris, vel cum maximo labore. Circa hoc velim diligentẽ huius artis ſectatorem, id eſt, qui diſtillãdi velit obire

mini

ministerium, notare, quòd in omni & quæcunque distillatione ignis nunquam debet augmentari vsque ad quartum gradum, quia ignis esset violentior quàm natura materiæ distillandæ potest sufferre, & ex consequenti posset violari ipsa natura ex nimio & violento calore. Et ideo ab omnibus Artistis iste quartus modus reiicitur.

Ignis non debet distillando augeri vsque ad 4. grad.

Ideóque sunt quidam aromatarij, pharmacopolæ, & cæteri id genus alij, quibus immeritò facultas distillandi permittitur, quum id Philosophorum & Medicorum (qui naturæ sunt indagatores) peculiare sit officium. Natura enim ipsa à Deo optimo maximo ita fuit ordinata, vt nihil vehemens posit compati, absque suiipsius corruptione: sicut ex multis Philosophorum potest probari opinionibus.

Quibusdi stillãdi facultas permissa sit.

Ideo

Ideo ego consulo huius artis amatoribus, vt hoc in opus egregium, à diuina prouidentia ad humanæ conseruationem vitæ nobis datum, nullo modo sese intromittant, nisi istorum quatuor caloris graduum perfectam habuerint cognitionem, eósque & ignem, vt per omnia debet fieri, sciant temperare. Et ideo in prima distillatione faciendus est ignis cum carbonibus lenibus, vel cum ligno valde sicco vsque ad finem tertij gradus caloris, ita vt balneum propemodum bulliat. In secunda autem distillatione descendes, faciendo ignem, ipsúmque minues per tertiam partem vnius gradus, vel ad duas tertias, & propemodum ad vnum gradum, vt quasi sit diminutus vsque ad secundum gradum. In tertia verò distillatione ita semper descendes, gradatim

Quomodo in distillatione descendendũ in temperamento ignis.

datim minuendo ignem, vsque quò redigatur ad secundum gradum, & tertiam partem vnius gradus. In quarta autem minuatur vsque ad secundum gradum. In quinta sic descendes, vt ignis sit vnius gradus, & duæ tertiæ vnius gradus. In sexta sic decrescat, vt ad primum reducatur gradum cum vna tertia. In septima verò & vltima distillatione ignis ita est leniendus, vt ad primum caloris gradum (quæ est tepiditas) perducatur, & non vltra descendes. Et nota quòd quilibet caloris gradus habet tria interualla: Principium scilicet, medium, & finem. Hoc autem vlterius ita est intelligendum, quare gradus caloris sint semper minuendi, quia in prima distillatione materia est grossissima, ita vt distillationi facilè obedire nullo modo possit

poſsit,propter impuritatem & crudam ſubſtantiam, & per hoc nõ eſt ſimilis aliis ſequentibus diſtillationibus, ſecundæ vel tertiæ, aliisq́ue ſubſequentibus. Ideóque in prima diſtillatione, ignis eſt exaltandus per vnum gradum vſque ad tertium, ita quod vltimam tertij gradus partem attingat, & balneum ſit calidiſsimum, non tamen debet bullire. In ſecunda diſtillatione lenius eſt agendum, quia per primam groſsities materiæ aliquãtulum eſt attenuata, & ideo non adeò magni ignis eſt indigens. Et in tertia tanto ſubtilius, & ita ſemper deſcendendo paulatim in qualibet diſtillatione extenuabis ignem. Quia vt iam ſæpius dictum eſt, ſi nimium cogeres ipſam ſubſtantiam quæ debet diſtillari, natura ipſa corrumperetur. Ait enim Galenus & Ariſto-

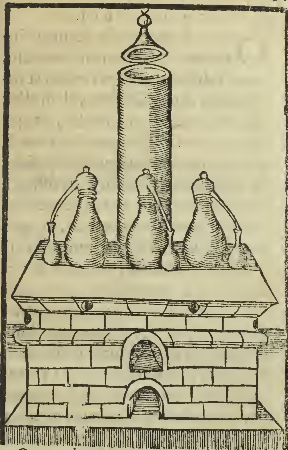
teles, quòd Natura eſt incompatibilis, & motus vehementioris. Ideóque ea qua poteris diligentia perſpiciendum, & perluſtrandum eſt totis animi viribus & conatibus, ne in temperandis caloris gradibus deficias, quia in hoc vera omnium diſtillationum ars conſiſtit. Ideóque totam rei ſubſtantiam aperte declarare voluimus, ne mella abſynthiis miſcuiſſe videamur.

Ariſto. li. lr. ij. phyſicorum.

In temperandis ignis gradibus conſiſtit ars diſtillãdi.

*

Quo

Alius furnus Acci-diæ.

Quomodo materia rudis, distillationi minus obediens debeat putrefieri.

CAP. III.

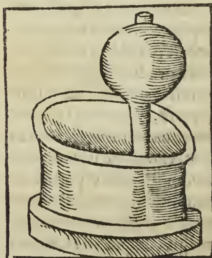
OMni diligentia & accurata industria consyderandum est, cuius substantiæ sit ipsa materia digerenda, duræ scilicet vel mollis: hoc est, grossæ vel subtilis, & quî aut qua arte possit putrefieri aut digeri, vt obediat magis distillationi & vt purum ab impuro, grossum à subtili, & contrà, possit sequestrari. Quicquid igitur hoc sit, ex quo extrahere velis Quintam Essentiã per distillationem, primùm & ante omnia in fimo equino, cui nullus color per accidens attribuitur, putrefiat, & digeratur per duos menses, & iterum inter primam & secũdam distillationem per vnum mensem, inter secundam & tertiam per tres hebdomadas, inter tertiam & quartam per quindecim dies, inter quartam & quintam per dies octo

Gradus putrefactionis septem.

octo, inter quintam & sextam per dies quatuor, inter sextam & septimam per duos dies. Et scias quòd fimus semper debet esse eiusdem caloris, quia si calor deficeret, aquæ circulatio corrumperetur, & per consequens materia ipsa quæ in Quintam Essentiam deberet redigi, separaretur in calore cœli, quod poteris in diametrali linea videre, quæ ipsam Quintam Essentiā, quæ est pars superior, diuidit à suis fęcibus, & hæc est pars inferior. Et hìc notabis, hos gradus digestionis & putrefactionis materiæ suæ ita attribuendos esse, sicut supra de gradibus caloris narratum est. Iccirco longiori putrefactione opus est ante distillationem quàm postea. Et facta prima distillatione, materia ipsa nō tantum grossitiei in se continet, & magis est apta ad faciēdam

Quintam essentiam quàm erat antea. Et ideo post primam distillationem putrefactio debet fieri breuiori tempore quàm antea, quia materia est effecta subtilior & desiccatior quàm erat. Et ideo non immerito perpendendum est, debere fieri septem digestiones seu putrefactiones, sicut & septem distillationes.

Modus putrefaciendi materiam.

Modus autẽ digerẽdi secũdũ Philosophorũ opiniones hoc modo traditur: Qui

Qui vult tale opus perficere:faciat foueam quinque pedũ profundam, largam verò duorum pedum, vel paulò plus ,in tali forma, in loco humidiſsimo, ſicut in aliquo celario. Qua facta, fiat ſtratũ in fundo eiuſdem de calce viua per ſpiſsitudinem ſemipedis, ſuper quo ſtrato fiat aliud de fimo equino non nimis putrefacto, vel etiam nimis recenti,ſuper quo ſtrato impones vas ipſum in quo eſt materia fermentanda.Et in circuitu vaſis vndequaque ponatur de ipſo fimo, donec tota fouea impleatur. Quo facto madefiat fimus cum aqua tepida ſecundum magnitudinem & quantitatem foſſæ,donec dignoſcatur calor circa vas aut cucurbitam, & hoc fit communiter in ſpacio dimidiæ horæ. Si autem non fiat in media hora, ſuperinfundatur vlterius

de aqua tepida, & hoc fiat tribus vel quatuor vicibus in hebdomada, ita tamen quòd calx & fimus vetus ſemper amoueatur, & de nouo alia fiant ſtrata, vt ſuperius dictum eſt. Et hic modus debet ſeruari in omnibus rebus quas diſtillare volueris, & ideo fit digeſtio quod leniter & abſque vllo naturæ vehementi motu, actione, & mutatione, materia groſſa magis ſubtilietur, & diſtillationi obediat. Digeſtiua verò variè ordinantur, ſecundum quatuor gradus caloris, ita quòd in prima magis ſit operandum quàm in ſecunda, tertia, quarta, & aliis, ſicut de calefactione balnei prius dictum eſt. Ideóque in ſecunda digeſtione temperatius eſt agendum, & ſtratũ de calce ſit magis tenue, ſtratúmque fimi magis ſupereleuatum quàm in prima, & ita vlterius in digeſtio

geſtionibus procedes vſque ad vltimam, in qua non debet fieri ſtratũ
de calce, ſed tantum de fimo. Poteſt 2
etiam fieri digeſtio, ponendo ipſam cucurbitam cum materia digerenda per aliquod tempus ad ſolem in
diebus canicularibus. Vel poteſt e- 3
tiam poni ipſa materia digerenda in ſua phiala ſiue cucurbita ſuper furnum ſiue fornacẽ aliquam tem-
pore hyemis. Poteſt etiam fieri ali- 4
qua putrefactio in ſpeculo calybis, ita quòd materia digerẽda ponatur ad ſolem, inter ipſum ſolem & ſpeculum, ita quòd radij ſolares ad id reuerberent, & ex calefactione iſta poteſt fieri digeſtio principaliter
in diebus canicularibus. Aut quòd 5
ponatur vas in aquã tepidam, quodammodo in balneo Mariæ, & hoc poteſt fieri duplici via: Vna, quod habeatur caldare in collo fornacis,

ita quòd ignis non sit subtus, quia ex nimia ipsius ignis caliditate natura magis corrũperetur quã iustificaretur. Alia via est, quòd vas in quo materia est digerenda, ponatur in æstate in cõgerie formicarum, ita vt fundus circulatorij sit penitus sepultus, & quòd sol reuerberet super extremitatem, & in hoc videbis mirabilẽ digestionẽ. Septimo & vltimo potest ipsa materia digeri & putrefieri in mense Octobri in vinacea, quia etiã nullũ habet calorẽ per accidẽs, sicut & ipse fimus equinus, & ibi quãdo botri sunt expressi, & habet etiã mirabilem operationem, dũ vasa circulatoria in ipsa sepeliãtur. Et licet à quãpluribus non ponãtur nisi septẽ formæ digerendi, Isidorus tamen de Iunipero ait, quòd si imponãtur prunę in cineres iuniperi, optime cooperiẽdo ipsum cine

Notabile de vinacea.

Notabile de iunipero.

cinerē, quòd poſsit cōſeruari ignis inextinguibilis per totum annum. Et in hoc cinere etiam poſsit fieri quamoptima digeſtio. Et hæc ſufficiant de putrefactione facienda, & materia digerenda.

Quomodo poſsit cognoſci, an vinum digeſtum circulatoriæ diſtillationi ſit aptum. CAP. IIII.

Vinum ita ſeptem vicibus vt ſupra auditum eſt, digeſtum, poteris hoc modo, an ſit ad faciendam diſtillationē circulatoriā aptū, probare. Accipe linteolum, & madefac in digeſto vino, poſtea accendatur cum candela, & ſi vinum comburitur abſque læſione & combuſtione lintei, nō eſt ratum, ſed eſt verū indiciū, aliquā ſubſtantiā aqueam in eo ſuperſtitiſſe adhuc. Et ideo ſemper adhibenda eſt opera, vt digeratur toties, & tandiu, vt poſsit ex eo fieri

Alij volūt quod niſi quatuor vicibus debeat digeri.

fieri probatio. Sunt autem nonnulli, qui dicunt zuccarum debere immitti, & si sit bene rectificata, zuccarum cum ipso vino plane comburi. Notabis ergo istud, ita digestum vinum nondum posse appellari Quintam Essentiam, sed ipsum subiectum Quintæ Essentiæ. Quũ vero pannus linteus aduritur cum ipso, & quod planè perdiderit omnem saporem horribilem, acutum, & sulphureum, ita quòd gustanti videatur propemodũ dulce, & quod nil de fumositate restet in ipsa adustione. Et tunc temporis poteris appellare Quintam Essentiam. Sed in rebus insensibilibus: & nullum saporem habentibus aduertendum est ad fumum, sicut in auro, & argẽto, & aliis metallis, & lapidibus pretiosis, ex quibus extrahitur aliquando Quinta Essentia, quæ au-

Subiectũ Q. essentiæ. Quõ cognoscitur Q. essentia in rebus sensibilibus et in rebus nullum saporem habentibus.

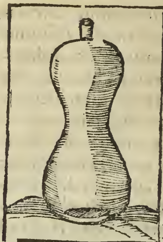
rum

rum potabile ingreditur. Circulatoriæ verò distillationis vasa sunt diuersa, à diuersis tradita authoribus. Sunt enim aliqui facientes vas eo modo, quòd imponatur alembicus cæcus super cucurbitam, & in supremitate faciunt paruum foramen, per quod materia immittitur siue extrahitur, quando debet circulatoriè distillari, & obturetur cum parua portione vitri, facta ad id vt vndequaque bene recludatur ne materia possit expirare. Potest etiam fieri clausura de argento, eo tamen modo, vt foramen penitus sit obstrusum. Et hoc vas aliquibus dicitur Pellicanus. Cuius forma est hæc.

Distillationis vasa diuersa & circulationis.

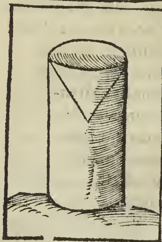
Alij

Vas cæcū circulatorium.

Alij verò faciunt vas in omni parte æquale, amplū in fundo ſicut in collo. Cuius forma hæc eſt.

Sunt etiam nonnulli qui ponunt duas cucurbitas roſtris cōnexas, ita vt roſtrum vnius ingrediatur in ventrem alterius: Cuius forma ſequitur. Et hi poſſunt appellari duo fratres. Et ita materia

teria circulariter diſtillanda deſcendit in vno, & in alio aſcendit, & iterum deſcēdit in aliud, & aliud aſcendit.

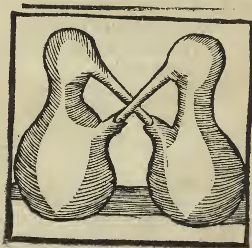
Alij verò faciunt vnum ſolum vas rotundum, ſuper & ſubtus largum, in medio verò ſtrictum, & habet roſtrum præcedens à parte inferiori, & quando materia dicto vaſi imponitur, bene recludatur cum vitreo vel argenteo obſtruſorio.

*

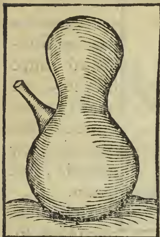
Alij

Vas quod dicitur gemini vel duo fratres & est vas circulatorium.

Alij verò habent cucurbitam cum alembico cæco, ſine roſtro, ita quod ſint duæ cucurbitæ, vna ſuperimpoſita alteri, & os inferioris eſt largius quàm os ſuperioris, & optimè lutetur alterum ſuper alterum, cuius forma immediatè ſequitur.

Alij

Alij verò faciũt vasa circulationis æqualia, ita quòd ab vna extremitate ad aliã sint eiusdẽ magnitudinis, & in medio habet rostrum sicut hîc est.

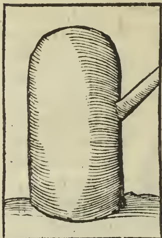
Vas cæcũ circulatorium.

Aliqui etiã faciunt vas vitreũ vni9 fragmẽti, & habet duas ansas sicut duo brachia, ita ꝙ ansę ipsæ à superiori parte procedentes, ingrediantur vẽtrẽ

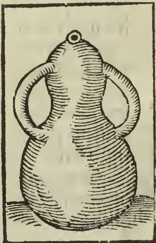
Vas cæcũ siue cucurbita cum lãbico siue rostro ita quòd sunt duæ cucurbitæ, vna superimposita alteri.

Aliud vas circulare.

inferioris, & pars ſuperior paruum foramẽ cũ roſtro habeat, per quod immittitur & extrahitur materia circulanda, hoc modo.

Optimum vas circulatorium Hermetis.

Debet autem ipſum foramen optimè lutari, vt de aliis ſupra dictũ eſt. Et hoc tertium, extremúmque circulatorium vocatur ab aliquibus pellicanus, ab aliis verò

verò alio nomine, Vas Hermetis, & est nobilissimum & accommodatissimum inter omnia circulatoria, sed rarò possunt fieri, quum vitrearij adeo rudes idiotæque sint ad formam faciendam ex vno solo fragmento. Sed si poteris artificem expertum habere, non dimittas, quin tale fiat pro auro vel argento.

Quomodo, & quot modis sit distillandum circulatoriè. CAP. V.

CVm ergo cognoueris, supráque scripta probatiōe expertus fueris materiam ante dictā per frequētem putrefactionē satis esse digestā, vasáq; ad circulationē apta habueris, impone materiā in dictū vas ad circulationē nobilissimū, et recōde in fimū equinū, aut in diebus Canicularibus pone ad solem, aut in balneū Mariæ, calefactū vsq; ad primū gradū caloris, vel paulò plus secūdū *Tres modi distillādi circulatoriè.*

quod videris materiam esse temperatam & subtiliatam per digestionem, & ibi lõgo tempore dimittatur, quousque in Quintá Essentiam tibi desyderatam conuertatur, & hoc poteris ex ipso sapore cognoscere, vt superius dictũ est. Et nota diligenter, quòd si appareat in fundo vasis hypostasis, hoc est nubecula quædá turbida, à materia sua debet quàmprimum separari per distillationem, & hoc facto iterum circuletur, vt incœptum est. Aut si commode fieri potest, debet colari in aliud vas circulatorium, ita vt grossicies materiæ in primo vase relinquatur. Quum ergo diligens huius artis inquisitor perceperit Quintá Essentiam in subtiliatione & purificatione materiæ vini vel fructuũ, æstimet & credat simile id cõtingere in omnibus aliis huiusce-
modi

modi. Et ideo bene credendum eſt opinioni & ſententię Ariſtotelicæ, quòd materia ita per diſtillationē nobilitata & immateriata, non poſſit vltrà reduci ad formā vel ſpiritualitatem aliquā, quum ſit ſine ſubſtātia elementata, excedēs formalitatem & corruptionem, & ideo eſt quaſi corpus cœleſte. Nam ſicut ipſum cœlū ſe habet ad omnia inferiora, ſic etiā ipſa Quinta Eſſentia ad omnes complexiones & qualitates. Et quemadmodū omnia ſydera curſum ſuū habent ex nobiliſsima influentia primi mobilis, ſic etiam cunctæ medicinæ quibus Quinta Eſſētia admiſcetur, virtutem ſuam attrahunt ab ipſa, quemadmodum adamas ferrum. Sed quoniam adeò magnum exigit laborem, & parit multū faſtidij, ideóque ab omnibus floccipenditur, hinc fit vt noſtra

Notanda ſunt hæc.

Curſus ſyderum ex influentia primi mobilis.

ætate paucissimi inueniãtur Philosophi, q huic negotio nauent operã.

Quid inter se distet Circulatio & Digestio. CAP. VI.

Differentia inter circulationem & digestionẽ.

MAximopere consyderandum est, quid discriminis inter circulationem & digestionem sit. Primum ergo de vitris, quæ ad quodlibet horũ necessaria sunt, dicendum. Ideóq; oportet, quòd habeas ad digestionẽ instrumenta & cucurbitas in superiori parte amplas, ad imponendum in ipsas substantiam grossam, super quæ imponendi sunt alembici cæci, sine rostro, ita quòd quando in ipsis sit digestum, posis materiã grossam extrahere, amoto alembico cæco, & imponendo aliũ cum rostro. Si autem materia sit clara, cum est semel distillata, & fæces non immisceãtur cum distillato, sicut est in ipsa Quinta Essentia vini,

ni,tunc poteſt capi circulatorium, ita vt infra & ſupra ſit æquale, & amplum in vna forma. In medio verò debet eſſe ſtrictũ, & circa caput inferioris vẽtris habeat cannale in longitudine vnius digiti, in groſſitudine verò ſit minus digito. Sunt tamen aliqui, qui faciunt vaſa ad circulandum, quæ appellantur Pellicani, cuius forma eſt hęc. In hoc poſsũt res clarè digeri, & quodlibet etiam circulari. Sed hæc vitra, quũ ſint difficilis opere, à vitreariis noſtris non poſſunt fieri. Et ipſe ego amicũ peropti

Vas circulatorium Hermetis quod dicitur brachiale & ſecundum aliquos dicitur pellicanus, ſed meo iudicio pellicanus meli' dicetur: cuius forma hîc inferius deſcribitur.

mum habeo Friburgi, qui in partibus Delphinatus propè Viennam voluit facere fieri huiusmodi pellicanum à vitreario quodam, sed non potuit habere pro pretio triũ librarum Thuronensium, quæ sunt apud nos duo floreni Rhenenses. Quicquid tamẽ sit, scito, quòd hoc ipsum sicut in pretio istius instrumenti omnia alia superantur, sic etiam hoc ad omnia nobilius est. quàm quodcunque vas circulatorium quod fieri posit. Et ideo consulo omnibus huius operis studiosis, quòd si hoc vitro indiguerint (dummodo vitrearium expertum inuenire potuerint) nequaquã argento vel auro parcant. Est igitur differentia inter fermentandũ siue digerendum, & circulandum, & præcipue in hoc, quòd consyderandum est totis animi viribus: quomodo vitrum sit imponen

Vas ad circulationẽ optimum.

Differentia inter circulationem & digestionẽ.

ponendum. Dum ergo volueris digerere, accipiatur vna cucurbita cum alembico cæco. Si verò materia eſt depurata, ſumatur circulatorium, & imponatur materia digerenda & fiat fouea, ſicut ſupra ſcriptum eſt, in qua fiat ſtratum de calce viua pulueriſata, in ſpiſsitudine trium vel quatuor digitorum, ſuper quo fiat aliud ſtratum per ſeptem aut octo digitos de fimo equino nõ nimis molli & putrido, nec etiam nimis duro. Et circa circulatorium ponatur vndique fimus in altitudine ſicut eſt ſtratum de ipſo. Hoc ergo facto, fouea impleatur cum terra in altitudine vnius pedis cum dimidio, & ponatur de aqua ſupra vitrum, ita quòd deſcendendo de fimo in calcem calefaciat fimum ipſum. Et omni hebdomada renouetur calx & fimus duabus vicibus.

Posset etiam poni in foueã de fimo vel vinacea recenti, absque calce. Quum verò volueris extrahere vitrum, cùm materia satis est digesta, caute excipiatur, ne aliquo violento motu concutiatur & rumpatur. Dum verò volueris circulare, imponẽdum est vitrum, omni forma & modo prædicto. Excepto, quòd ipsum circulatorium in suprema parte nõ debet esse occultatum, vel in fimo abstrusum, sed saltem inferior pars instrumenti debet reponi in calce vel in fimo vsque ad mediã partem & ad omne minus tertia parte debet esse extra fimum ad aërem, vt ex frigore iterũ descendat quod à calore in collum circulatorij ascendit. Et hoc etiam potest fieri in balneo Mariæ, vel in calida arena, ponendo materiam circulandã diebus æstiuis ad solẽ, aut quod ponatur

tur tempore autumni in vinaceam recentem, postquam botri sunt expressi, sicut iam sæpius in antecedentibus notatum est.

De modo extrahendi Quintam Essentiam absque vllo labore vel expensa. CAP. VII.

PErspeximus illud Vergilianum: Non omnia possumus omnes. Præterea & illud Hesiodi in libello Opera & dies: Nō vni dat cūcta de⁹ &c. Et cū propter nimiū laborē, qui semper fastidiū & nauseam facit, & propter magnas expensas, quæ in hoc opere egregio nō immerito adhiberi solēt, paucos admodū videamus laborare modo pdicto. Statuimus igitur tradere modū breuiorē & faciliorē, minúsq; expensarū egētē. Scio enim perplures esse studiosos huius artis, qui ex ipsa lectione nostri operis possent ab hoc egre-

gio

gio labore ob expẽsas abduci. Ideo alium modũ extrahendi Quintam Eſſentiã vini, abſque magno labore & expenſa, illis præſcribemus, & eſt talis: Cape de vino meliori quod inuenire potueris: ſiue ſit albũ ſiue rubeũ, quod parũ ſit dulce, & hoc diſtillabis per alembicũ quatuor vicibus, ſicut cõmuniter fit apud nos aqua ardens, vel aqua vitæ, & ſic poteſt fieri ſæpius: melius foret, vt probatione poſsit apparere, ipſũ ſatis ſupérque eſſe diſtillatũ, ita quòd cũ in vas argenteum vel ſtanneum fuerit impoſitum, quòd incenſum penitus aduratur, ita

ita vt nulla humiditas in vase rema neat,quia hæc est vera probatio. Et vinũ ita distillatũ,est accommodatissimũ ad hoc opus distillationis circulatoriæ. Hæc ergo materia ita digesta& rectificata,ponatur in hũc pellicanũ ansatũ,quē nunc vas Hermetis nũcupamus,& habeat in summitate foramen,per quod immittitur & extrahitur materia circulanda. Quum ergo hæc materia ita fuerit in vase bene lutato,& cũ luto forti cæmentato, vt vires materiæ euaporare nõ possint,& ex frequēti ascēsione & descēsione ipsa aqua vitæ in veram Quintam Essentiam conuertetur. Et ipsum vinum ita distillatum, vt supra dictum est, cum habeat omnia quatuor elemēta, tamen per crebram motionem &agitationem,quæ fit propter ascensum & descensum, de corruptibili in

Pellicanus ansatus, vel vas Hermetis.

quo

quodammodo incorruptibile trāſiret, cōuertitur. Si ergo videtur per crebrum aſcenſum & deſcēſum diſtillationis impurū à puro, & groſſum à ſubtili ſeparari, quāto magis id contingit in diſtillatorio, quia millies milleſies ſurſum & deorſum agitatur, quāto magis exiſtimādum eſt putrificari ipſam materiam elementatā, & conuerti in ſubſtātiam inelementatā & corpus incorruptibile. Igitur quanto cœlū ipſum incorruptibilius eſt ipſis quatuor elementis, tāto magis ipſa Quinta Eſſentia incorruptibilior eſt corpore elementato. Quum autem illa ſublimatio multoties fuerit facta in diſtillatorio prædicto, tādem aperiatur foramē quod eſt in ſummitate pellicani, & ex ipſo pretioſiſsimo & fragrantiſsimo odore poteris cognoſcere, ſi ſit aliquid ex quatuor ele

Quinta Eſſentia incorruptibilis.

elementis restans in ipsa materia, quæ debet conuerti in Quintã Essentiam. Quia si ad Quintã Essentiam perfectè venit, exibit ex circulatorio odor fragrantissimus, ita pretiosus, vt videamur esse ad cœlum eleuati ex eius odore & nimia dulcedine, & apparet quodãmodo, esse fragrantia cœlestis. Et si aliquẽ locũ domus secretum intret ille fumus, adeo replebit totã domum, vt nihil suauius, nil amœnius, nil denique odorãtius vnquã sensisse videaris, ita vt sit mirabile dictu & ferè incredibile. Si quoq; ponatur in sũmitate turris, oẽs aues ad se attrahet quæ circa sunt in viciniis. Si verò cõtigerit quòd non ita adoleat, iterũ claudatur pellicanus, & bene lutetur, & rursum imponatur ad distillationem circulatoriam tandiu, quousq; appareat effecta ipsa Quĩta

Eſſentia, ſiue vt vult Raimundus lib.j. cap.ij. Mercurius vegetabilis, quod ſemper ex odore ſupradicto poteris cognoſcere. Et non ſolùm habet illum odorem & ſaporem excellentiſsimum, ſed etiã quandã incorruptibilem incorruptionem circa alias medicinas: & certe nullam habet aduſtionem in ore, ſicut aqua vitæ, neque etiã aliquam humiditatẽ ſiue phlegma, quia omnis materia terreſtris & elemẽtaris in fundo reſidet. Et ſicut ipſum cœlũ eſt cõpoſitũ ex materia & forma, ſic etiã ipſa Quinta eſſentia, & ideo ipſi cœlo cõparatur. Nec tamẽ eſt omnis corruptionis expers, quia ſi eſſet perfectiſsima in incorruptione, ſine aliquo obſtaculo faceret noſtra corpora perpetua & æternalia, quod ab ipſo omniũ creaturarũ creatore nõ permittitur, quum ſtatuerit nobis

Q. eſſentia nõ eſt omnino incorruptibilis.

bis terminum vitæ, quem præterire non possumus, vt ait Psalmographus, quia teste Seneca, Nihil certius est morte, & nihil incertius hora mortis. Et ideo quum res aliqua in Quintam cõuertitur Essentiam, hoc non est diuinum, sed naturale, fit tamen cum adminiculo & iuuamine omnipotentis Dei, sine quo factum est nihil. *Christianus sermo*

De modo facili distillationis circulatoriæ, & extrahendi Q. Essentiã absque igne. CAP. VIII.

SI in hoc opere excellentissimo omnes expensas, & (quod maximũ est) temporis consumptionẽ, & perditionem subterfugere desyderes, serua & hanc viã duplicẽ extrahendi Quintam Essentiam, poteris hoc facere absque vllo igne vel carbonibus. Prima via est hæc: Accipiatur fimus equinus, & imponatur in *Duplex via Quintã Essentiã extrahẽdi absque vllo igne.*

quoddam vas magnũ & profundũ, vel in foueam factam ad hoc, & in medio fimi ponatur diſtillatorium impletum cũ materia diſtillanda ad duas tertias, & tertia pars remaneat extra fimum vacua, quia Natura id deſyderat, vt materia poſsit habere aſcenſum & deſcẽſum, & poſsit per conſequens in aquã clariſsimã con uerti, & hoc fit abſque vllo labore vel igne: tamen oportet omni hebdomada renouare fimum, ſaltẽ vna vice. Et hoc etiam poteſt fieri in vinacea, vt ſupra dictum eſt, dummodo accipiatur tempore vindemiæ, ſtatim cũ botri in tõrculari expreſſi ſunt, & in hoc videbis mirabilem operationem. Vel etiam poteſt fieri diebus canicularibus ad ſolem. Et ideo diuina prouidentia æquè pauperibus ac diuitibus prouidit, vt poſsint habere modum operationis huius

huius artis. Poteſt etiam extrahi Quinta Eſſentia ex vino turbido, immundo,& putrido, dum tamen non ſit acetoſum,quia tunc præſumendũ eſt,ipſam Quintã Eſſentiã ex tali vino exhalaſſe,& euaporatã eſſe,vt ait Lullius lib.j.capit.iij. Et quanquàm vinum ſit putridum & peſsimæ ſubſtantiæ,tamen in ipſo ſemper remanet Quinta Eſſentia, quod poteſt ex hoc cognoſci: Quũ enim habes vinũ corruptũ quod in bono loco ſit natũ,& ſit aliquo modo factum turbidũ,aut malè ſaporoſum, tamen videmus de eo fieri optimã aquamvitæ.Et ideo non eſt reiiciendũ tale vinũ à pauperibus. Licet enim vinum ſit imperfectum, & aliquo modo corruptum, illius tamẽ Quinta Eſſentia nullo modo eſt læſa.Alia via extrahẽdi Quintã Eſſentiã abſq; vllo labore vel igne

Ex omni vino, immundiſsimo etiã, ſed nõ aceto, põt extrahi Q. Eſſen.

Secunda via extrahendi Q. Eſſentiã abſque igne.

eſt hæc. Recipe nobiliſsimã aquam vitæ, quã poteris reperire, ponatur in vitrum cum collo longo, habente in ſummitate foramen, quod debet claudi, & lutari cum tali cæra, vt infrà docebitur. Vertatur vitrũ, & cum collo imponatur in fimum, ſicut ſupra multoties eſt dictum, ita quòd groſsities materiæ reſideat in fundo ipſius diſtillatorij, & quum aliquandiu longo tempore fuerit in fimo ſepultũ, denuo extrahatur ab ipſo leniter, in forma, ſicut eſt impoſitum, cuius forma eſt hæc.

Tunc

Tunc videbis ſeparationem puri ab impuro, & ſubtilis à groſſo, & omnis materia groſſa erit circa collũ vitri, Recipe ergo ſtillũ ferreum ſubtilẽ & acutum, infigatur ab inferius in cæram, vſq; quo ſit perforata vſq; ad aquã. Poſtea extrahe ſtilũ illum, & exibit groſsities materiæ terreſtris, quę in collo diſtillatorij reſidebat. Et poſt quàm totã diuiſeris vſq; ad ſubtilitatẽ Qu. Eſſen. vertatur diſtillatoriũ cũ digito obſtruſum, & reſiduũ quod in vitro pmanet, eſt ipſa Qu. eſſentia. Sed tamen non eſt ita pre-

ciosá, sicut illa de qua supra diximus. Simili modo pōt capi aqua ardēs, in vitrū posita, directè vt nō vertatur, & ita sepeliatur in fimo per aliquod tēpus. Postea coletur materia grossa, quę residebit in fundo, à subtiliori pmanēte circa collū vasis, tamē etiā non est ita efficax sicut prima. Attrahit tñ omnes virtutes herbarū, & aliarū materierū, & ideo nō est omnino vilipēdēda. Reperiūtur etiam multò faciliores viæ pro inopibus & pauperibus, qui non possunt oleū & operā huic operi semper impēdere. Sed tñ piè consulo, vt primā viā secteris, quū sit optima & excellentissima, & fit paruo admodū labore, & pauco argēto. Nec te pigeat paruū in hoc tēpus terere, & aliquātulū nūmorum elargiri. Inuenies enim, quū fuerit perfecta, millenariū fœnus in ipsa.

Si

Si autem volueris extrahere Quintam Essentiam de dolio vini tempore autumni, dum adhuc est nouum, & in vase bulliens. Quum ergo volueris spiritus educere ex ipso dolio, absque omni detrimento vini, fac fieri ex duro & robusto ligno, valde sicco cãnale vnum in magnitudine brachij, & fac pari modo fieri colatorium amplum, quod ab interius & ab inferius habeat grossitudinem pollicis, vel paulò plus, & habeat longitudinem duarum palmarũ. Intrudatur ergo cannale prędictum in dolium eo modo, vt non sit possibile ipsum facilè amoueri, & vas ipsum vndiq; obturetur meliori via qua poteris. Et cùm omnia fuerint bene obturata & clausa, pone tres aut quatuor calamos stramineos circa ipsum cãnale, quia si non ita faceres, totũ vinum à dolio sece- *Quinta essentia ex musto.*

deret & emanaret, & super canale imponatur alembicus, & omnia cũ linteo optimè circumuoluantur, postea cum luto sapientiæ lutentur, & de alia parte vasis pones receptaculum, & sinas ita stare, donec vinũ sit defecatum & depuratum, & omnes spiritus in receptaculũ transibunt, & hoc fit absque vllo nocumento vini.

Forma autẽ vasis hæc est.

Vas circulatorium Hermetis.

Postquã verò omnes spiritus fuerint collecti, mittãtur in distillatorium siue in circulatorium Hermetis. Cuius figura est hæc.

Me

Doliū pro Q. Essentia è musto extrahenda.

Melius tamen foret, quòd dolium sepeliretur in vinaceis, sed oportet carnale esse ita longum, vt extra fimum appareat, super quod ponatur alembicus cum receptaculo, nullo modo vinaceam attingente. Et cū ita vna vel alia via spiritus collegeris in receptaculo, ponantur in pellicanum, & distillētur circulatoriè, omni modo & via vt suprà.

De modo extrahendi Quintam Essentiam à quatuor elementis, ad resoluendũ in ea solem pro auro potabili.

CAPVT IX.

Dictum est superius satis, quid sit ipsa Quinta Essentia, & cuius sit operationis, quomodóque extrahatur à materia sua, et modus extrahẽdi æquè pro pauperibus ac diuitibus, & cũ qua nõ solùm vires auri, argẽti, æris, & aliorũ metallorum, sed etiã lapidũ pretiosorum & herbarũ elici solent, dum in eam immergũtur. Sed tamẽ non ignoro, quàmplures studiosos, vltrà progredi desyderare, cogor itaq; referre, quod ex frequẽtiori lectione, experientiáque, quę rerum est magistra, cõsecutus sum, scilicet modum extrahendi Quintã Essentiam ex vino, in qua quidem aurum, argentum, margaritæ, & lapides pretiosi, aliáq

Experientia rerum magistra.

aliáque metalla diſſolui poſſunt, ad faciendum aurum potabile, quod tamen magis congruit Artiſtis, qui Alchymiæ riuulos ſcrutatur, quàm medicis. Et licet multi ſint veterum ſcriptores, qui doceant modum extrahendi Quintam Eſſentiam vini, per ſeparationẽ quatuor elementorum, ita quòd in vnam redigantur ſubſtãtiam & eſſe, quod quidem ita ſubtiliatum, & tanquã ab humoribus & omni ſuperfluitate quatuor elementorum extractũ, dici poteſt Quinta Eſſentia, ad reſolutionẽ Solis. Per hanc ergo non ſolùm poterimus ipſum reſoluere, ſed etiam omnes eius vires extrahere, ita quod poſsit ingredi aurum potabile. Sed certè quicũq; penitus materiã perſpexerit, potius Alchymiæ quã Medicinæ conuenire iudicabit. Verùm non nego, veteres quãplurimos inuenisse

uenisse modos hujusmodi, ad dissoluendum Solē, magis tamen aptauerunt ad Alchimiā quàm ad Medicinam. Hac ergo arte multi sunt decepti, putantes fieri aurum ex tali Quinta Essentia. Et quanquam in multis sit constans, & habeat pondus, nitorem, & clangorem auri, tamen nostro tempore id vera probatione falsum esse diiudicatur, quū in tenuissimas laminas minutim malleetur, & in aqua forti cum aliis metallis resolutū fuerit, vel etiam per Antimonium (quod vltimum auri est supplicium) probetur, vnde fictus & peregrinus color ad vnguem dignoscitur. Ideóque Arnoldus de Villa Noua ait: Vinū in quo lamina auri quadragesies aut quinquagesies extincta fuerit, apud quosdā loco auri potabilis habetur. Vnde etiam Ioannes de Rupe scissa ait:

Ex Quinta Essentia non fit aurum.

Antimonio probatur auri falsus color.

Quòd

Quòd melius fieret id vinum extin ctionis laminarum auri, si ipsum au rum fuisset calcinatum, & in puluerem subtilissimum redactum, vel quòd lamineur tenuissimè, & post eà in parua frusta sciendatur, quia ex ipso facilius virtus extraheretur, si sit ita minutim scissum, quàm si sit laminatum. Sit tamē aurum naturale mineralibus terræ repertum, nō quòd humana subtilitate & industria sit factum. Hoc enim virtutem nullam habet ad conseruandū vitam humanam, sed magis est deceptio & obfuscatio oculorum. Quis enim Alchymistarum audeat se iactare, aurum vnquàm absque materia venenosa (quæ est Mercurius) composuisse? Et ideo reuerà hoc Alchymistarum, licet colorem veri auri habeat, formam etiam ac clangorem & pondus, tamen non habet virt

Alchimico non, sed naturali auro inest virtus cōseruandi vitam humanam.

virtutem sicut aurum minerale. Talis ergo Essentia vini potest ab ipso vino optimè extrahi, secũdùm opinionem & doctrinã veterũ. Quorum ego viam (omissis aliis verborum ambagibus) enarrabo. Accipe aurũ, & mallea subtilissimè ad resoluendum in formam potabilem coloris auri. Quo per se, aut etiam aliis medicinis appositus, poterimus vti, vt infrà docebitur. Quanquam etiam sit alia via reperta ad resoluendum aurum cum aqua forti, aut cum aceto distillato, aut per vrinam humanam distillatam, de quibus loqui non conuenit in loco medicinæ, quum magis sint corrosiua naturæ quàm salubria. Et quãquam possit huic materiæ acutæ aliquid adimi, vt quidam volunt, tamen non est securũ, & non bene credibile. Et si fieri posset, nollem tamen

Dissolutio cũ aqua forti nõ est mera dissolutio: sed potius calcinatio ipsius metalli.

tamen eo vti. Philoſophi enim noſtri dicunt: inter duo dubia certius eſſe eligendum,& incertius fugiendum. Eá ob cauſam monſtrabimus faciliorem & ſubtiliorē viam ſeparandi Qu. Eſſentiam à quatuor elementis,& in vnū eſſe digerendi,per acuitatem quæ in ipſa eſt mixta, cū ſubtilitate, per quam aurū & argentum,&alia metalla poſſunt reſolui. Etiam extrahendi virtutem ex ipſa, vt in formam potabilem,aquæ ſimilem reduci poſsit,per quam açuitatem ipſa metalla reſoluūtur, & per nihil aliud, dum quatuor elementa nondum ſint ſeparata, & terra ipſa calcinata,ſiue per aduſtionem facta & verſa in ſalem, calcem, vel cinerem,in forma cuiuſdam lapidis, dicti ab aliquibus antiquorum, Lapis Philoſophorum. Et viæ ſunt duæ. De communiori aliquid factū, cum diſc

Duæ viæ ſeparandi Q. Eſſentiā à quatuor elementis.

diſcretione extrahitur de vino ſu-
prà dicto, in quo eſt magnus labor.
Taceo (ſicut prius docui) ipſam
ſubtilem ſubſtantiam tanquàm ani
mam, à groſſo, hoc eſt, ab ipſo cor-
pore ſegregatam, per ſuam ſubtili-
tatem rem aliquã ſubtilem ſubtilio
rem poſſe facere & penetrare, per
quod vires & efficacia eius mirum
in modum multiplicatur. In tali er-
go Eſſentia poteſt extrahi virtus
cuiuslibet rei, ſicut Solis, Lunæ, &
aliorum metallorum, margaritarũ,
lapidum pretioſorum, herbarum
& cætera id genus alia, ſed non po-
teſt diſſolui aurum. Alia autem via
eſt, quòd ſeparando ab ipſa Quinta
Eſſentia aërem, ignem, aquã, & ter-
ram, poſtea apponendo per calcina
tionem terræ aliis qualitatibus, &
in vnum ſublimando, per crebram
diſtillationem circularem, & dige-
ſtion.

stionem potest dissolui aurum. Modum autem faciendi talem Essentiam, duplici via intelliges. Primò qui & qua via separanda sint quatuor Elementa, & quomodo iterum posśint in vnum corpus redigi. Et hoc modo secundùm quosdam lapis Philosophicus videtur compositus, & per eius latentem & occultā vim omniā mineralia metalla possunt resolui, ad tingēdum, colorandum, & coagulandum Solem & Lunam, & alia. Secūdò quomodò sit separanda terra, extracta Quinta Essentia, per quam virtus terræ elicitur, & per quam etiam potest resolui aurum vel argētum, & alia metalla, & possunt redigi in formam & substantialem potum, humanæ vitæ conseruatiuum & restauratiuum.

Lapis philosophicus omnia mineralia metalla resoluit.

Aliud balneum Mariæ, differens ab eo de quo supradictum est.

Quo

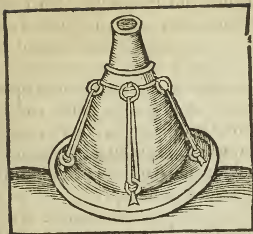
Quomodo fiat Quinta Essentia ad resoluendum Solem pro tincturis.

CAPVT X.

Recipe ergo de vino rubeo meliori, quod inuenire poteris, & quod nullo modo sit sophisticatũ, vt supra diximus, & distilletur per tres vices in furno tali. Hæc autem fornax ab aliquibus appellatur Balneum Mariæ. Est tamẽ differẽs ab eo de quo suprà dictum est. Quare suprema pars, idest, alẽbicus, qui recipit spiritus, & ipsos reddit, debet stare in aqua tepida, & debet per ipsam aquam regi, ita vt vinum distillandum eò minus aliquam complexionem igneã amplectatur, quæ per multas & varias distillationes difficilimè abstraheretur, & magis per consequens est nociuum quàm proficuum humanæ naturæ. Sicut *Aliud balneum Mariæ.*

apertè videre poteris ipſum cannale diſtillatorij, in quo eſt vinum, tranſgredi & tranſire per ipſam aquam tepidam. Sed aliud balneum Mariæ, de quo ſuprà eſt dictum, habet infimam fornacis partem ſicut caldare, in quo debent poni omnia vaſa, & inſtrumenta diſtillatoria cum aqua, & ſuperior pars, quæ eſt alembicus, in nulla aqua debet ſtare, ſed propriè ipſa cucurbita, in qua eſt vinum, quod debet diſtillari, & hoc eſt balneum Mariæ. Et quandocũque in primo balneo caldaris aliquid eſt diſtillandum, adhibenda eſt opera, vt habeantur diſci ſiue circuli plumbei magni & parui, ſuper quibus ipſa vitra debent ligari, ne ex calefactione aquæ balnei hinc inde agitentur & rumpantur, cuius forma hæc eſt.

Et

Iſtud vas debet eſſe de cupro.

Et nota, quòd in tali balneo caldare debet eſſe immuratum & in latere fornacis habeat longum cannale de cupro vel ferro, in quod iniiciantur carbones, qui debent eſſe ſubtus caldare igneſcētes, vel quod calor ipſe carbonū reuerberet contra caldare, quia in ipſo cannali non poſſunt aduri, ea ex cauſa, quòd ea ſunt foramina in fornace, & etiā propter clauſionem cannalis. Item

alĕbicus qui in aqua ſtat, debet eſſe de cupro, & ab intus ſit ſtannatus. Et ſuperius & inferius vaſa inſimul cæmentĕtur, & in exteriore parte, vbi ſunt iũcturæ, cũ ſtãno lutentur optimè, ne aliquid aquæ poſsit ab hac abire. Quũ verò aqua fuerit calefacta, aperiatur pullus ſiue lixale inferius, & emittatur aqua calida, imponĕdo de nouo aquã frigidã, quia ex hoc aqua vitæ melioratur in diſtillatione, & eò minus calidã & igneã naturã ad ſe attrahit. Inſtrumĕtũ verò vel vas in quo aqua cõtinetur, debet eſſe de cupro vel auricalco, & ſit latũ in modũ vnius palmæ, vel paulò plus, & in medio habeat foramen, & circuitus qui eſt ab extra, ſit latus & ſpiſſus duobus digitis, & ponatur ſuper ipſum caldare quod eſt in fornace, & foramĕ caldaris non ſit maius ipſo foramine, quod in diſtillatorio eſt, & omnia

bene lutentur cum luto ſapientiæ, vel cum luto immixtis lanis, quæ à tonſoribus panni reiiciuntur. Quũ ergo vinum tuum ita in caldare impoſueris, omnia lutata & cæmentata in loco ſuo permaneant, donec tantum de vino diſtillaueris, quantum tibi ſuffecerit vel libuerit, quia

ſi tolleres aliqua, maiorem haberes pœnã reſtruendi, ſi forſan non ſatis vini haberes, & ideò in caldare inferiori eſt lixale, ꝑ quod debet emitti aqua, quũ vinũ fuerit diſtillatũ. Et quum nõ fuerit plus efficaciæ in ipſo vino, aliud

debet imponi à parte ſuprema, vbi eſt paruũ foramẽ, in quod immittatur colatoriũ, per quod implebitur diſtillatoriũ. Deinde optimè claudatur, vt nullus vapor poſsit exhalare, & claudatur inſtrumẽto ſtãneo.

Et lutetur cum luto facto ex crinibus. Et ſcias, quòd paucæ tales fornaces reperiuntur apud Artiſtas noſtros. Quum ergo omne vinum tuum diſtillaueris, reſeruandum eſt phlegma, quia infrà de eo dicetur. Ipſum verò vinum ita diſtillatum, iterum ponatur in balneo, de quo in principio diximus, vel fiat in furno accidioſo per arenam. Cuius forma depingetur.

Si autem non velis ponere in furno accidiæ, ponatur in balneo, vbi ſint multa vaſa diſtillatoria ſimul, & quodlibet ſit poſitum in circulo ſuo. Omnes verò circuli in vno annulo ſiue tripode complectantur. Et

bal

balneum ſit ita factum, quòd fornax fiat in inferiore parte alicuius domus, & ſit lata, ſicut ſextarium, vel ſicut tres quartæ vnius vlnæ, & fiat ex cupro cooperculum. Locus verò vbi carbones debent iniici, ſit factus ex lateribus muralibus, vndiquaque optimè lutando in ſpiſsitudine duorum vel triũ digitorum. Et cooperculũ ſit ita factum, vt cùm clauſum ſit, calor ipſe, qui ad id aſcendit, poſsit iterum regredi vſq; ad pedem fornacis, & optimè claudatur vbique, vt calorem conceptum non poſsit facilè amittere. Hoc ergo cannale ſit ſupra fornacem, & infra cannale ſit craticula per palmam vnam, ita vt cineres poſsint dilabi in fundũ. Fornax verò debet eſſe quadrata, & in quodlibet quatuor angulorum habeat foramen ſiue ſpiraculum, per quod

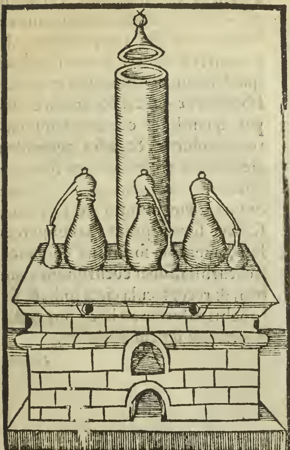
Quod furnus et balneũ ponenda in domo.

Fornax debet eſſe quadrata

fumus poſsit exire. Et ipſum cannale habeat feneſtram diſtãtem ab ipſa fornace per vnã palmam, per quam feneſtram carbones debent iniici, & ſemper optimè claudatur cum aliquo inſtrumento, ad hoc facto, quod debet eſſe ita ſpiſſum, ſicut eſt ipſum cannale. Ignis verò ſemper moderetur & temperetur per ipſa quatuor foramina angularia, cum aliquibus regiſtris obſtruſoriis ad hoc aptis & idoneis, & ita calor per cannale tranſibit vſque ad coopercùlum cupreũ, & nemo ſciet vnde ille ignis poſsit venire. Et fiat vas ligneũ in magnitudine & circunferentia rotæ currus, vt ipſum coopercùlum cupreum penitus circũdet. In quo vaſe debet imponi aqua, ita vt ipſum coopercùlum totum ſtet in vaſe aqua pleno vſque ad mediã partem vaſis. Vas

autem

Furnus accidiæ.

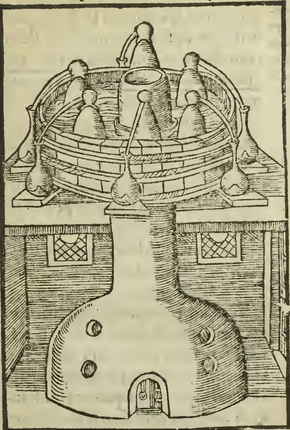
Furnus accidiæ.

aut

autem sit altum quatuor vel quinque cubitis, & per duos cubitos à fundo vasis fiat cooperculum ligneum, cũ multis foraminibus, ita quòd cucurbita quælibet in quodlibet possit intrare foramen. Et super quamlibet cucurbitam ponatur alembicus, & infra quemlibet alembicum receptaculum super cooperculo vasis maioris, & optimè omnia cæmententur & lutentur, scilicet super ipsum vas cooperculum, super ipsa foramina cooperculi cucurbita, super cucurbitam alembici, & receptacula circa ipsa, & sic habebis calorem ad hoc opus sufficientem, & ignem secretum.

Forma

Forma fornacis & balnei est hæc.

Furnus balnei maria.

Quuin

Nota ad cognoscendũ quomodo spiritus fuerint separati à vino.

Quum verò scire volueris, quando omnes spiritus ab ipso vino sint distillati & segregati, inspice alẽbicum, & quando videris in ipso guttas quasdã distillantes, tunc certissimum signũ est, nihil amplius de spiritibus restare, & tunc ipsa aqua in ipsa cucurbita ponatur seorsum, & custodiatur, & imple iterũ cucurbitam aqua vitæ, superimponẽdo alẽbicum, & bene obturetur per eũ cera tali, ita vt nullus spiritus possit extrahalare, & distilletur per cineres in furno accidiæ. Sed esset melius, si distillaretur ĩ balneo Marię. Quum autẽ volueris cognoscere, quãdo omnes spiritus à vino secesserint, semper per priora indicia tibi patebit, aut poteris etiam ex ipso alẽbico capere de aqua vitę, gustando si quippiã aquositatis remãserit, & hoc est certius certo. Quando itaq;

itaq; secũdùm nostrã doctrinã hoc in balneo Mariæ vel in furno acci-diæ ita distillaueris, cape ipsũ phle-gma, quod in ipsis distillatoriis re-mansit, & distilletur octo aut nouẽ vicibus, omni vice phlegma rema-nẽs, cũ priori coniungendo, & hoc fiat toties, quousq; ipsa aqua vitæ in igneã substãtiam cõuertatur, ita quòd si ex ipsa madefiat pannus, & accẽsus fuerit, quod statim cũ ipsa aqua cõburatur. Si etiã vnã solam guttã olei oliuarũ ĩmiseris, statim in fundũ mergetur, & nunquã vlte rius ascendet, quãtũuis ipsum vas moueatur & cõcutiatur, & ita ha-bes Quintã Essentiam ipsius vini, à quatuor Elementis separatã. Et no tã præcipuè, quòd omnes rimæ cir cã & circum alembicũ & alia vasa, quamquam bene obturatæ sint cũ terra virginea, hoc est, argilla, non

tamen

tamen debes cessare inuoluere cum tribus vel quatuor pannis lintheis, quia quanto melius claudũtur, tanto minus euaporãt. Nota etiã, quòd quando primùm ipsa aqua vitæ imponitur, de decem cantharis nõ distillabis nisi vnum vel alterum semis, & omne residuum quod in caldari permanet, nullius est valoris, nullámque penitus habet virtutẽ, & dicitur ipsum phlegma, id est, ipsa aqua, ex qua cõponitur aër, ignis, & terra. Ita distillabis cantharos sexaginta, & ex prima distillatione vix habebis septem cãtharos, in secũda verò vix quinq;. In tertia vix duos vel tres, & ita quanto plus distillaueris, tantò minus habebis, & quod in vltimo erit distillatum, id erit purissimum, subtilissimũ, et optimum ad aurum potabile componendũ, in qua etiam poteris soluere Solem

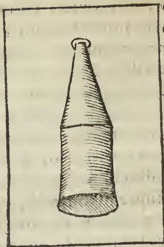
De auro potabili componendo, & soluẽdo sole.

Quum

Quum verò per tres vices ipsum distillaueris, erit subtilissimum. Et ideo nisi bene precaueris, omnis virtus ipsius facile exhalabit. Cape ergo colatorium, quum volueris mittere de vno vase in aliud, & imponatur in vas cui immittis vinum, & circumquaque obturetur cum cera tali, vt docebitur hîc infra, & aliud vas superimponendo, ita quod collum penitus in colatoriũ præcipitetur. Et pari modo vndiq; lutabis collum colatorij. Et hoc facto finas vinum in aliud vas de suo fluere, & minus exhalabit virtus. Sit autem colatorium in longitudine vnius palmi.

Modus verò faciendi ceram ad lutãdum est talis. Recipe resinæ pini libras duas, fundãtur in vas terreum, ab intus bene vitreatũ. Postquàm autem ita erit, habeas alium *Cera pro lutando sic fit.*

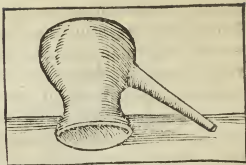
Confectio ceræ ad lutandum vasa.

cacabũ vel vrceũ terreũ, in quo ſit aqua limpida et ſup vrceo imponatur de ſtramine. Poſtea tunde ſuper hoc ſtramen ipſam reſinã in aliũ vrceũ, & omnis impuritas eius reſidebit in ſtramine. Si verò videris ipſam non ſatis eſſe depuratam, recipias ceræ virgineæ libram ſemis, olei oliuarũ duo aut tria cochlearia, vel ſi oleo carueris, ſume tantum de butyro, fundantur miſceanturq; oĩa ſimul. Poſtea agitetur cũ ſpatula parua ad tẽpus, donec frigeſcat, poſtea manu operaberis, & ipſam omnino parabis, & cũ hac

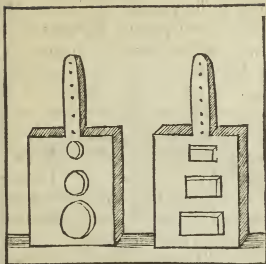

hac cera debent lutari omnia vasa & distillatoria, in quibus aliquis voluerit cõseruare aquã vitæ. Vasa verò sint optimè adæquata & polita. Postea superimponatur vitrũ tenue quasi operculũ, & denuo lutetur cũ cera supradicta. Nota etiã ꝙ quũ tale vinũ fuerit duabus aut tribus vicibus distillatũ, poteris accipere spõgiã subtilẽ, quæ debet scindi in frusta, ita magna, ꝙ ab omni parte posśint attingere cucurbitam in parte superiori, & debet alligari prædicta cũ tribus vel quatuor funiculis extra eminẽtibus, quando superimposueris alembicũ, ita ꝙ spõgia non posśit in fundũ distillatorij cadere: & intingatur in oleũ oliuæ, & parũ iterũ exprimatur, ne fortè ipsum oleũ in cucurbitã incideret, & cũ ipsa materia distillãda misceretur, & alembico superimposito

claudatur cum cera præfata, & ipſi ſpiritus optime per hanc ſpongiam diſtillabuntur, et ipſum phlegma ꝑ hoc non tranſibit cauſa olei. Et hoc modo plus in vna diſtillatione operaberis, quàm in tribus aliis. Alembicus tamen ſit factus abſque duplici margine, ſicut fiunt alembici cæci, excepto ſaltem quòd non habent roſtra ſicut illi. Poteris etiam facere capellas ſiue ſedilia quatuor, ita vt in quolibet ſtet vna cucurbita, in qua ponatur materia diſtillanda, ſcilicet vinum ipſum ita di-

ſtilla

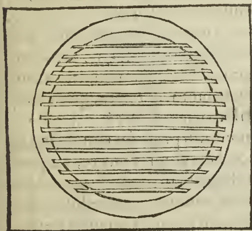

Regi=ſtra ad temperandū ignē.

diſtillatum, vt ſupra dictum eſt, & ita breuius & facilius ad optatum effectum poteris peruenire. Cānale verò quod in medio eſt, nō ſit altius quàm eſt ipſa fornax, & poteſt fieri ipſum cannale quadratum de lateribus non coctis. Et intra quemlibet angulum fiat fene-

ſtra, in longitudine & latitudine quatuor vel quinque digitorum. Et ſint feneſtræ factæ cũ margine, ita ꝙ deorſum poſsint mitti quædã inſtrumenta ferrea ſiue regiſtra, ad tẽperandũ ignem. Oportet autẽ vt talia regiſtra ſint ita grandia, vt totus margo feneſtræ ex ipſis impleatur, per quã calor poſsit exire. Hoc autem inſtrumentũ ferreũ habet palũ multa foramina habentẽ, quæ ſint ſegregata vnum ab alio per ſpaciũ digiti obliqui vel tranſuerſi, ita ꝙ ſi magnum & ingentẽ volueris habere calorem, ipſum ferrum ſuſpendatur altius, & in foramine inferiori ponatur reſtaculũ. Si verò deſyderes ad opus exiguum calorẽ, ferrũ ſuſpenſum demittatur ab alto, quãtum volueris. Forma autem dictorum regiſtrorũ eſt hæc. Subtus autem cannale ſit craticula, ſuper quã carbo

carbones ponantur, cuius forma sequitur. Poteris etiã habere registra

Craticula supra quam ponẽdi sunt carbones.

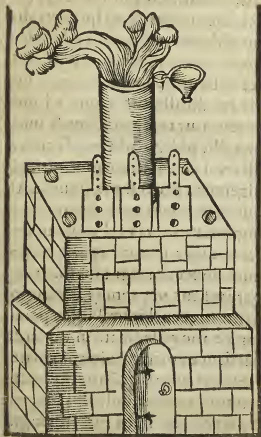
facta, quæ habeãt tria, vel quatuor foramina, vel plura, ita quòd altius sit minimũ, & inferius sit maximũ. Et quanto magis leuabis registra, tanto magis habebis de calore, & sic poteris facere ignem paruũ, vel magnum, ad libitum tuum.

Hæc fornax eſt facta ob duas cauſas. Prima, quia in ipſo poteris facere parum vel magnum ignem ad diſtillãdum fortiter vel leniter, ſicut placuerit. Secunda, quia cùm ſemel fuerit calefacta, nõ facilè infrigeſcit, & ideo non multi carbones perduntur. Et nota, quod ipſa diſtillatoria nõ debẽt extrahi vel imponi, niſi prius fuerint infrigidata, & hoc poteris facere, aliquod regiſtrorum in fundum mittendo, & nihilominus alia habebunt operationem ſuam. Et quando iterum impoſueris vas plenum aqua vitæ: ignem ad placitum tuum reges, donec ſufficiẽtiam materię habueris.

Quomodo debent ſeparari quatuor Elemẽta.

Quatuor autem Elementa debent ita ſeparari: Accipiantur omnes aquæ prędictæ, ſimul congeſtæ, & ponantur in caldare primæ fornacis, vel in magnam cucurbitam. Si autem

autem non posses habere magnam

Forma fornacis ad separã dum quatuor Elementa.

cucurbitam, ponatur in plures partes, & distilletur in vna ex prędictis fornacibus, & ab ipsa extrahatur phlegma, vsque quò nihil vltra exeat, lento quidẽ igne, sicut si esset in balneo Mariæ. Et quum fuerit ita distillatum vsque ad finẽ, amoueatur receptaculum, & inuenies illic phlegma. Et in ipsa cucurbita vel caldari remanet materia nigerrima sicut est pix liquida. Alii qui vero breuitatem inquirentes, imponunt in vas vel capsiam ferream super lentum ignem carbonum, donec illa nigra substãtia appareat sicut pix tenuis, & hæc ponatur in cucurbitam. Postea ponatur de alio phlegmate in capsia, & fiat sicut de prima, & iterum materia nigra ponatur cũ alia. Et hoc facies toties, donec nullum phlegma remaneat. Et iterũ materia nigra

pona

ponatur in cucurbitam,& ponatur in arenam, & extrahe superfluã humiditatẽ ab ipsa, & postea infunde Quintã Essentiã quã prius ab ipso abstraxisti,ĩ spissitudine quatuor aut quinque digitorũ, & bene misceantur insimul,& ponãtur in balneo Mariæ,ad digerẽdũ,postea distilletur per alẽbicum. Et cum ita aqua fuerit distillata,fundatur iterũ sup feces,& iterũ distilletur,& iterũ digeratur atq; distilletur. Et quanto sæpius hoc feceris,tãto melius erit.Et hoc quod in septima distillatione est distillatũ,appellatur sanguis humanus, quẽ Alchymistę maxime inquirunt, & est ipse aër. Et ita habes duo Elemẽta in virtute Quintę Essentiæ exaltata,q̃ sũt aër et aqua.postea cape materiã nigrã,de qua supra dictũ est,q̃ in distillatorio remãsit, & distilletur in

Sãguis hũmanus est ipse aër.

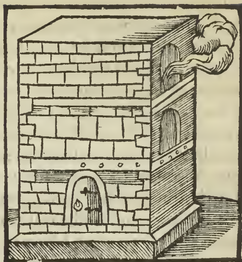
arena

arena per alembicũ, & ab ipsa sepa ra oleum suũ, qui est ignis. Et qñ nil in ea remanebit, seruabis hoc oleũ segregatim, & in fundo cucurbitæ inuenies materiam nigram, siccam, quæ est ipsa terra. Ex qua potest fieri fermẽtatio, ad vniendã & acuendam Quintam Essentiam. Et in ea Quinta Essentia potest resolui aurũ & omnia alia metalla. Et quando videris in alẽbico guttas distillantes, sicut est clarum oleum, tunc remoueatur receptaculum, & maius ante ponatur (sicut si velis facere aquam fortem) causa spirituum, qui in ipsum intrãt, & non fiat ignis magnus per horas vigintiquatuor: quia illa nigra materia ascẽderet in alembicum, & de ipso transiret in receptaculum. Vltimo autẽ quum nihil plus de oleo apparebit, ignis magis est augmẽtandus, donec guttæ om

In qua Q. Essentia possunt resolui omnia metalla, & aurũ.

tæ omnes ex alembico recesserint, & in fundo remanebit materia nigra, sicca, & combusta, olens sicut aliqua alia materia cõbusta. Postea habeas phlegma, sicut prius est dictum, & ponas in capsiá, vt iam sæpius est narratũ. Et cũ per crebras ebullitiones fuerit cõsumptum, recipe de illa aqua, quæ remanet post distillationem aquæ vitæ, dum est depurata, ita quòd habeas vnam libram fecũ, & quatuor libras aquæ prædictæ, & misceantur bene insimul, & ponantur in vrceũ vitreatũ de terra, & quum feces per quietẽ in fundum secesserint, coletur, & super feces iterum superimponantur quatuor libræ de aqua prædicta. Et hoc fac toties, vt omnis fœtor ex illa materia nigra recedat. Et nisi hoc ita feceris, oleũ & operam perdes. Quia nisi ita superinfude

Furnus calcinationis.

fuderis Quintam essentiã,& rursus ab ea distillaueris, sicut supra dictũ est, nihil omnino valebit. Terram autẽ nigram sic lotam & purificatã desiccabis,& fac puluerẽ subtilissimum,& immisce cũ duobus elemẽtis prædictis rectificatis, scilicet aqua & aëre, quæ prius sanguinem humanũ appellauimus, & ponatur

in bal

in balneum Mariæ per tres dies, & tres noctes, vel paulò plus, postea iterũ distilletur, & aqua quæ venit ex hac distillatione, dicitur Aqua ignea rectificata. Et ita habes tria elemẽta exaltata in virtute Quintę Essentiæ. Post hoc cape illã materiã nigram, & redigatur, cõburendo in furno reuerberationis vel calcinationis in cinerẽ, habentẽ albedinẽ calcis. Non tamen semper fit ita alba, quia aliquando retinet de rubedine, sicut est rubedo ipsius combustionis. Sed ignis in furno reuerberationis aliquando non est satis validus, ideóq; ad vitandũ magnũ laborẽ, & multas expensas, pones hãc materiã in ollã nouã terreã, et cooperiatur cooperculo, & lutetur optimè luto sapientię, vel luto facto ex lanis, quas tõsores pãni abiiciũt, & ponatur in fornace calcis optimè

Nota bonum modum calcinatiõis.

cale

calefacta, & ipſam in tali furno calcinabis per tantũ ſpacii, in quo poſſit aduri calx. Et hoc cõmuniter fit in Germania ab aliquibus, in ſpacio duodecim vel quatuordecim dierũ, continuè faciendo ignẽ, ſicut fit, ad faciendã calcẽ. Poſt hoc, quando ex fornace calcis fuerit exẽpta, eò meliùs poteris ipſam calcinare in furno reuerberatiõis. Et ſi prius feciſſes, antequã in fornacem calcis cõſtituiſſes lõgo tẽpore nõ potuiſſet calcinari. Si verò prima vice nõ erit ſatis vſta in fornace calcis, iterũ imponatur in eandẽ. Et quũ fuerit ſatis vſta, miſce cum ea aquam igneã, de qua locuti ſumus, & ſinas ſtare per tres dies, & totidẽ noctes in balneo Mariæ. Poſtea iterum diſtilletur. Et hoc fiat ſeptiès, & toties calcinetur in furno reuerberationis. Quámque ita ſepties diſtilla

Aqua ignea.

diſtillata,& toties recalcinata fuerit(quod ex eo poteris conſydera-re, quando acceperis de hac terra, & poſueris ad aërem & feceris ſiccari, & poſtea ſuperinfuderis tres aut quatuor guttas aquæ prędictæ, ſi non reſoluatur) tũc habes certiſſimũ indiciũ, ipſam ſatis eſſe præparatam. Si verò ſoluitur, iterũ debet calcinari, & reuerberari, & diſſolui in balneo Marię ſicut dictum eſt. Et hoc fiat toties, donec terra nõ vltra ſoluatur, & tũc erit verè præparata, & appellatur Aqua vitę propter quod ab ea, & per ipsã reſoluitur & ſubtiliatur aurũ. Sed veriſsimè hic eſt ille lapis, & nõ ſal (vt dicũt quidã) qui dicitur lapis philoſophicus rectificatus, & ipſa Quinta Eſſentia à ſuis elemẽtis quatuor ſeparata, in qua latet ſpiritus ſeparatus à ſpiritu, hoc eſt, à phlegmate

Lapis philoſophicus figit oẽs ſpiritus.

ſuo, quæ eſt ipſa aqua, & ab oleo ſuo, quod eſt aër, & ab aqua ignea, quę propriè eſt ipſa aqua, & ab ſuis fæcibus aduſtis, quod eſt elementũ terreũ. Et illa Eſſentia ita reuerberata, calcinata, reſolutáq;, & iterum recalcinata, in forma ſupra dicta cõuertitur in lapidem, cum quo fixantur omnes ſpiritus, quia ſupremam habet virtutẽ ſpiritualitatis, & infimam virtutẽ corporalitatis. Et ideo dicit Hermes: Supremũ eſt, quod eſt inferius, & inferius eſt, quod eſt ſupremũ. Et eſt vnica eſsẽtia ad perficiendum Solem, & alia quęcũq; metalla reſoluẽda, ꝓpterea quòd ſemper vim & virtutem ſuã obſeruat, & habet omnem ſubſtantiam quatuor qualitatum ſeu elemẽtorum in vnam complexam eſſentiam, in quo ſecreta ſecretorũ naturæ ſunt contenta. Et ideo dicit Philo

Philoſophus: Lapis de terra ſicut de quatuor corruptibilibus qualitatibus, ad cælum quod eſt incorruptibile, aſcendit, idémq; de cœlo iterũ in terram deſcendit. Quod ſignificauit per verba prædicta, quũ aiebat: Supremũ eſt, quod eſt inferius, & inferius eſt, quod eſt ſupremum, ita quod habet virtutem Quintæ Eſſentiæ, ad fixãdum metalla ipſa, quæ ex terra oriuntur. Eſt enim lapis elexir, & eſt ſicut cryſtallus, qui perfectiſsimè tenet de Mercurio, matre omniũ metallorũ. Et quum ipſa Quinta Eſſentia cum lapide prædicto admiſcetur: & adiungantur folia auri, reſoluuntur per copioſam penetrationem quæ eſt in ipſo lapide, & ſubtilitas ſuperflua, quæ in ipſa Quinta Eſſentia latet occulta, in aurum potabile conuertitur.

Elexir lapis ſicut cryſtallus.

De modo extrahendi Quintã Essẽtiã, in qua potest resolui aurũ, ad faciendum aurum potabile. CAP. XI.

PRomisimus suprà, duplicẽ viam nos demonstraturos quomodo sint separanda quatuor elemẽta, & in vnam formam redigenda, ad resoluẽdum Solem, Lunam & omnia alia metalla. Cuius prima via satis supérque iam superius est elucidata. Nunc verò ad secundã viam est procedendum, quomodo scilicet terra separanda sit, extracta ipsa Quinta Essentia, per quam omnia metalla possunt resolui, & in substã tiam aquæ potabilis redigi. Dicunt enim omnes Philosophi vnanimiter: quòd potest fieri aqua vitæ, ad sustentandam naturam humanam, & ad euitandam omnem ægritudinem. Fac itaq; aquam vitæ claram, rectificatam, ita vt ardeat accensa, vt sup

Vtilitas aquæ vitæ.

vt suprà diximus: Et nullo modo fac sanguinem humanum, quia si aliquæ herbæ vel aliud quiddam materialiũ in ipsam fuerit immissum, ex superfluitate, quæ in ipso est, perdẽt vires suas, & omnem bonum saporem & odorem amittent, esset etiam horrendum vsui humano. Nec etiam fiat aqua ignea, quia talem calorem & acuitatem in se contineret, quod omnia materialia (exceptis metallis) talem calorem superfluũ & igneum ad se traherent, ita quòd quum putares facere aquã vitæ, potiùs aquã mortis faceres. Ex quo autẽ omnis virtus & pfectio est in ipsa terra, redacta in lapidem, vt suprà copiosè declarauimus: ergo hanc terram huic nostræ aquæ præsenti tribuimus, non facientes vel sanguinem humanum, vel aquam igneam, & tũc

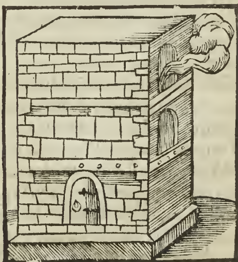
Sanguinẽ humanũ, id est, ipsũ aërem.

appellatur vera Quinta Eſſentia, ſiue aqua vitæ, & nõ aqua mortis. Et quantò ſæpius diſtillatur per terram, tantò fit efficacior & melior. Et notandum eſt, quòd parum de hac terra ſummam habet virtutem in illo opere. Sicut enim parum fermenti magnam & copioſam paſtam ad coquendum panem facit, ſic etiam minima huius terræ pars, maximas erigit perfectiones & virtutes humano corpori aptas. Et ideo eſt cauendum ab his, qui faciunt terram ex tartaro, aut qui comburunt vinaceam in cinerem, aut qui accipiunt calcem puluerifatam, vel cinerem vitium, & ſalicum, & dicunt hanc eſſe terram, de qua eſt noſtra locutio, quod planè eſt à veritate extraneum. Quum dicat Geber, eſſe lapidem, & medicinam, incompatibilẽ mixtionis re-
rum

rũ extranearũ. Quãdo ergo ita feceris aquam vitę, rectificatã tribus, aut quatuor vicibus, ita vt nullũ indiciũ humiditatis remaneat in loco vbi aduritur, ipsa terra à phlegmate suo breuiori via qua fieri potest, separetur, ipsũq; phlegma ponatur in caldare, & coquatur vsq; ad spissitudinẽ mellis dissoluti super ignẽ. Postea tolle ab igne, & sine frigescere vsq; in diẽ sequẽtẽ, & videbis paruos lapillos in fundo vasis, sicut si esset sal nitrũ fusum. Coletur ab ipsis desuper existẽs aqua & oleũ, & fundatur alia aqua super illã terram siue lapillos, misce insimul. Posteà iterũ sinas residere, vt superius. Et quũ colaueris aquã, ponas ad priorem, & sinas bullire sicut prius. Postea infrigidetur per duos dies, vt suprà, & ĩuenies lapillos albos, sicut suprà. Et hoc toties

facies,donec nullus lapillus in fundo vasis appareat. Post hoc omnes lapilli congesti exiccentur optimè, & ponãtur in testam terream, aut in tigillum auri fabri & ponuntur ad calcinandũ donec in albedinem niuis sit deducta in furno calcinationis,cuius figura est hæc.

Furnus calcinationis.

Caue etiã,ne à nimio calore fun
dan

dantur:quia oleum & operam perderes,licet ſint aliqui, qui dicant, quòd debent poni in fornacem calcis,vel in vitreariũ, & quòd ibi debeat permanere viginti & vno diebus, ſed certiſsimè ſi illa terra flueret ex nimio calore,hinc magis Alchymię quàm medicinę cõueniret. Et ideo dicunt: quòd cum tali terra poteſt aliquis abſq; dubio reſoluere Solem.Sed ſufficit, quòd calcinetur in ipſo furno reuerberationis, quouſq; ducat vſq; ad albedinẽ niuis vel ſalis.Quúmq; ita fuerit calcinata,ſuperinfundatur de aqua vitæ,ita rectificata, vt ſæpius dictum eſt,& diſtilletur per ſeptẽ vices, ſicut iam eſt monſtratum. Et in hac aqua poteris ſoluere folia auri : qa ipſorum vim ad ſe trahit. Et hinc fit aurũ potabile mirabilis operationis,ad ſuſtentandã vitam huma-

nam: ita quòd per ipſum omnes corporis morbi & ægritudines tolluntur, cùm hoc vſi fuerimus. Et ideo dicitur, quòd facit hominem iterum reuiuiſcere.

Quomodo extrahenda ſit Quinta Eſſentia à melle, quæ intrat aurum potabile. CAP. XII.

NVnc procedēdum eſt ad ipſam Quintam Eſſentiam mellis quomodo debet extrahi. Quum ergo ipſam extrahere volueris, habeas bonā quantitatē boni & optimi mellis, à quo fauus non ſit adhuc ſeparatus, ſicut eſt quando de alueari eximitur. Exprime mel à fauis abſque igne, faciendo tres, aut quatuor ſaccos ex panno colatorio, in longitudinem duorum cubitorum. Largitudo verò debet eſſe in quantum pannus ſe extendit. Hoc impleto, impone mel cum fauo

uo in prædictos saccos, & diebus æstiuis ponantur & suspendantur ad solem. Et sub quolibet sacco ponas vas mundum, ad recipiendum mel distillans à saccis. Et si fortassis fuisset diebus hyemalibus, calefiat balneale vaporarium, sicut in Germania apud locupletiores habetur, & saccus pendatur ad parietem, vt ex calore balnei mel fundatur. Et quũ omne mel fuerit liquefactum, imponatur aliud in saccum, & fiat sicut de primo. Et hoc toties facies, donec habeas quantitatẽ sufficientem. Et de fæcibus facias fieri ceram, sicut moris est. Postea habeas sex vel octo vasa terrea, de meliori terra quã poteris habere, quæ sint facta quasi in modum cucurbitæ, & quodlibet horum vasorum sit amplũ, vt possit tenere quindecim aut sedecim libras: Et sint in gutture

stricta

ſtricta,in vẽtre verò lata, ita vt poſ ſis ſuperimponere alembicum, & habeat ab orificio,per ſpatiũ vnius palmæ, duas anſas in longitudine vnius parui digiti,ita quòd poſsint per eas imponi & amoueri à fornace,&ab inferius ſint optimè lutata, quorum forma eſt hæc.

Et quum ita erũt oĩa pręparata, magiſter opis impleat quodlibet dictorũ vaſorũ vſq; ad tertiã pté de melle, ita extracto, vt iã diximus, & reliquę duę ptes vaſis ſint vacuæ,ita vt mel poſsit aſcẽdere & deſcendere,& ponatur in furnũ ac-

cidiæ

cidiæ. Et ſuperimponatur alembicus, & omnes rimulæ circũquaque optimè obturẽtur cũ panno linteo, fermẽtato ex argilla tenui,& fac diſtillationẽ tuã lẽto igne. Quia ſi nimiũ calefaceres furnũ, mel ipſum in alẽbicũ aſcẽderet. Et ideo ſedula opera ſemper perſpicies, ſi vaſa ſint nimiũ calida, madefiãt lintei pãni, & circunquaque inuoluantur vaſa circa alembicũ, nõ tamen ipſum attingãt, vel ꝙ aliqua gutta aquæ ſuper ipſum cadat, quia citiſsimè alẽbicus rũperetur. Et linteoli ſint inuoluti circa ipſum vas, donec frigeſcat,& ſic ipſum mel nõ poterit aſcẽdere, vel per alẽbicũ diſtillare. Et prima aqua quę ab ipſo melle diſtillatur, habet in ſe ſpiritus, qui aurum potabile ingrediũtur, & cum parũ ſenſerint caloris, aſcẽdunt, & non permanẽt. Et ideo mel, quod à

fauo

fauo suo est extractũ per ignẽ, huic nostro operi præsenti nil planè cõducit, quia oẽs spiritus ex eo adépti sunt, expirauerũt & secesserunt. Et hoc acuratè cõsiderabis. Quũq; in alẽbico nullus spũs cõspicies, extrahantur vasa, & hoc ipsum consyderare poteris, cum guttulæ apparebũt circa lineas alembici, & tũc vasa ex fornace extrahãtur, & mel in quoddã vas separatim reponatur, quia nihil vltra ad hoc opus valet. Et statim infunde aquã bulliẽtẽ in tuã cucurbitam, & optimè lauetur, & habeas spatulã ferreã latã duorũ digitorũ, cum qua ipsam cucurbitã optimè mũdabis, vt si quicquã mel lis cõbusti in ea resederit, possit ab ipsa amoueri & deponi. Et hoc facies semper, quãdo volueris imponere mel in ipsã. Si verò volueris secure tuũ mel distillare, ita quòd nõ habe

habeas aliquā ſolicitudinem, quòd poſsit aſcendere in alembicum, capias foliorum hederæ manipulum vnū, & mellis libram vnā, miſceātur inſimul & diſtillētur, & ſic mel tuum nunquā aſcendet. Et hoc modo poſſet diſtillari per campanam.

Sunt tamen aliqui, qui accipiūt paruos lapillos albos, qui in ripa fluminum reperiuntur, & hos in cucurbitā cum melle imponūt, & eſt idem

idem,quia mel non poteſt propter ipſos aſcẽdere.Et quum omne mel ita diſtillaueris,& aquã, in qua ſpiritus cõtinẽtur,in cucurbitã impoſueris,pone ſuper ipſum alẽbicũ vitreũ,& diſtilla,& ſpiritus ab ipſa aqua diſtillabũtur, ſicut ſuprà dictũ eſt de aqua vitę.Et hęc erit Quinta Eſsẽtia mellis. Hæc ergo habet odorẽ ſuauiſsimũ,ſicut germen prunorũ agreſtiũ.Si verò non poſsis in alembico cognoſcere, quãdo omnes ſpiritus ſeceſſerint,amouebis receptaculũ,& guſtabis materiã diſtillatam,& ſi habet guſtũ mellis,ſcias ſpiritus adhuc eſſe ibidem.Et in eo toties cõtinuabis ipſam materiam diſtillare , vt nullus omnino ſapor mellis in ea remaneat.Spiritꝰ verò congregati in vna cucurbita ponãtur,& in ſuperficie claudatur cum vitro,& lutetur cum cera ſupradi-

cta,

cta, vel cum luto ſapientiæ, & fiat vt ſupradictum eſt de Quinta Eſſentia vini. Et ſi vis in hoc operari, habeas bonam quãtitatem mellis.

Quomodo extrahenda ſit Quinta eſſentia ex Chelidonia.

CAPVT XIII.

CHelidonia ſecundum Ray. Lullium, & Ioannẽ de Rupe ſciſſa, dicta eſt, quaſi cœli donum. Sed ſi etymologiam vocabuli, & græcã deriuationẽ inſpicere voluerimus aliter de ipſius deriuatione loquendum erit. Dicunt enim Plinius & Ariſtoteles Chelidoniam eſſe ab hirundine nuncupatam, vel ab hirundinis viſu. Græcè enim Chelidon, hirundo dicitur: Vnde prouerbiũ eſt hoc, μία χελιδὼν ἔαρ οὐ ποιεῖ, hoc eſt, Vna Hirundo nõ facit ver. Ab hac, nomen hoc chelidonia ſum- *Lullius li. 1. cap. 4.*

psit, monstrata homini ab hirundine. Hac enim hirũdines oculis pullorum in nido restituũt visum. Genera autem eius duo sunt. Maior fructicoso caule, folio pastinacæ, cortice ampliore, altitudine duorum cubitorũ, colore albicans, flos luteus. Minori folio hederæ minora aliquantũ & rotundiora, minus cãdida, succus croci mordax, semen papaueris, florent aduẽtu hirundinum, dicessu marcescunt, florentibus succus exprimitur, & in æreo vase cũ melle leniter feruenti cinere decoquitur. Singulari remedio contra caligines oculorũ vtuntur, & per se succo in collyriis, quę ab ea Chelidonia appellatur. Habet etiam innumerabiles alias virtutes, & ideo non immeritò huic nostro operi immiscere voluimus, quomodo ex ipsa extrahenda sit

Virtutes chelidoniæ.

Quin

Quinta Essentia, quæ etiam ipsum

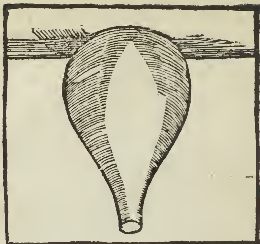

aurum potabile ingreditur. Cape ergo de Chelidonia tempore ęstiuo, quādo est tota matura, viridis, & incipit quasi albescere, & tota eius substātia, scilicet flos, radix, & herba in quantitate quam volueris, scindatur minutim & pistetur in mortario lapideo. Postea ponatur in cucurbitam terream vitreatam. Et cucurbita impleatur tota, bene ipsam claudendo & lutando. Postea ponatur in fimum equinum recētem, ad fermentandū

& dig

& digerendum per ſpacium trium hebdomadarum. Dehinc ſuperimponatur alembicus,& diſtilletur in balneo Mariæ: Et ſit ignis admodũ lentus, & omnia optimè obturẽtur & exibit ex hoc ipſum phlegma, & alia tria elementa manebunt in fundo diſtillatorij. Poſtea fæces extrahantur ex ipſo, & optime terantur ſuper vno marmore adeò tenue & ſubtiliter quantũ poteris. Et poſtea iterum imponantur in vas, & ſuperinfundatur phlegma ab aliis tribus prius diſtillatum, & ſuperimponatur alembicus cæcus. Et optimè omnia lutentur,,et ponantur in balneo Mariæ per ſeptem vel octo dies, ad putrefiendum & digerendum. Si verò times expenſas, fermentetur in fimo equino. Hoc facto, materia paulatim infrigidetur. Poſtea ponatur in aliã for-

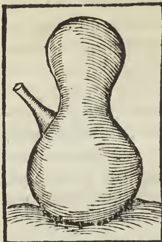
nacem ad diſtillãdum per cineres, & imponatur alembicus cum roſtro, & diſtilletur ſicut in capitulo decimo, de ſeparatione olei ab ipſa terra dictum eſt, & tũc exibit aqua limpida, habens colorem olei, quæ in ſe duo elemẽta complectitur, ſcilicet aërem & aquã, & in fundo alia duo elementa reſidebunt, quæ ſunt ignis et terra. Quum verò volueris ſeparare phlegma ipſum ab aëre, po

nas

nas oleum in diſtillatorium recens, & diſtilletur in balneo Mariæ cum modico igne, & videbis aſcendere ipſum phlegma, & oleũ reſidebit in diſtillatorio. Et ita habebis duo elementa, ſcilicet aërẽ & aquã, quodlibet ſegregatũ ab altero. nã oleũ nõ poteſt aſcẽdere vel ſublimari in balneo Mariæ, quia ignis non eſt ſatis potẽs. Quando verò volueris ſeparare cætera duo elementa, accipe fæces ex quibus oleum diſtillaſti, & terantur ſuper marmore ſicut prius. Poſtea cape quatuor partes phlegmatis, & vnam partem fæcũ, & inſimul miſceantur & incorporẽtur. Poſtea ponatur in fornacem balnei per ſeptem dies; poſtea diſtilletur per arenam magno igne, donec exeat aqua rubicunda, & ſemper diſtilletur, donec in illam aquã conuertatur. Et habebis in ea ele-

menta duo, scilicet ignẽ & aquam. Terra verò remanebit in fundo cucurbitæ sicut materia nigra. Deinde ponatur illa aqua rubicunda in aliam cucurbitam, superimponendo alembicum rostratum, & distilletur in balneo Mariæ, & phlegma separabitur ab ipsa, & in fundo vasis remanebit oleum rubicundum, quod est ipsum elementum, scilicet ignis. Et ita habebis omnia quatuor elementa segregatim extracta vnum ab alio. Elementum verò terreum calcinetur cum igne forti, & vrgeatur per ipsum ad spacium decem dierum, vt bene possit exiccari. Postea teratur iterum super marmore, & imbibatur cum ipso phlegmate, & distilletur per alembicũ, donec in illa materia videas paruos lapillos albos sicut sal. Et hoc ipsum sal iterum dissoluatur cum aqua

aqua ex qua distillaueris, & postea iterum dissoluatur,& distilletur. Et hoc fiat totiens, donec ipsa terra amittat omnẽ impurũ & terreum colorẽ, scilicet vt albescat, & in albedinẽ ceræ deducatur,& tunc habebis terrã ipsam rectificatam. Posset autẽ aliquis percontari, quare terra ipsa in fundo resideat. Hoc eò fit, quòd in fundo remanet aër, & ipse ignis per ipsam aquam tanquã per phlegma potest extrahi, & nullo alio modo. Quum autem faciliori via id facere volueris, dissoluatur quodlibet elemẽtum cum aqua sua per partes ęquales. Vt si phlegma in quo est aër distillaueris, vt tantundem de aëre in fundo remaneat. Accipias iterũ tantũdem de ipso phlegmate,& distilletur cũ aëre. Et hoc fiat septies. Ex alio verò phlegmate extrahatur aër, ex ipso quod post

aërē remanſerit, pari modo extrahatur ignis, ſicut ſupra docuimus. Poſtea diſtilletur in balneo mariæ, & abſtrahatur ipſum phlegma, & talis materia adiūgitur tanto olei rubei, quod in fundo diſtillatorij prius remanſerat, ſicut iam declaratū eſt, & per ſeptem quoq; vices diſtilletur. Poſtea ipſa terra cum phlegmate abluatur. Et hac forma quodlibet elementorum in ſua virtute magis perficitur ad operandum operationes ſibi appropriatas. Eſt etiam alia via ſubtilior, redigēdi quodlibet elementū in ſuā ſummā ſubſtantiā & Quintā Eſſen

Essentiã,tamẽ presupponitur,ꝙ elementũ quodlibet sit prius iustificatum. Deinde accipiatur & ponatur in vas circulatoriũ.Ponatur in fimũ equinũ,aut in balneũ Mariæ,ꝑ dies triginta. Postquã aũt ita circulaueris ꝑ hoc spaciũ dierũ triginta iterũ distilletur. Tũc corpus ipsum tãquã materia grossa permutabitur in spiritũ vel substantiam subtilissimã.Sũt etiã quidã qui faciliori via hoc operantur,accipiendo quatuor partes terræ, & vnam partẽ de vno quatuor elementorũ, quodcunque volueris,& digeratur in forma prædicta, & circuletur ꝑ dies xxx. & ꝑ crebrũ ascensum & descẽsum materiæ qui fit in circulatorio,per tantũ tẽporis quodlibet elementorum in Quintã Essen.permutatur. Et quũ scire volueris, qñ materia sit satis circulata,vide quũ ipsa Quinta Essentia natat sup aliã materiã,tũc satis est

tis est. Habes itaq; satis supérq; declaratū, quō sint separāda quatuor elementa, & quomodo ipsa Quinta Essentia sit extrahenda ex ipsa Chelidonia. Restat nūc dicere virtutes Quintæ Essentiæ ab ipsa Chelidonia extractę. Elementum igitur aquæ siue ipsum phlegma conducit ad omnes ægritudines corporis calidas & frigidas. Temperat etiā omnes venas circa cor existentes, & omne venenum ab eo expellit. Curat etiam omnes morbos accidētales pulmonis. Sanguinem purificat & hominē præseruat ab omni corruptione virtutis naturalis. Opitulatur denique omnibus infirmis, etiā in quacunque infirmitate sint. Elemētum verò aëris est sicut oleū, & habet has virtutes: Iuuenes in robore suo confirmat, in fortitudine scilicet & venustate, quum vsi aliquando fuerint in epulis, quia nul-

Virtutes Q. Essen. ex Chelidonia.

lum ſanguinem permittit putreſcere. Adurit etiam & expellit omne phlegma ſalſum, et melãcoliam ſuſtollit, omnem denique aduſtionẽ colore aufert. Elementum autem ignis, quũ de eo accipiatur in quantitate vnius grani tritici, & conteratur, & incorporetur cum vino optimo, & in collũ hominis ægroti, imò etiam ſemimortui immittatur, hanc habet efficaciam. Omnes vires corporis amiſſas recuperat & refocillat: penetrat enim vſque ad cor, & ipſum calefacit, & expellit omnia venena & omnes humidas ſuperfluitates ab ipſo corde. Si vis hominem in agone mortis exiſtentem in vigeſima parte horæ curare, vt ſit miraculum, & quaſi illuſio, dabis ei granum vnum olei huius, quod eſt elementũ ignis, & ſtatim conualeſcet, etiam vt aſtantes mirabuntur, dicentes eſſe quoddam magnum

Sanatio hominis ex agone mortis.

gnũ miraculũ. Et ita ſentit Lullius lib. 2. diſt. 2. Sunt autem aliqui, qui alio modo Quintã Eſſentiã ex chelidonia extrahunt, accipiendo chelidoniã dum adhuc floreſcit, cũ radice & flore, & põderetur, pondus vſque ad ſuum tempus reſeruãdo, diſcindatur minutim, & ſup ipſam infunde aquam fontis puram, & ponatur ſuper ignem, & tantũ bulliatur donec ad ſuum prædictum pondus reducatur. Hoc facto, piſtetur in mortario lapideo, et exprimatur ſuccus per pannũ collatoriũ, amoueantur fæces, & reliquũ bulliatur donec ad ſpiſsitudinẽ mellis perueniat. Et tunc illa materia erit præparata, ad ſeparandũ quatuor elementa, vnum ab alio. Et ponatur in cucurbitã ipſam implendo pro media parte, & lutetur deſuper alembicus meliori via qua poteris, & diſtilletur

Alius modus extrahendi Q. Eſſent. ex Chelidonia.

tur

tur igne lento in balneo Mariæ, ita quòd aqua ab ipſa materia expella tur. Deinde diſtillatoriũ ponatur in cinerem, & ſeparabitur ab ipſa alia aqua, q̃ eſt ſicut oleũ. Quúmque tertia vice videris oleum ſupernatãs, amoueatur receptaculũ, & aliud anteponatur, ad recipiendum illud oleum, quod eſt ignis. Et ita habes tria elementa, ab inuicem ſeparata, ſcilicet aquam, aërẽ, & ignem. Terrea verò ſubſtantia in fundo vaſis remanet ſicut materia combuſta. Et quodlibet horum elementorũ ſegregatim in vaſe reſeruetur. Quũ verò quodlibet elementorũ volueris rectificare, quia ſic fieri oportet, ſi vis eo loco medicinarũ vti, aqua igitur ipſa p alembicũ ſepties diſtilletur, et in qualibet diſtillatione cucurbita optimè lauetur à fęcibus remanẽtibus quæ

debent

debẽt admiſceri elemẽto terreo, et diſtillentur in balneo Mariæ, & vas ĩ quo aqua illa debet reſeruari optimè perlutetur. Tali etiã modo rectificabis aërẽ per ſeptẽnariã reiteratione in cineribus, ſemper miſcendo feces cũ ipſa terra. Hac etiã forma elemẽtũ igneũ temperabis, & iuſtificabis. Et hoc eſt ipſum oleũ tertiũ. Et quodlibet oleorũ reſeruetur in vaſe bene clauſo. Poſtquã autẽ rectificationes cuiuſlibet elementorũ mõſtratæ ſunt, operæprecium eſt, ſcire naturam & virtutẽ cuiuſlibet elementorum. Aquæ ergo qualitatis vis eſt, expellere omnes calores & venena ab ipſo pectore, mũdificare etiam ſanguinẽ. Valet etiã contra opilationes pulmonis & epatis. Corrũpit omnem humorem & phlegma ſuperuacuũ. Denique hominem in nouem diebus

diebus ab omni infirmitate liberat. Oleũ verò aëris iuuentutem & robur cũ pulchritudine & optima venustate cõseruat, nec permittit sanguinem putrescere, vel melancoliã dominari, aut colerã adurere, nec phlegma in corpore humano abundare sinit, augmẽtat sanguinem, & per quæq; mẽbra ipsum disgregat. Et ideo qui hoc oleo aëris vtuntur, sæpe phlebotomisant, quia est valde penetratiuũ. Aegrotos maximopere sustẽtat & nutrit. Valet etiam, si quispiam timeat & in periculo sit amittendi oculũ, & per spatium triginta dierum imponat in ipsum omni die vnam guttã vel duas, & in hoc miraculose prodest. Efficacia verò qualitatis igneæ multo est maior cæteris duabus. Operatur enim in illis in quibus priora nihil proficiunt. Homines senes in iuuentute

Naturæ & virtutes oleorũ ex quatuor elementis.

Ignea qualitas excellit omnia olea.

cõſeruat,&facit ipſos iuueneſcere. Et ſi homo eſſet in iudicio mortis, & caperet de hoc oleo ignis in quãtitate vnius grani tritici, cum vino vel cũ aqua vitæ tẽperatum, reſtaurat ipſum ad vitá, calefacit ſanguinem, recreat cor, cõſeruat hominẽ à morte,& ipſi reſtituit vires iuuentutis. Et ſi ſumitur cum aqua ſiliginis, dicitur eſſe elixir vitæ. Materia quidẽ terrea rectificata per diſſolutiones, coagulationes,& calcinationes, eſt ſubtile ſal terræ, cum quo poſſunt trãſmutari omnia metalla in lapidẽ, cum quo omnes ſpiritus figũtur, habentes humiditatẽ radicalem. Nutrit etiá leproſos. Ex hoc autem Philoſophi antiqui lapidem fecerũt, quẽ Philoſophalem appellauerũt, Modus verò ſumẽdi ipſam medicinam, eſt hic: Recipe tres guttas ignis chelidoniæ, tria cochlea-

Lapis figendi oẽs ſpiritus.

ria

ria aquæ rosarũ, medicum cochleare de aëre sanguineo, capiãtur immixta simul stomacho ieiuno. Si infirmitas est calida, detur cum vino, & si homo excessisset annum vigesimumquartum, cum aqua vitæ. Si autem febres sunt calidę, nullo modo debet administrari patienti.

De modo extrahendi Quintam Essentiam ex sanguine humano, ouis, carnibus, & similibus.

CAP. XIIII.

SI vis ergo extrahere Quintam Essẽtiã ex sanguine humano, accipiatur de sanguine hominis sanguineæ cõplexionis, vel colerici sani, mediocris ętatis, & bonũ vinum bibentis, postquam phlebotomisauerit, & sanguis residens in fundo vasis ab ipsa aqua segregatus fuerit, teratur in aliquo vase cum decima parte salis communis, & bene

concutiẽdo in simul misceatur, & ponatur in pellicanũ clausum: & postea ponatur in foueam quinq; pedum ꝓfundá, & latáduorũ pedũ, habẽtem vnũ stratũ de calce viua, & aliud de fimo equino, sicut supra dictũ est de digestiuo, & fermentetur ibi per vnam Lunam, vel circiter, secundum quod videris tempus esse nubilum vel serenum. Pòstquá autẽ videris ipsam materiam esse resolutam in aquam, scilicet quòd grossa substantia, quæ in fundo pellicani residet, ab aqua penitus sit segregata, extrahatur ab ipso fimo, & ponatur in balneum

Mariæ cum alĕbico, & diſtilletur igne lĕtiſsimo, ſicut ſupra de Quinta Eſſentia vini dictũ eſt. Et quum primam diſtillationem perfeceris, admiſceatur iterum cum fæcibus quæ in diſtillatorio remanſerũt, & iterum in fimo putrefiat, donec videris purum ab impuro eſſe ſequeſtratum, & materiam depuratá & ſubtilem natare ſuper fęcẽ, & ſi ſit tempus clarũ, putrefiat in loco prę fato, longioríq; tempore, ſi fuiſſet nebuloſum vel imbriferum. Hoc facto, ſecundariè diſtilletur. Poſtea iterum cum fæcibus ponatur ad digerẽdum: & denuo diſtilletur, et hoc fiat quatuor vicibus ad minus. Poſt diſtillationẽ autẽ quartá circulabis tẽpore lõgo, ſicut ſupradictũ eſt de Quinta Eſſentia vini, ita vt talem perfectionem acquirat, vt ex claritate ſua immaterialitatẽ & in

corruptionem adipiſcatur, & per diſtillationem approprietur Quintæ Eſſentiæ ſanguinis humani corporis. Et hæc in omnibus ægritudinibus ex nimia ſua nobilitate et virtute maximè eſt ſuſtẽtatiua naturæ humanæ, & citiſsimè ægrotantẽ à quocũq; morbo liberat. Et hęc ſufficiãt de ſanguine humano. Ex carne autem & ouis quum Quintam Eſſentiam extrahere volueris, caro illa, ex qua illã educere vis, ſit ſubtiliſsimè & minutiſsimè conciſa, & poſtea in mortario piſtetur cũ decima parte ſalis cõmunis. Pari modo oua in mortario cum ſale piſtẽtur, donec in aquam redigantur, ponãtur poſtea in cucurbitam, & ſuperimponatur alembicus cæcus, & fiat per omnia in digeſtione, fermentatione & diſtillatione, ſicut iam de ſanguine humano elucidatum eſt.

De

De modo extrahendi Quintam Essentiam de pomis, piris & alijs fructibus.

CAP. XV.

SI vis extrahere Quintam Essentiam à pomis, piris, prunis, cerasis, castaneis, & aliis generibus fructuum, minutissimè cum cultello frustulētur, postea pistētur in mortario terreo, & optimè incorporentur cum decima parte salis communis. Postea ponantur in cucurbitã, & superimponatur alembicus cæcus, & optimè pertuletur & ponatur in fimum, ad putrefiendum, sicut iam de sanguine humano est dictũ. Et tunc est perspiciendũ, si aliquis fructuũ habeat virtutē ad hoc ad quod vti volueris, quia illa virtus & præstãtia ipsius fructus venit ex sui Essentia, quæ in ipsa materia est latens & occultata: & illa dum à

fæcibus ſuis, & à materia groſsiori ſegregata & ad immaterialitatẽ & quaſi incorruptionẽ quãdam reducta fuerit, haud immerito à Philoſophis Quinta fructus Eſſentia nũcupatur. Et ideo millies maiorem habet virtutẽ quàm antea habuerat, dum adhuc corpus erat elementatũ. Fęces enim ipſorum fructuum ex quatuor qualitatibus (vt nemini dubium eſt) compoſitæ ſunt.

De modo extrahendi Quintam Eſſentiam à floribus, herbis, & radicibus. CAP. XVI.

SI vis ſeparare Quintã Eſſentiam à quatuor qualitatibus florum, herbarum, & radicum, accipias eas dum bene ſunt maturæ, cum tota ſubſtantia ſua tempore claro & ſereno, luna ipſa creſcente, & iam quaſi plena, quia tũc omnes flores, herbæ, & radices carent quodámodo

do omni corruptione, ita quòd ſunt ſeparatæ ab omnicalore extraneo & ſupernaturali, & optimè ab omni immũdicia purgentur. Poſteami nutiſsimè ſecãdo, piſtẽtur in mortario marmoreo, cum decima parte ſalis, & ponatur in circulatorium. Fermentetur in fimo equino per vnum menſem, omni hebdomada renouãdo, ſemel fimum. Mẽſe autem peracto extrahatur à fimo, alembicum cæcum deponendo, & ſuperimponatur alembicus cum roſtro, & diſtilletur in balneo Mariæ, augmentã-

do primum ignẽ vſq; ad tertium gradum. Et aqua diſtillata reſeruetur, et fęces ex cucurbita extrahantur, & puluerisẽtur minutiſsimè. Poſtea ſupinfundatur aqua diſtillata ſuper fęces, & iterum apponatur alembicus cæcus, omnia optimè lutando, ſicut priori vice feciſti, & diſtillẽtur in balneo Mariæ, ignem minuendo per gradum medium. Poſt hoc iterum fæces puluerifentur, & ſuperfuſa aqua, quæ ab ipſis erat diſtillata, iterum digeratur vt ſupra, & tertio diſtilletur, & putrefiat, ſemper ignem

ignem diminuendo per medium gradum. Putrefactio quoq; decrescat semper per medium gradum, scilicet quòd in secunda digestione putrefiat per dies viginti & vnum, in tertia per dies quatuordecim, in quarta per dies octo, ita, quòd quaternis vicibus fermẽtetur. Quarta autem distillatione peracta, ponatur in hoc circulatoriũ. Et sepeliatur in fimo equino, vel in balneo, faciẽdo ignem in primo gradu. Potest etiã poni ad Solẽ diebus estiuis, vel etiam occultetur in vinacea, & ibidem circuletur per vnũ mẽsem integrũ, vel paulò plus, quia quanto plus circulatur, tanto nobilior efficitur, dum superflua humiditas quatuor qualitatũ penitus digeritur, cõsumitur & resoluitur in circulatorio per frequẽtem ascẽsionẽ & descẽsionem. Et ita habes Quin-

tam Essentiã, in qua maxima virtus herbarum, florũ, & radicum delitescit. Magis tamen est efficax, si accipis herbã, semen, vel radicem, & distillaueris ex eis aquã, & illa aqua ita distillata iterũ super fæces suas, vnde est distillata, fundatur, digerẽdo in fimo equino per septem dies. Postea distilletur per cineres omni via, modo, & forma, sicut supra in Chelidonia est factũ. Quia per hoc ex ipsis quatuor qualitates separabis, & materia tãto nobilior & pręstantior reddetur. Et quodlibet segregatim reseruetur, quia aliter fæces nullius essent valoris. Possit aũt aliquis sciscitari, quid est Quinta Essentia, quũ non sit plus quàm alia aqua distillata? Ad hoc ego respondeo, ipsam nihil aliud esse in forma et visiõe quàm aliã aquã distillatã. Sed multo maior, subtilior, & nobilior

lior est quã alia aqua distillata simplex, quũ per multas & varias digestiones, circulationes, & distillationes oĩs phlegmatica & aquea humiditas in ipsa sit cõsũpta. Pari modo per suam excellentẽ subtilitatẽ, dũ super fęces funditur, & iterũ digeritur, & ab ipsis fæcibus iterũ distillatur, omnẽ suá vim & virtutẽ, quæ in ipsa latebat, recuperauit. Et ideo assimilatur ligno cõbusto, qđ iã in carbones est redactũ, & tamẽ ipsi carbones nõ sunt vlterius flamma. Cõparatur etiã mortuo. Dum enim ipsa anima est à corpore segregata, cadauer ad aliud nihil prodest quàm ad putrescendũ. Et propterea omnia ad vnguem manifestare volui, vt si quippiam subtilis & magnæ efficaciæ habere velis, possis ad operationem secundum animi tui libitum perducere, accipiendo

de iſta Quinta Eſſentia loco aliarũ aquarum,& adiungendo quaſcũq; ſpecies volueris, et pari modo diſtil letur ſicut iã ſępius auditum eſt, ſci licet recipiẽdo de Quinta Eſſentia, vncias vj. aliarũ ſpecierum quarũcũq; drach. iiij. puluerisentur ſubtiliſsimè, & ponatur in cucurbitam, ſuperimponẽdo alembicũ cæcum, & digeratur in fimo equino per mẽ ſem integrum. Poſtea diſtilletur, ignem faciẽdo vſq; ad finem tertij gradus. Poſtea fęces puluerisentur, & ſuperfuſa aqua de eiſdem diſtillata, ponatur iterum in alembicum cæcum, digerendo per tres hebdomadas. Deinde iterũ diſtilletur, & digeratur per dies quatuordecim, minuẽdo ſemper ipſum ignem per vnũ gradum. Et cum quater diſtillaueris & putrefeceris, iterũ fæces puluerisentur, & vltimò ignis fiat in

in primo gradu caloris, & digeſtio fiat per dies octo. Poſtea ponatur in circulatorium, & ibidẽ circuletur quantum volueris, tũc in quolibet mirabilẽ operationem inuenies, ad quã ipſa materia eſt ordinata. Si autẽ putes de corruptibili fieri incorruptibile: decipieris, vt ait Ioannes de Rupeſciſſa: Licet enim faciat corruptibile incorruptibili vicinũ, tamen ad verã perfectionem non ducitur, vt ait Lullius. Quia quicquid ſub cœlo eſt, corruptibile eſt. Et ideo maxime eſt abſurdum, præparare vel facere varias res, vt aliqua materia poſsit omnino à corruptione præſeruari. Sicut in ęgrotis videmus, qui aliquando à medicis caſu fortuito ſubleuãtur, nulla tamẽ debita cura pręeũte. Sed tamen (vt ait Ouidius) Non eſt in medico ſemper releuetur vt æger. Quia ſi hoc
eſſet

esset, homines qui ab hinc iam centum aut ducentis annis elapsis sunt mortui, adhuc essent in vita. Ideóq; si vero auro potabili vtereris, sicut iam ante quingentos annos in vsu fuit, putes te trecētos aut quingentos annos victurū, sicut de pluribus veterum legitur, friuolū hoc est, & maxime ridiculū hac ætate nostra, quum natura hominum, & virtus vegetatiua de die in diē decrescat, quumq; nullum bonum inter homines sit regimen in esu & potatione. Quia nostro tempore (quod etiā diuus Paulus præcinit esse commune) nemo est qui dubitet, plures mori crapula quàm gladio. Deniq; nullum Dei cultum, timorem & cerimonias recto tramite obseruamus, sicut antecessores nostri fecerunt. Et ideo raptus est iustus, ne malitia immutaret intellectū. Viri sanguinum

num & dolosi non dimidiabunt dies suos. Et ideo quicquid molimur, inane est.

Quomodo sit extrahenda Quinta Essentia ab antimonio.

CAP. XVII.

ESsentia Quinta ex antimonio extracta, multũ valet, ad plagas exiccãdas. Et fit ita: Recipe puluerẽ antimonij subtilissimũ, incorporetur cũ aceto distillato, & sit melius quod haberi potest, & tantũdẽ ibidẽ permittatur antimoniũ, donec acetũ in colorẽ rubicũdissimum cõuertatur. Coletur deinde acetũ, & ponatur in vas mundũ, & superinfundatur de alio aceto distillato, & ponatur super ignem modicũ, donec acetum coloretur. Et hoc fac toties, vt acetum cesset colorari. Ipsumque quod coloratum est, accipies, ponendo in cucurbitam, di-

ſtilletur per alembicum in fornace cinerum. Et primò diſtillabitur acetum ipſum, poſt hoc per roſtrum alembici videbis egredi materiam mille colorũ,& hæc eſt ipſa Quinta Eſſentia, quæ à philoſophis appellatur Plumbũ philoſophorum. Nuncupatur etiam à quibuſdã Artiſtis lac virgineum. Eſt tamẽ differẽs ab illo, de quo infrà dicetur, & ferè oleo benedicto in colore aſsimilatur. Hæc itaque ponatur in pellicano, ad circulandũ per dies quadraginta, & poteris eo vti ad omnes plagas loco balſami, quia facile & citiſsimè omnia vulnera curat. Etiã omnibus apoſtematibus mirum in modum confert. Ex ipſo plumbo quoque vel ceruſa etiam extrahitur Quinta Eſſentia, ſicut ex antimonio, ſuperfundendo acetum diſtillatum, per digitos quatuor. Poſtea in ſi

Errat hic qu'a per eorũ plũbum non intelligũt Q. Eſſen. antimonij

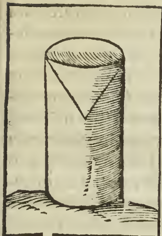
Ex plũbo Eſſentia.

in fimo equino digeratur, ſicut narratum eſt de Quinta Eſſentia herbarum & florum. Deinde diſtilletur, & primò videbis aſcendere ipſum acetum, poſt ipſum quandam humiditatem, ſicut eſt oleũ, & hoc etiam appellatur oleum plumbi, ſiue Quinta Eſſentia plumbi, & habet in ſe quandam dulcedinem, ſicut oleum antimonij. Valet autem contra omnes combuſtiones ignis, & aquæ calidæ, & contra impetiginem, & veſicas cholericas. Notandum tamẽ eſt, ipſam ceruſam prius debere ablui ſæpius cũ aqua roſarum, colando per pannum lineum, donec nil in ipſo remaneat de puluere ceruſæ. Deinde exiccetur, & vſui reſeruetur. Et ita vult Seruitor, & Ioannes de ſancto Amando, ſuper Antidotario Ioannis Meſuæ.

De modo extrahendi Quintam Essentiam ex Sole.

CAP. XVIII.

MVlti diuersimode de Quinta Essentia auri tradiderunt, tamē breuitatis causa subtiliorem & breuiorem modum demonstrabimus. Quam ergo volueris extrahe re Quintam Essentiam ab ipso Sole tanquã pretiosissimo omniũ metallorum & perfectissimo, cape Solis optimi vncias iiij. Mercurij viui & optimè abluti vncias xxiiij. fiat amalgama. Et habeas tria vel quatuor, vel plura instrumenta terrea, à figulo facta de optima terra, quã habere potueris, & fiant in forma pixidis, de vna latitudine & amplitudine ab vno fundo ad aliũ, & sint in fundamento rotunda, in longitu dine vnius palmæ lata, ita vt possit ingredi tigillum aurifabri, et ab intus

tus ſint vitrea ta, & circa ambitum vel orificiũ. Quorũ forma eſt hæc. Poſtquam autem facta fuerint, circa orificium optimè adæquētur & poliantur, ita vt ſint æquata perfectiſsimè. Hoc facto, accipe tria aut quatuor tigilla, vel crucibulos, ponēdo in ignem, & calefaciendo vt rubeſcant, & cũ ita erunt cādētes, amoueatur vnũ & ſuper marmor ponatur infundendo ipſum amalgama, & ſubitò habeas vnum ex prædictis inſtrumentis, ſuperimponendo ipſum tigillum, in quo eſt amalgama, & ſine ita frigeſcere ſuper lapidē. Dehinc habeas

pedem leporis, cum quo vasculum optimè ab omni Mercurio mundetur, qui in ipsum ab intus ascēdit, et rursum in tigillum imponas, cum ipso amalgamate. Abhinc imponatur amalgama in conctile mūdum, optimè ipsum terendo & agitando cum instrumento ferreo, vel paruo pistello, & videbis ascendere quandam materiam nigram, subtilem & leuissimam, sicut est puluis aliquis, quem cum penna abstrahes, imponendo in cucurbitam, & optimè ipsam perlutabis cum luto sapientiæ. Accipiatur deinde amalgama, & imponatur in aliud tigillum candescens, superimponendo vnum ex prædictis vasis, & frigefiat super ipso marmore, & fiat per omnia sicut de primo. Si autem breuiori via velis hoc operari ipsum amagalma in tres vel quatuor partes diuidatur

rur,imponēdo quamlibet partem in vno vaſorum, ſicut per omnia enarratum eſt,& quum amalgama erit infrigidatū, ſemper habeas,tigillum candeſcens præparatum,vt imponas aliud, ſemper ipſum vas mundando cum pede leporis,ſicut iam dictum eſt, & Mercurius qui aſcēdit ab intro,debet ſemper admiſceri iterum cum amalgamate, donec nullum Solem videas admixtum cum Mercurio. Hæc autem materia nigra,de qua iam diximus, à Philoſophis Caput corui appellatur, & eſt initium omnis veræ & perfectæ ſcientiæ. Et licet ſit nigra & fuſca: eſt tamen aurum quod infundendo poteris probare. Et quando videbis ipſum Mercurium non plus reddere de tali materia nigra, tunc eſt certiſsimum indicium, nullum Solem plus in ipſo con-

Errat: quia Caput corui apud philoſophos eſt denigratio materiæ.i.putrefactio vel digeſtio.

tineri. Dum ergo ipſam ita collegeris, debet optimè lauari, vt totus Mercurius ab ea ſecedat & ſeparetur. Hæc autẽ lauatio fit hoc modo: Diſtilla ſemel aquã fontis per alẽbicum, imponendo materiã nigrã in vrceo vitreato, ſuperinfundẽdo de hac aqua diſtillata, & teratur cũ digito mũdo hinc & inde, & videbis Mercurium ab ipſa materia ſeparatum, in fundo reſidere. Poſtea colabis aquã & materiã ab ipſo Mercurio in vrceũ alium vitreatũ, ſuperinfundendo aliã aquam diſtillatã, faciendo ſicut prius. Et hoc toties, donec tota materia ab ipſo Mercurio ſegregetur. Poſtea recipe vrceũ cũ illa nigra materia, & pone ad locum ſecurũ, ipſum optimè tegẽdo, ne aliquid impuri poſsit incidere, & dimitte ita requieſcere per diẽ & noctẽ, & tota materia in fundo reſi-

debit

debit. Dehinc aqua à materia ipſa coletur cũ pãno lineo albo & mundo, & illa materia ſiccetur ſuper paruum ignem, de carbonibus factum, aut ponatur in arenã calidã, vel in cineres. Poſtea in cucurbitã ponatur ipſam optime lutando, & vſui reſeruetur, donec volueris ea vti. Mercurium autem tuum, cum quovis facere amalgama, debes ita pręparare. Primò accipe de Mercurio quantum volueris, imponatur in mortarium cum aceto & ſale cõmuni, teratur, immiſceatúrque inſimul cum piſtillo ligneo, donec acetũ ĩ nigredinẽ deducatur. Quo facto, ab ipſo Mercurio ſegregetur, & coletur, aliud recẽs ſuperinfundẽdo, iterúmq; piſtãdo, donec nigreſcat. Deinde iterũ coletur, & aliud ſuperinfundatur. Et hoc fac toties, vt ipſum acetum deſinat ni- *Praeparatio amalgamatis ex Mercurio.*

grefieri. Poſtea permittas ſtare donec Mercurium in ipſo fundo videris, & inde acetũ iterũ coletur. Mercuriũ verò ipsũ cũ ſale in vrceo vitreato pones ad ignẽ, vt exiccetur. Quo facto, ipſa materia in ſubſtantiam aliquãtulũ durã emutabitur. Hanc ergo in mortario iterũ teres cum piſtello ligneo, ſuperfundẽdo aquam fontis purã, ſemper terẽdo. Et quando videbis materiã nigram eſſe, colabis aquã ab ipſa, & impones recẽtẽ. Et hoc fiat toties, donec tota nigredo ab Mercurio abeat & recedat vnà cũ ſale, & tunc eſt pręparatus ad ipſum Solẽ. Dehinc per linteolum coletur tribus aut quatuor vicibus, & vltimò per corium, ſicut faciũt aurifabri. Verã ergo ſic habebis Mercurij rectificationem.

Alia præparatio mercurij. Sunt tamen aliqui, qui alio modo ipſum præparãt, ſcilicet accipiẽdo

capit

capita allij, quę optimè debēt à corticibus suis mūdari, deinde pistētur quantū poteris, & exprime succum ipsum per pānū, & accipias de Mercurio quātū volueris, teratur super marmor, cum prædicto succo allij, donec mortificetur, & ab inuicem separetur Mercurius, vt nihil penitus de ipso appareat. Deinde alium Mercuriū, iterū cū allio terendo, & fiat sicut de primo. Quo facto, ponatur in vas terreum vitreatum, aut in mortarium, terēdo fortiter cum pistillo ligneo, admixto sale & aceto, & quum nigra fuerit, coletur, & iterum aliud acetum imponatur. Et hoc fac toties, donec nihil de materia nigra remanebit, & ita erit optimè præparatus. Alij verò alia via ipsum purgant, & est melior quàm illa quæ fit cum sale vitri, &

Alia purgatio melior.

vitreolo,& fit sic: Accipe sal cómune præparatũ,& cũ ipso Mercurius sublimetur,& cũ albescit sicut nix, proiiciatur in aquam calidam, donec insimul congeletur. Quo facto, ex aqua deponatur, & fiat sicut priori modo, & erit optimè purgatus. Cum quo poteris soluere deinde Solem vel Lunam peroptimè.

De modo distillandi per descensum.

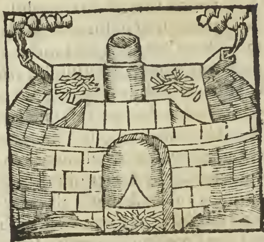
CAP. XIX.

DVplicem esse modũ distillandi, neminẽ latere arbitror, per ascẽsum scilicet & descensum. Quorũ ille ab omnibus facile est cognitus, hic verò à paucis. Qua de re operę pretium me facturum ratus sum, si huius artis tyronibus viam distillationis per descensum insinuaro. Plura enim per hunc modum distillantur. Sicut fit in oleo Iuniperi, in oleo benedicto, in oleo nucis muscatæ

ſcatæ, in oleo vitellorum ouorum, & in multis alijs. Talis ergo diſtillatio poteſt fieri in fornace quadrata, facta ex lateribus non coctis. Et ſit in amplitudine & latitudine triũ cubitorum, vel paulò plus, ponendo vnum lapidem poſt alium, ſicut fit in Germania, in cõſtructione focorum ſuper quibus eſculenta coqui ſolent. Et ſit de terra, in altitudine vnius cubiti & medij ab omnibus lateribus, excepto anteriori, ſupra quod ponãtur ferramẽta, ſuper quibus alij ſint lateres tenues, quos tegulas dicimus. In medio verò habeat foramen latitudinis vnius cubiti, quum ex ipſa longitudine fit annulus, per quem poſsit immitti pes hominis. Super hunc ergo focum ab omni parte fiat vna poſitura laterum muralium, in altitudine vnius cubiti, vel circiter duorum.

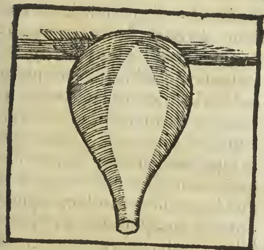
Cuius forma est hæc.

Furnus distillationis per descensum.

Postea habebis fornacem paratam ad distillandum et sigillandum omnia vitra distillatoria quæ volueris recludere, et appellatur Sigillum Hermetis, sicut in capitulo subsequenti copiosè declarabitur.

Quum ergo volueris distillare per descensum, accipiatur cucurbita de meliori terra quàm inuenire potue

Vas descē ſionis ex bona terra, vel cupro.

potueris, vel ſi non poſsis habere honam terram, fiat de cupro vel auricalco, & impleatur vſque ad tertiam partē cum materia illa, quam diſtillare volueris, & ĩ hoc claudatur cooperculum ferreum tenuiſsimum, factum de laminis ferri, ſitq́; plenum foraminibus paruis: & orificium cucurbitæ vertatur hoc modo. Et intret foramen quod eſt in fund

Quomodo diſtilla= tur per de deſcēſum.

fundamento fornacis in latitudine trium digitorũ, & sint omnia pertoptimè lutata, quòd à summitate fornacis in fundũ eiusdẽ nil poſsit cadere. In interiori verò parte fornacis ponatur receptaculum, ad suscipiendũ materiam distillantẽ, & in superiori parte fundamenti fornacis fiat ignis de carbonibus ab omni latere, sit tamen longinquus à distillatorio, in quantum est poſsibile. Et ĩ principio, ignis debet esse valde exiguus, postea sensim & paulatim semper augmentetur, & semper poteris ipsum appropinquare paulatim ipsi cucurbitæ. Et scias quòd quælibet materia in principio distillabit aquã, tamen vna plus quàm alia, quemadmodũ aſsiduus huius artis sectator ex variarũ materiarũ distillatione videre potest. Ponatur ergo infra ipsum orificiũ per

per fundamenti ſuperioris partem cucurbita vitrea in inferiori parte fornacis, ad recipiendũ quod diſtillaueris. Quúmq; videbis oleũ diſtillás, ipſum vas debet euacuari, & iterũ ſupponatur, & ſemper augmẽtabis ignẽ, approximãdo ipſi diſtillatorio ſiue cucurbitę, donec nullum oleum videas plus diſtillare. Tunc enim ignis eſt amouẽdus & retro iaciendus, & quãtò lõgius, tantò melius, donec extinguatur, & ſuperior cucurbitæ pars ſit infrigidata. Et deinde ĩferiorẽ partẽ, in qua eſt oleũ, amouebis, & reſeruabis ſegregatim. Quòd autẽ ignis in principio debeat eſſe valde exiguus, & debeat paulatim augmẽtari, ita vt ſit in quarto gradu, hoc fit duabus ex cauſis. Prima quidẽ eſt, quòd ex illo abũdãti & vehemẽti calore conſumitur omnis humiditas ex quo po-

test fieri oleum, & hoc fit præcipuè in oleis vitellorum ouorum, & nucis muscatæ. Sed in aliis, sicut in oleo Iuniperi, poteris facere ignem repentinum, quantum libuerit. Secunda causa est, quòd ipsum lignũ accensum possit ipsam cucurbitam lædere, vt possit comburi, vel rumpi, vel oleum ex eo possit aliquem fœtorem attrahere, & ideò ignis in principio secundùm cursum naturæ est faciendus, quum ipsa natura nihil violenti patitur, vt iam ex Auicennæ & Aristotelis sententiis probatum est, in Quinta Essentia vini. Sed in oleo benedicto simplici debes saltem augmẽtare ignẽ in fine distillationis, poteris etiam facere fornacem hoc modo: Ita vt sit fouea in terra fossa in longitudine, latitudine, & profunditate, sicut materia distillanda exiget, in qua

ponat

ponatur olla vitreata, bene lota cũ aqua,ad vitandum,ne olea distillata ipsam ingrediantur,supérq; orificium ipsius ollæ ponatur lamina ferrea tenuis, multis foraminibus perforata, ita quòd olla laminam ascendat in latitudine vnius digiti obliqui siue trãsuersi, & super hoc vas terreum,aliud imponatur, vertendo vnum orificium cõtra aliud. In illa verò superiori sit materia distillanda, bene claudendo ipsum vas,ne materia posit elabi.Deinde optimè omnia lutētur, & fiat ignis circa ollam superiorem,quę debet esse tota extra foueam, præter orificium, quod sit in magnitudine fossæ. Sed hæc secunda via non potest bene fieri sicut prima, ex duabus rationibus. Quarum prima est, quia prima vice non possis separare aquam ab oleo. Secunda

verò eſt, quia nō potes facilè ſcire, quando tota materia eſt diſtillata, niſi per crebrū vſum & conſuetudinē experiaris. Poteſt quoq; per aliā viam fieri fornax diſtillādi per deſcenſum, hoc modo: Fiat fouea in colle præcipiti, & inferius diſtillatorium in forma prædicta imponatur, ſemper imponēdo aliud, in cuius fundo multa ſint foramina. Et ſuper hoc diſtillatoriū vel ollā ponatur tegmētum, ab inferiori vſq; ad ſuperiorem partem vndiq; optimè claudendo, vel lutando. Et circuitus ollæ ſuperioris ſit inferior colle, ita vt collis ipſam ollā aſcendat, deinde fiat ignis in forma ſupradicta. Poſsis etiam ſupponere vitrum huic ollæ. Nam prior fornacis pars de olla inferiori debet eſſe aperta, vt poſsis cognoſcere, quando tota materia ſit diſtillata.

De

De modo claudẽdi Sigillũ Hermetis.

CAPVT XX.

SAepius oleum vel aqua nobilis exigit eximiã clausionem, ne spiritus & virtus vegetatiua ab ipsa possit exhalare siue expirare, & sæpius hoc exigit materia circulanda vel fermẽtanda, ne virtus rei diminuatur. Et hæc clausura appellatur Sigillum Hermetis, & inter omnes alias sigillationes est nobilissima & excellentissima. Quę quidẽ ita solet fieri. Vitrum siue distillatorium impletum vsq; ad tertiam partem de materia digerenda circulãdáq; collum habeat longum, & intrudatur ab infra in foramen paruæ fornacis, sicut in antecedenti capitulo narratũ est, ita quod ipsum vas penetret foramen furni per quatuor digitos obliquos. Si verò ipsum foramen sit amplius quàm collum vi-

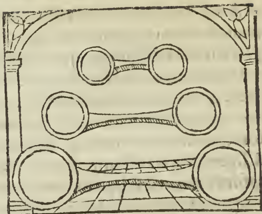
tri, debet obstrui argilla ab omni parte, ne quicquam circa vitrum possit in inferiorem fornacẽ cadere, & ipsum orificium vitri sit liberum in fornace, nec vllatenus sit circundatum argilla. Postea fiat ignis exiguus de carbonibus in superiore parte fornacis, ita remotę, quantum poteris ab ipso vitro seu distillatorio. Deinde sępe appropinquabis ipsum circa cucurbitam, paulatim augmentando, donec videris ipsum vitrum rubescere, sic vt velit fundi. Accipe ergo forcipem alicuius fabri ab anteriori parte candescentem, cum qua supremam vitri partem rubescentem stringes, paulatim candendo & vertendo forcipẽ, & sensim ab inde abstrahendo, & videbis ipsum vitrum ab ea parte ita esse integratum, sicut est in aliis. Post hoc ergo ignis parũ amouend

Sigillum Hermetis

uẽdus & leniẽdus, forma & modo, ita ꝙ fiat ſenſim, donec ipſum vas planè ſit infrigidatum, quia ſi poſt extenſum calorem frigus repẽtinũ ſuccederet, ſtatim rũperetur, & ita omnis labor, induſtria, & impenſa foret ſuperuacua. Ideóq; nõ parua diligentia ignis eſt minorandus, & ipſum vitrum infrigidandum. Hoc itaq; modo potes cuſtodire inſtrumentum ſiue vas recluſum, quantum volueris. Quando autem ipſum volueris reſerare, habeas filum ſulphuratum, cum quo collum vitri ſex aut ſeptem vicibus circundabis, & accendatur ipſum ſulphur paulatim cum cãdela cerea, & dum totum filum aduſtum fuerit, ipſum vitrum rumpetur. Amoue ergo collum, & impone vel extrahe quicquid volueris. Aut habeas tria vel quatuor inſtrumenta ferrea, lon-

Reſeratio ipſius ſigilli Hermetis.

Instrumẽta ferrea quibus poteris abſcindere parua vel magna vitra.

gitudinis duorum cubitorum, vel paulò plus, in quorum extremitate ſint duo annuli, quorum vnum ex his, quod magis ad hoc aptum videtur, collo vitri imponatur, & modico elapſo tẽpore, ipſum vitrum rumpetur, & hoc modo poteris abſcindere parua vel magna vitra, vt volueris, & erunt adeò æquatim abſciſſa, ſicut ſi cum aliqua ſerra adempta fuiſſent.

De

De modo distillandi acetũ & vrinam humanam, in quibus omnia metalla calcinata resolui possunt.

CAP. XXI.

IN superioribus capitulis huius operis diximus, in aceto distillato solui posse Solem, & quomodo etiam per ipsum Quinta Essentia ab ipso plumbo & antimonio extrahitur. Necessarium ergo est pro tyrũculis modũ distillãdi describere. Est enim quiddã magni discrimi nis inter distillationẽ aquæ vitæ & aceti. Quia in aqua vitæ substantia melior primò distillatur. In aceto verò vltimò: Ita ꝙ aqua siue phlegma in vino fit posterius, in aceto verò anterius. Et ideo quũ melior substantia aceti per distillationẽ ad receptaculũ dilabitur, habeas optimum acetũ, quod habere potueris, ponatur in cucurbitã, superimpo-

Differentia inter distillationem aquæ vitæ & aceti.

nēdo alembicum, & distilletur per cineres, vel in balneo Mariæ cum igne lento, donec nulla plus aqua egrediatur. Postea gustetur sæpius atq; sępius super linguā, si fortificatur in acetositate cū quodammodo mordacitate aliqua, tūc tempus est amouendi receptaculū, & aliud in locū suū ponatur, quod sit bene lutatum, & ignis parum augmētetur. Quūq; videris paruas lineas albas, quasi nubeculas in alēbico, distillabis vltra, donec spiritus egrediantur, quorum vaporositatē videbis eleuari in supremitate cucurbitæ, & egredi ex alēbico in ipsum receptaculum. Sed quū videbuntur tibi guttæ sanguineæ in alembico, iterū aliud receptorium anteponatur. & tantundem distilletur, donec tota materia sanguinea sit in receptaculū egressa. Et hæc materia valde est

fœtid

fœtida, combustionẽ olens, & ideo hoc acetum non est bonũ ad resoluendum Solem calcinatum, pro faciendo aurum potabile, sed bene pro tingendis metallis, quia fœtor ille cõbustionis adhæreret substantiæ Solari, ex qua potius aurum potabile corrũperetur quàm melioraretur. Si verò volueris distillare vrinam humanam, in qua possunt resolui folia auri, vel etiam aurum calcinatum, ex quo ipsa vrina ita distillata potest extrahere colorẽ, ad faciendum aurũ potabile, iam multoties prænominatum, quæ etiam habet maximam vim ad podagrã, dum pedes omni die duabus vel tribus vicibus ex illa illineantur, & de semetipsis exiccentur. Valet etiam ptisicis, & multis medicinis accommodari potest, quas breuitatis causa omittemus, dũ etiam

Ad podagram.

tiam

tiam non sit hîc nostri propositi. Itaq; distillabis humanā vrinā tali modo: Accipe vrinam hominis sanguinei vel cholerici sani, bibētis bonū vinū: qui nondū trigesimūquintū annū excesserit. Distilletur quatuor vicibus per alēbicū in balneo Marię, Postea circuletur in pellicano p dies quadraginta, & vsui reseruetur. Alij septies distillāt, & melius.

De modo distillandi mel quod ipsum aurum potabile ingreditur.

CAP. XXII.

De his vi de Pli. lib. 11. ca. 14. & 16.

Mellis bonitas natione constat, aliubi enim faui cera spectabiles gignūtur, vt in Pelignis, Sicilia, aliubi mellis copia, vt in Creta, Cypro, Aphrica. Aliubi magnitudine, vt in Septētrionalibus, viso iam in Germania octo pedum longitudinis, in fauo, in caua parte nigro. In quocunq; tamen tractu terna sunt mellis

mellis gñа. Verùm ex floribus cõſtructo fauo, qđ ideo vocatur Anthinũ. Alterũ genus eſt mellis æſtiui, quod ideo vocatur hσreũ, à tẽpeſtiuitate prçcipuè, &c. Tertiũ autẽ genus mellis eſt ſylueſtre, eximitúrq; poſt primos autũni imbres. Ericæũ id vocant, ab Erica frutice, quæ & ſiſarum dicitur, quæ herba eo tpe ſola floret in ſyluis, ideóq; melli nomẽ prçbet. Sed quia apud nos nec ipsũ mel Atticũ, nec præſcripta inueniũtur genera, accipiẽdũ eſt de noſtrate, meliori quod inueniri poteſt, & hoc debet eſſe ru

bicun

bicundũ,ſpiſſum, & nullá in ſe hã-
bẽs aquoſitatẽ,imponatur in calda-
re,vel in capſiã ferreã in quantitate
qua volueris, addatur aqua fontis
puri,in quãtitate mellis, & coqua-
tur ſuper lẽtũ ignẽ,ſemper ſpumas
colãdo vſq; ad cõſumptionẽ aquæ,
& hoc fiat per nouem vices.Poſtre-
mò verò coquatur,donec in ſpiſsi-
tudinẽ propriam mellis reducatur.
Exinde circuletur in balneo Marię,
calefacto in primo gradu caloris,
ꝑ dies quadraginta.Quo facto, im-
ponatur in cucurbitam, quæ ſit lõ-
gior & altior quàm in aliis mate-
riis diſtillãdis,& ſit de terra ab in-
tus vitreata,ponatur in balneo Ma
riæ,diſtillãdo per alẽbicũ. Et ſi for-
ſitã mel ipsũ velit aſcẽdere, habeas
pãnos madefactos frigidos,qui cir-
cũ cucurbitã voluãtur ab intus per
alembicũ,& exibit primò aqua cla
ra,

ra, quę debet reseruari segregatim, quia valet ad elongandum & colorandum capillos. Post hoc exibit aqua citrina & aurea cum oleo, & hanc iterum segregatim custodies. Et hæc aqua secunda habetur apud quosdam chirurgos loco balsami artificialis. Valet enim ad loca interiora lixanda & chirurganda, & ad plagas profundas mundificandas, & etiam ad crines colorãdos. Tertiò verò & vltimò distillabitur per cineres, & exibit aqua rubicunda, declinans parum ad aliquam nigredinem, & valet ad mundificandum & incarnandum plagas. Si ergo de priori aqua volueris habere maiorem quãtitatem, ponatur ipsa aqua prima super fæces suas, & distillabis, sicut prima vice fecisti, & quãlibet aquam vel oleũ separatim in phiala sua recludes, & custodies.

Balsamus artificialis.

Capilli colorandi.

Ad plagas.

De

De auro potabili communi.

CAP. XXIII.

IN ſuperioribus capitulis tractauimus de modo Quintam Eſſentiam de omnibus rebus quæ formam habent & ſpeciem, extrahendi, quæ maximè ad aurum potabile conficiendum adminiſtrantur, nũc non inopportunum foret, ſi pauca de modo & viis variis faciendi aurum potabile, per quod vita humana quaſi à corruptione, ſcilicet ad terminum ætatis nobis præſcriptũ conſeruaretur, diſſeramus. Varij enim operantur variè, & quiſque ſuum laudat, quanuis laudabile non ſit. Quatuor enim modos principaliores inuenio, per quos antiquitus aurum in ſubſtantiam potabilem redigebatur. Tamẽ ne aures tyrunculorum tenues obtundam, breuiorem communiorémque declarab

clarabo viam. Rusticorũ enim est adagium: Trita semita non posse aberrare. Monstrabo itaque viã satis tritã & vsitatã, ex qua optimam poteris habere practicã. Est etenim secretũ ab ipsa Quinta Essentia extractũ, in quo Philosophi antiqui maximũ habẽtes laborem, tamẽ omnia nobis occultarũt ex ratione, quia habet virtutẽ occultatã (quã diuina prouidentia ei indidit) per quam iuuentus ipsa venustatem & robustitatẽ amissam potest recuperare, per quam etiam tota senectus abigitur, nõ tamen ex eo gradu in quo est, sed repræsentat hominem antiquũ esse iuuenẽ, si de eo vtatur, vt infra copiosius docebitur. Et hęc est substãtia & materia prima, in qua veteres Philosophi tantũ laborauerunt, vt possent aliquo modo substantiã & naturã humanã à

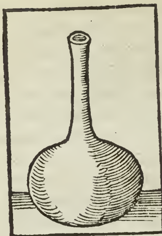
Quatuor modi redigendi aurũ in substantiã potabilem.

Iuuenescũt senes.

corruptione præmatura conserua re. Omne enim genus hominum (teste Stagirita philosopho) cupibile est posse à corruptione prçseruari. Sed à Deo optimo maximo præscitum atque prædestinatū est, semel nos debere mori. Vnde Cordubēsis noster Seneca non illepide ait: Nil certius esse morte, & nil incertius esse hora mortis. Et diuus Paulus, Statutum est omnibus semel mori. Et idem, Omnes in Adā morimur. Impossibile ergo est, posse nos inuenire materiā corruptibilē, quæ à corruptione nos præseruet, quum nihil sit sub cœlo (teste Aristotele) quod corruptionis sit expers. Ideóque nobis inueniendū est aliquid incorruptibili vicinum. Censeóq; quāplures in hoc laborasse, vt æternaliter viuerent, qui scripserunt, ipsam Quintam Essentiā esse adeò perfe-

perfectam & incorruptibilem, vt ei nihil desit: quod quidem est falsissimũ. Nã si esset adeò perfecta, vt nihil ei deesset, faceret nos æternales, quod est cõtra volũtatẽ Dei, vt iam sæpius dictum est. Possumus tamen inuenire viam & artẽ prolongandi vitam nostrã vsque ad terminũ nobis præscriptum, dummodo timeamus & veneremur Deum, vt iustũ & dignum, regiménque habeamus, quod vitæ nostræ non sit incõmodans. Ideo Ioannes de Tholeto, & Hugo, ambo cardinales, fecerunt aurum potabile in hanc viam, quo quidem semper in omnibus esculẽtis vtebantur, & pro thesauro abscondito habebant. Et hoc sic fit: Primum & ante omnia habeas aquam, in qua posit dissolui aurum, & argentũ, et omnes lapides pretiosi. Et hoc fit modo: Accipe salis am-

Aurũ potabile Hugonis pessimũ, mortale et venenosum.

moniaci, salis nitri ana lib.i. conterãtur & puluerisentur in mortario: postea adde sulphuris viui, vnc. Mercurij sublimati vnciam, conterantur, & misceantur omnia simul. Quo facto accipe de dictis rebus pulueri- satis in pondere vnc.trium, distillетur cũ igne lento, in fine ipsum augmentando, sicut fit in aqua forti, quia ipsa aqua cum magno impetu ingredietur. Et fac vt possis habere libram vnam de dicta aqua, quam reserua in vitro cum collo stricto, bene recluso. Et quando volueris facere

Difficilis aqua & periculosa

facere aurum potabile, Recipe de auro finissimo vnc. 2. vel drach. 1. vel quantum libuerit, potes enim facere ad placitum. Malleetur in laminas tenuissimas, & quantum poteris subtilissimas. Et pro vna parte auri capias partes tres Mercurij, qui nondum fuerit sublimatus, calefiat, in crucibulo vel tigillo, donec fumescat. Deinde fiat amalgama in modũ pultis, & tandiu amalgametur, donec omnia bene simul incorporentur. Quum autem fuerit bene amalgamatum, fundatur in aquam frigidam. Poteſt etiã fieri amalgama cum pinguedine quæ in bombardis remanet, poſtquam ſępius extorſa fuerint. Quum enim fuerit materia liquefacta, debet fundi in bombardam, & hinc & illinc agitando optimè amalgamari. Et hoc fac toties, agitando & concu-

tiẽdo donec pulti aſsimiletur. Poſtea ponderetur, & tantũdem de ſulphure viuo accipias, quantum ponderabit Mercurius & aurũ iterum in vrceum imponendo ſuper ignẽ, & tantidem agitando donec totum ſulphur comburatur. Poſtquam autem ab igne fuerit extractũ, iterum conteratur & miſceatur ſimul ponendo ſuper prunas, donec rubeſcat. Quo facto, deponatur ab igne, & inuenies aurum tuum optimè & ſubtiliſsimè calcinatum. De hoc ergo aureo puluere capies drachm.2. & de aqua prædicta vnciam vnam, & imponatur in vitrum cum collo longo, ipſum orificium optimè claudendo, vt nullus vapor vel ſpiritus poſsit exhalari, & in ictu oculi ipſum aurum fundetur, & in aquam puram conuertetur, citrini quidem coloris, vt etiam ſi huma-

na cu

na cutis cum ea tingatur, appareat esse rubicunda. Et cũ tali aqua pennæ colorantur in colorem rubeum. Ex quo etiam euenit, vt multæ res diuersæ in eam impositæ, diuersos acquirant colores. Nam si in prędictam aquam imposueris limaturã argenti, vel argentum calcinatum, aqua ipsa colorem cœlestem nãciscitur, ex qua capilli & crines equorum vel aliorum animalium possunt tingi in colorem cœli. Si verò imposueris argentum calcinatum, cum totidem Mercurio, conuertetur in colorem nigrum, omnia tingens quæ apposueris. Si autem cuprum adustum imposueris, in viridem colorẽ mutabitur, & tali proportione crines fiunt virides, & omnia alia quæ cum tali aqua tinguntur, & per consequẽs posit habere multos & diuersos colores ex

diuersis substantiis impositis, quæ omitto, ne tædium lectoribus ingeram. Ista enim aqua nõ fit ad colorãdum siue tingendum, sed potius ad resoluendum aurum, argentũ, & omnes lapides pretiosos vt in substãtiam potabilem possint conuerti, & hoc est maximũ secretum in medicina. Est etiã hæc aqua reperta propter hoc, vt leprosi possint cũ ea lauari. Curat enim omnẽ paleationẽ. Et ideo dicunt aliqui, quòd possit à leprosis bibi, quod medicinæ consultioribus relinquo. Ego etenim censeo, id horridum, & à natura quantumcunque corrupta alienissimũ, causa receptę venenosę. Nam vides apertè in eam ingredi Mercurium sublimatũ, sal ammoniacum fixũ, & aquã fortem. Propter quod est maximè horrẽdum. Certissimè tene quòd in ipsa cõseruatione naturæ

Non est vera resolutio.

Non est verum.

Bene dicit.

turæ oportet aliquid sit consonans radicali naturæ humiditatis. Ideo Raymundus Lullius in suo test. affirmat omnia quæ prosunt corpori humano etiam & lapidi nostro, quod secus fit per aquas corrosiuas. & idem Lullius docet in lib. de virtutibus mundi, habere aquas philosophicas, quas vide ibi. Quum ergo volueris vt operetur hoc aurum potabile, Recipe aquã fortẽ separatã à suis fæcibus prędictis, in quo resoluatur aurum, & post distilletur per alembicũ igne lento. Et hoc fac toties, donec ipsa aqua separetur ab auro, & in fundo remaneat sicut aliquod butyrũ. Accipe postea pimpinellæ librã semis, camædreos, gẽtianæ ana vnc. conterãtur omnia optimè, & supinfundatur de aqua vitæ bene rectificata. Ponãtur in vitrum per diẽ & noctẽ, optimè claudendo ipsum vas. Postea distilletur per fil-

Non bene separabitur, quia spiritus cũ auro remanebũt.

Aurum hoc potabile venenosum est.

rum. Quo facto misceâtur cũ prædi-

cto

cto auro ſimili butyro & ſtatim con
uertetur in aurũ habẽs colorem o-
ptimũ, ſicut color croci. habet etiã
in ſe quandam dulcedinẽ, ſicut mel
vel zuccarũ,& hoc debet ſumi in ci
bo vel potu quando volueris. Natu *Caue.*
ra ẽm optimè per id ſuſtentatur.Fa- *Ad memo*
cit etiã bonam memoriã.Si verò le- *riam.*
proſus ex eo lauetur,mirabiliter ei *Ad leprã.*
proderit,ſimili modo etiã paralyti-
cis. Eſt ẽm ſpiritus ad recuperandũ
omnẽ calorẽ amiſſum. Et hoc mo-
do omnes lapides pretioſi poſſunt
in formã potabilem redigi,ſed non *Modus*
debes imponere Mercuriũ,ſel ſaltẽ *præparã-*
ſulphur. & ideo de quolibet lapide *di lapides*
precioſo poteris capere, & ipſum *pretioſos*
optimè pulueriſare, & poſt hoc tñ *ad aurum*
de ſulphure depurato immiſcebis, *potabile.*
& ſimul omnia optimè cõterantur,
& in puluerẽ ſubtiliſsimum redigã
tur. Poſtea ponantur in tigillo ſu-

per

per prunas, donec ſulphur accendatur, & totum comburatur, & omnis fœtor à tigillo receſſerit. Deinde iterũ ſuper marmor teratur ſubtiliſsimè, apponendo tantũdem de ſulphure depurato, ſicut prima vice, & iterum aduratur vt ſupra. Et hoc etiã fiat tertia vice ipſum pulueriſando ſubtiliſsime, & erit præparatum. Cape dehinc de lapidibus prædictis, ita purgatis & mundificatis vnc. ſem. & de aqua forti prædicta vnc. iij. imponãtur inſimul in vitrum cum collo longo & ſtricto, bene ipſum claudendo, & ſtatim lapides ſoluentur. Quúmque fuerint ſoluti, aperiatur vitrum, ita quòd aqua fortis euaporet, & totam ſubſtantiã & vim amittat, & videbis lapides pretioſos in fundo ſicut butyrum, de quo operabere priori modo, ſicut feciſti de butyro aureo

reo, & si addis de aqua vitæ, & de speciebus prædictis, habes verum aurũ potabile, quod habet multam operationem in variis & grauissimis ægritudinibus.

De auro potabili absque aqua forti.

CAP. XXIIII.

POteris etiam facere aurum potabile absque aqua forti, & hoc magis conuenit medicinæ, quàm illud de quo iam dictum est, dum tuum aurum solueris per aquam vitæ ad habendam vim suam de lapide hoc, qui dicitur Philosophicus, qui fit ex Quinta Essentia per separationem quatuor elemẽtorum, sicut iam supra sæpius est auditum. Habet enim ipsa Quinta Essentia tantam virtutem, vt quicquid in eam immiseris, eius ad se efficaciã & vim attrahat. Dum enim carnem mortuam à corruptione conseruat, quanto

Vnde fiat lapis philosophicus

quanto magis carnē humanam adhuc viuentem, & in qua eſt ſpiritus vitæ? Digerit quoque omne indigeſtibile, & omne digeſtum per naturam ſuam educit. Et ideo omnes malos humores & cōplexiones naturæ humanæ continuò à corpore expellit, quum non ſit elementum, ſed ſubtiliſsima ſubſtantia ab elementis extracta. Et quoniam ipſa quatuor elementa ſunt corruptibilia; oportet ergo habere ſubſtantiā incorruptibilem, vel incorruptibili ſimillimā, & hoc eſt ipſum quintum eſſe, in quo poteſt reſolui aurū, & omnis eius vis extrahi. Aurum enim nullam corruptibilitatē patitur ab ipſis quatuor qualitatibus, niſi artificioſe, non autem per naturam. Quis enim vnquā vidit ipſum aurum in aqua putrefieri? Quis ab igne comburi? Quis ab terra erugi-nem

Aurum non patitur corruptionē ex natura, ſed artificioſe.

nem attrahere? Quis deniq; cognouit ipsum ab aëre posse cõsumi? Sed hæc in omnibus aliis substantiis sunt posibilia. Ideóque cũ aurum ipsum Quintæ Essentiæ apponitur & admiscetur, potabile appellatur. Ideóque magnæ scientiæ est inuenire modũ subtilẽ ad resoluendum aurum, & in formam potabilem redigendum, ne forte, quũ putares te fecisse aquã vitæ, aquã mortis faceres. Hoc ergo aurũ potabile debet fieri cũ aqua vitę rectè & debitè, vt decet, rectificata, abstractis quatuor elementis ab ipso vino, in quo latent. Ne etiã facias sanguinẽ humanũ materiã pesimè et fœtidè olentẽ, quia ibi vires suas perderet, & attraheret omnẽ fœtorẽ ex oleo sanguinis humani. Et si non fieret ex ipsa terra, ex qua lapis philosophorum componitur, non posses resoluere

Quomodo fit aurum potabile.

resoluere ipsum Solem. Quia autē putares facere aquam igneā, id plane foret absurdū & nociuum vtenti, & ideo non curabis, si sit modicum de hac terra, quia quātumuis modicum maximā habet virtutem. Caueas etiam, ne terram alienā accipias, sicut faciūt aliqui, qui capiunt calcem, alij verò cineres salicis, alij tartarū adustum, alij denique cineres vitium, sicut iam supra copiosè enarrauimus. Et cum hac terra aliena æstimāt se facturos aquam vitæ, quū non sciāt se præparare aquam mortis. Sicut ait Geber: Esse terrā & medicinam incompatibilem alterius mixtionis, vt iam sæpius diximus. Ista enim terra virtutem cōfert ipsi aquæ vitæ, dū fuerit ita facta, vt supra docuimus. Oportet ergo habere modū separādi quatuor elementa, vt possis facere veram aquam

aquam vitæ,vel potius Quintã Essentiã, in qua põt resolui aurũ duplici modo. Primo cum aqua vitæ, quæ virtutẽ suã ex lapide Philosophorũ attrahit. Secundo verò redigendo aurum in puluerem,siue calcinãdo, vt infra docebitur. Quum volueris ergo separare quatuor elementa ex ipsa aqua vitæ,siue ex vino,de quo fit aqua vitæ, oportet te accipere vinũ quamoptimũ & magna quãtitate, ponẽdo ĩ multas cucurbitas,ita vt possit bona quantitas in quãlibet cucurbitã ingredi. Et cum totum vinũ fuerit distillatũ,pones ipsum à parte &phlegma quoq; segregatim seruabis.Et vinũ distillatũ ponatur semper super fæces suas,& quum phlegma ab ipsa terra tanquàm à fæcibus suis fuerit extractum, remanet in fundo ipsa terra. Quum ergo egueris terræ,

In Quinta Essẽtia resoluitur aurum duplici modo.

Modus separandi quatuor elementa.

quæ est materia combusta, vt supra dictũ est, optime lauetur cum phlegmate, vt iam monstratum est, vt nil de substãtia cõbustionem olente remaneat & per hanc ipsa aqua vitæ iustificatur. Est etiam alius modus subtilior. Quum ipsum vinum fuerit extractũ à fæcibus suis, recipiatur phlegma cũ hoc quod in distillatorio remãsit, à quo vinũ distillatum separasti, & in caldari tam diu ad ignẽ tẽperatũ coquatur, donec in spissitudinẽ mellis liqfacti deducatur. Postea ab igne remoueatur, & frigefiat vsque in diẽ sequẽtem, & videbis lapillũ quasi modo in fundo residẽtem, ita clarũ, sicut si esset sal nitrum. Deinde coletur aqua, & oleũ supernatans & ipsum phlegma super lapidẽ vel terrã prædictam fundatur, donec à fæcibus suis clarificetur. Hoc facto, secundariè

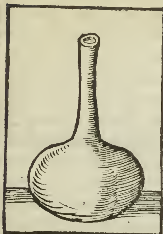
Alius modus separãdi quatuor elementa.

dariè bulliatur, & infrigidetur vt ſupra. Et hoc fac toties, donec terra ab ipſo ſeparetur. Deinde exicca bis ipſam in furno reuerberationis in vaſe mundo, quod in ſuperiori parte ſit apertum. Et in hac fornace reuerberatoria tam diu calcinabis, donec in ſubſtantiam albiſsimam niui ſimilem conuertatur. Tamen ante omnia temperabis ignẽ, ne à nimio calore materia fundatur, quia ſi hoc fieret, magis Alchymiæ quàm medicinæ cõueniret. Et quũ ipſa terra fuerit ſatis calcinata, ponatur in vitrum cum collo longo, ſuper quam ponatur vinum ſupra diſtillatũ, quod debet à ſuo phlegmate eſſe ſeparatũ, & putrefiat in balneo Mariæ ꝑ duos aut tres dies. Poſtea per alembicum diſtilletur, & videbis ipſam terram cum aqua in alembicum aſcendere ſicut cla-

rum cryſtallum. Et in hac aqua poteſt ſolui purũ aurum, laminatum in tenuiſsimas laminas. Melius tamen foret, ſi eſſent folia auri, quia facilius reſoluerentur, & in ſubſtãtiam potabilem conuerterẽtur. Fit etiã aurũ potabile, ſeparãdo quodlibet quatuor elementorum ſegregatim, & deinde extrahẽdo Quintam Eſſentiã, in qua poteris ſoluere Solem, & in aurũ potabile permutare. Præſupponitur tamẽ, quòd aurũ ſit in tenuiſsimas bracteas laminatum. Et ita quãdo ſpiritus, ſicut anima à phlegmate ſuo tãquam à corpore abſtractus eſt per alembicum, ipſæ fæces ſiue terra, quę vltimatim in diſtillatorio remanſerunt accipiantur, & quater tantundem de ſuo phlegmate, & imponãtur in balneum Mariæ per dies nouem, donec bene putrefiant. Poſtea

Alius modus faciẽdi aurum potabile.

diſti

diſtillētur p alembicū, & exibit oleum citrinum. Et quando non poterit plus aſcendere in alembicum, ſcias tria adhuc indiſtillatorio remanſiſſe elemēta. Videbis enim ipsā aquā ſiue phlegma exire clarum: aër autem in fundo remanet, ſicut oleū aureū. Poſtea ſeparetur ignis à terra, accipiendo quatuor partes phlegmatis, & vnam partem terræ, & digeratur in balneo Mariæ cum igne violento, & videbis oleum rubicundum, in quo eſt elementum ignis & aquæ. Et ita habebis quatuor qualitates

ſeparatas, quas reduces tandem in Quintam Eſſentiã, ita quòd terra calcinetur in fornace vitrearia per tres hebdomadas, deinde ſuperfundes phlegma, & digeres ſepties, & toties diſtillabis. Et ita habebis aquam Solis, in qua poteris reſoluere Solẽ ſubtiliſsime laminatum. Et ſcias, quòd quãto plus vltra ſeptem vices de terra ſua, quã etiã diximus lapidem Philoſophorũ, diſtillaueris, tanto nobilior, præſtãtior, virtuoſior, & efficacior erit ad reſoluendũ. Et quum in hac aqua volueris reſoluere Solẽ, habeas folia auri ſubtiliſsima, & ponãtur in vitrũ cum collo longo, & quum habueris vnã partem de auro, ſuperinfundas tres partes de ipſa aquavitę, quę de terra prædicta per ſeptem vices ſit diſtillata, & ponãtur in balneum Mariæ, donec reſoluetur. Et ita po-

Aqua Solis.

teſt

test fieri aurum potabile, ad sustẽtandam naturam humanã & omnes ægritudines expellendas, & ad faciẽdum hominem reuiuiscere, cum à quodam medico cẽseretur mori, & ideo omni tempore habeas tecũ. Notandum est etiam, qualem habeat virtutem ipse lapis, per quam operatio aquæ completur, quia spiritus vbi vult spirat. Et ideo quicũque hanc artem ignaris ostendit & manifestat, est maledictus. Qui verò doctis & sapientiæ amatoribus, hic lauro est coronandus, hic cedro digna locutus. Et multi hanc scientiam quæsiuerunt, sed pauci eam inuenerunt. Quum ergo habueris quatuor elementa separata, quodlibet singulorum reseruabis. Nam quodlibet singularem habet operationem. Et oleum quod ab aqua rubicunda separatum est per

Vtilitates auri potabilis.

Aërivir-
tus.
elementum ipsius ignis optime cõducit adolescentibus, & eos in vigore, robore, venustate, & pulchritudine corroborat, nec patitur aliquẽ sanguinẽ putrefieri: omnẽ etiã colerã educit, & phlegma omne expellit. Est quoq; maxime generatiuum sanguinis & spermatis. Ideo quicũq; voluerit eo vti, sæpius debet phlebotomisari, qa alioqui venas penetraret. Et si homo ante trigesimũ annũ eo vtatur, maximopere crescit, ita quòd omnes mirẽtur. Valet etiã ad visum recuperãdum, dum omni die vnam guttam in oculum immittas, per spatium vnius mensis. Conducit etiam maximopere ad auditum perditum. Elementũ autem ignis est ipsa aqua rubicũda, quæ de oleo antecedẽti est distillata. Et hoc ad omnia suprascripta valet. Et ex senibus facit apparere iuuenes

Efficacia
ignis.

uenes in colore. Debent autem eo vti cum modico aquæ vitæ senes, sed iuuenes cum optimo vino. Tollit omnes ęgritudines senectutis, et ideo appellatur Elixir vitæ. Et hoc est maximum secretum in medicina, quod nunquam ab aliquo medicorum tractatum fuit, sed bene ab ipsis Philosophis. Quia autem medici de ea reticuerint, id ideo arbitror euenisse, quia habet quandam acuitatem, quam de terra siue de lapide philosophorũ attraxit, & ideo non conducit vtentibus, est tamen securius quàm id quod fit per aquã fortem. *Elixir vitæ.*

De auro potabili absque terra vel aqua forti. CAP. XXV.

MOdus autem faciẽdi aurum potabile absque hac acuitate lapidis vel aquæ fortis, talis est: Accipe mel, & guttas guttatim super

marmor funde, addendo & superimponendo ipsa folia auri, sæpius terendo, sicut si cum auro velis scribere, ita vt nil penitus de auro appareat. Et cùm triueris ita vncias ij. vel iij. de auro, sines ita stare per horas xxiiij. Poteris etiam addere de sale communi præparato: sed non est necessarium, nisi vt citius materia teratur. Quúmque materia ita resederit, per dictum spatium, ponatur in vas argentum, vel in cyphum latum, superinfundendo de aqua tepida, à melle, vel de aqua fontis distillata, & mel ab ipso auro separabitur. Si autem imposueris sal, hoc modo quoque separabitur. Deinde colabis ipsum sal, superinfundẽdo aliam aquam distillatam, desuper, & resideat, vt supra, & soluetur pari modo, vt dictũ est. Et cum sal immiscueris, sæpius

ita facies ac si nullũ immiscuisses, donec totum separetur & resoluatur. Deinde iterum superinfundas aquam forma prædicta, & imponas in cucurbitam, distillando in balneo Mariæ, ita vt solum aurum in distillatorio remaneat, & quòd sal & mel ab ipso separetur. Si verò non admiscueris sal, eò longius super marmor terendum est. Quádo verò totum mel ab auro fuerit distillatum, superimponatur, & iterum distilletur. Et hoc facies duabus aut tribus vicibus. Vltimò autem, quando perfectè cognoueris, totum mel ab auro esse separatum, superimponatur de optimo aceto distillato, vt supra docuimus, & sit de meliori vino, quod poteris habere, aut quòd de vino cocto sit distillatum, & distilletur quatuor vicibus. Quum
verò

verò vltimò ipsũ acetũ distillaueris, ab ipso distillentur tres partes, & quarta pars remaneat in fundo distillatorij. Quia (vt supra dictum est) distillatio aceti & vini, contraria sibi inuicem sunt. In vino enim melior materia primò, in aceto verò vltimò distillatur. Hanc igitur quartã partẽ, quæ in fundo remansit, debes fundere sup ipsum aurũ, & ita quiescat per tres dies, postea distilletur simul. Deinde totidẽ de aceto distillato supimpones, sicut in primis, sed oportet quòd sit positum in fimo equino, vel in balneo Mariç. In hoc ergo aceto aurũ subtilissimè soluitur, deinde per distillationẽ iterũ ab auro separetur in balneum Mariæ. Postea superinfundatur phlegma de aceto distillato, & iterũ ab eo distilletur in balneo Mariæ, & demũ phlegma superinfun

Distillatio vini & aceti adinuicẽ sibi sunt cõtraria.

fun

funde de phlegmate, & diſtilla iterũ pari modo. Et hoc fac toties, donec ad numerum ſeptemnariũ perueneris. Poſtea cùm fuerit ſepties diſtillatũ imponatur de aqua vitæ, & iterũ per diſtillationẽ ſeparetur. Vltimatim verò ſuperinfundes aliã aquã vitæ, quæ nullum in ſe habeat phlegma, & ab eo pari modo ſequeſtretur, & hoc fiat duobus modis. Et hac forma diſtillabis ſubtiliſsimè ab ipſo auro mel, acetũ, & phlegma, vnà cum aqua vitæ: & eſt optimè digeſtũ & præparatũ, ad ſoluẽdum in digeſtiuo vel circulatorio in ipſa aqua vitæ, quæ eſt Quinta Eſſentia. Quum autem volueris facere aurũ potabile: Accipiatur de prædicto auro reſoluto, & ſuprascripta aqua vitę ſuperinfundatur, cuius duodecim partes à lapidis philoſophici vna portione ſint di-

ſtill

ſtillatæ. Et ponatur ad circulãdum in balneo Mariæ, per dies quadraginta, vel diutius. Et ita reſoluetur aurũ in aquam citrinam. Sed cùm omnia ad æquum ſint iudicanda, habet in ſe quãdam mordacitatem vel acuitatẽ ex ipſo aceto diſtillato & Quinta Eſſentia, quæ eſt diſtillata per ipſum & de ipſo lapide Philoſophorum. Et per hunc quaſi per aquam fortem poteſt ſolui aurum, non tamen eſt ita nociuum, ſicut fieret per aquam fortẽ, licet quidam ſint eius opinionis, vt cenſeant hominibus ſanis non eſſe valde vtile. Aliquando enim videmus aliqua vtilia eſſe ægrotis, quæ ſanis poſſunt incommodare, & hoc fit propter violentiam & infectionem naturæ infirmi. Sed quũ ipſum aurum potabile debeat bibi à ſanis, vt ĩ ſanitate priſtina cõſeruentur, noſtri recen

recentiores Philosophi acceperunt prædictū aurū ita pulverizatum vt iam auditū est, quod præparatū sit absq; Quinta Essentia aceti distillati, superinfundendo veram rectificatā aquam vitæ ab omni phlegmate suo separatam absq; prædicto lapide per tres aut quatuor vices, iterum semper ab eo distillando, ita quòd semper in fine distillationis quoddā humidū de auro remansit. Vltimò verò hoc ipsum humidum acceperūt in vna parte, & de Quinta Essentia partes duodecim, & posuerūt in cucurbitam, superimponēdo alembicum cæcum, & circulādo ad minus per dies quadraginta in balneo Marię, & habebis quoque verum & iustificatū aurum potabile, ad præseruandum sanos ab infirmitate, & ad liberādū ęgrotos à morbo. Posset tamen ex tali potu

ali

aliquod incommodum oriri ex ratione, quã in supra scripto cap. IX. allegauimus, quia in longinquo tẽpore stomachus humanus posset ex hoc deaurari, per quam deaurationem posset perdere suã consuetam digestionem, ex quo quantum stomacho incommodi posset oriri, quisq; etiã minimè medicinæ gnarus facile diiudicare potest. Qua ex ratione moti, potius commodare quàm nocere hominib9 voluimus. Et licet à plerisq; huius scientiæ peritioribus posim insectari, quòd tãtam scientiam omnibus in vulgus propalarim. Hoc eo factum esse eisdem respondemus, vt omnibus æquè prodesse velimus, quum dicat Salomon, Absconditam sapientiam & absconditum thesaurum nihil prodesse. Ideóque verissimam viam faciendi aurum potabile pro

inge

ingenioli capacitate docebimus, quamquam Mediusfidius nõ ſit bene decens, tantũ theſaurũ reſerare, tamen id magis pro doctis & bonarum artiũ amatoribus quàm pro ignaris editum eſt. Ideóque velim omnes precari, ad quos hoc opuſculum noſtrum peruenerit, vt ſi quid ſecretioris (quod indoctis propalare nec phas, nec æquũ eſt) dixerim, quàm forſitã dicendũ foret, æquo animo conſulant. Nam cum diu noctúque hoc Ciceronianum mihi obuerſaretur, Nõ nobis ſolum natos eſſe, ſed & partem de nobis ſibi patriã vendicare, & partem amicos. Quũq; ſapientiſsimus Solomon dicat Abſcondita ſapiẽtia &c. Statim igitur hunc librum, vt & patriæ & parentibus meis honori & vtilitati foret, in lucẽ edere voluimus. Licet enim pro indo-

ctis æquè ac ꝓ doctis ediderimus, non tamẽ abs re id factũ esse quilibet inuidus sciat, quũ summus omnium creaturarũ genitor atque pater æquo lumine solari, & probos & improbos visitet. Maledictus enim est qui propriá vtilitatẽ reipublicæ commodo præponit. Et quanquá ab imperitis posit flocci-pendi, scio tamẽ nõnullos doctiorũ meam paruá operá vsque in cœlũ elaturos. Ideóque verissimũ aurũ potabile te docebo, cui meæ opinioni nullus nostratiũ philosophorũ refragari poteſt, dũ rationes naturales hic infra positas ꝑspexerit, scio enim aliũ inter Alchymistas, & alium inter Medicos esse sermonẽ. Sed quum certum pro incerto, proficuũ pro nociuo sit eligẽdum, ideóque ipsis adhærebo medicis, quũ Marsilius Ficinus dicat: Nullũ vnquam

Alius sermo alchymistarum & alius medicorum.

vnquam antiquorũ Philosophorũ sequutum fuisse viam hanc faciẽdi aurũ potabile, quam nostrates philosophi nunc sectantur. Quis enim dubitet de Sole, quem in aqua forti resoluunt? quis dubitat de Mercurio, cum quo amalgamisant (vt eorum vtar vocabulis) quin nõ sint nociua? Nemo hercule, nemo nisi talpa foret cæcior. Licet non inficier, ea posse ingredi in aurum potabile pro ægrotis, sicut sunt leprosi, venenum enim veneno pellendũ est. Sed Mediusfidius non consuluerim eisdem vti, quum maximè (vt quilibet etiã mediocriter doctus coniecturari potest) sint corrosiua. Simile est de hoc quod per acetũ distillatũ vel quod per lapidẽ resoluitur. Nõ tamen est adeò nociuum, sicut hoc quod per aquã fortem dissoluitur, tamen habet quidam vehementis

acuitatis, quàm ipsa Quinta Essentia à lapide suscepit. Si verò hæc ratio minus sufficiens videretur quibusdã, vlterius potest probari per dictum Galeni, qui dicit naturalem substantiam alicuius vehementioris motus esse incompatibilem, cui & Aristoteles astipulatur. Quod ita est intelligendum, hoc aurũ potabile, de quo supra fecimus mẽtionem, non posse fieri, nisi per superfluam naturã igneam ipsius Quintæ Essentiæ, quæ quidem natura ignea, quũ vltra suũ debitum terminum sit sublimata, soluit Solem citissimè. Ideo mea opinione, talis superflua igneitas magis incõmodat humanæ naturæ, quàm prodest. Et hinc non abs ratione inueniendus est alius modus subtilior, per quem aurum in substantiam potabilem possimus redigere. Deinde si forsitan

tan necessariũ foret, suprascriptũ aurũ potabile posit adiungi huic, si aliqua infirmitas hoc exigeret, in quantum sit necessarium ægroto, tamen semper adiungendum est de auro potabili, ex cordialibus, sicut lapidibus, aut margaritis, & cæteris eiusdem generis, licet non dicatur aurum potabile, quum nullum aurum in eius compositioné ingrediatur, posit tamen ita nuncupari, ob excellẽtisimam eius virtutem, & celerrimam operationẽ. Interdũ tamen hoc solo vti licet. Aliquãdo verò mixto cum alio quũ volueris celerrimè operari ad penetrãdum, quia aliud non habet talem virtutem. Interdũ etiam ipsum cordiale in vsu habere possumus, admiscendo de alio, sicut ægrotantis infirmitas postulabit. Et hęc est forma vtẽdi auro potabili. Antequam autem

ad ipſius compoſitionē perueniam,
probabo an ſit poſsibile, vel non.
Primùm ergo, & ante omnia philo-
ſophi probant & collaudant ipſum
aurum, ea ex cauſa quòd inter om-
nia metalla eſt naturæ temperatæ,
aſsimilatúrq; Soli propter eximiū
ſuum nitorem & colorem. Appro-
priatur etiam Ioui propter tempe-
riem. Ideóque calorem naturalem
cum frigiditate mirabiliter poteſt
tēperare & moderari, & humores
ipſos conſeruare ab interitu & cor
ruptione, ideóque virtutem Solis
& Iouis illi attribuimus, quorū eſt
officium, attribuere ſpiritum vita-
lem mēbris interioribus. Hinc phi-
loſophi ipſi probant, nullá rem eſſe
aptiorem ad vitam humanam ali-
quantulum à corruptione conſer-
uandam, quàm ſubſtantiá ſubtiliſ-
ſimam & duriſsimá quaſi incorru-
ptib

ptibilem,quę ad interiora penetrat membra. Hinc ipſum aurum ſubtiliſsimè laminatũ, & cum ſpeciebus cordialibus admixtum, in puluerẽ eſt redigendum. Propterea dicit Io annes de Rupe ſciſſa, nos oportere habere conſiderationem ad operandum poſsibilia, & impoſsibilia ſubterfugere. Videmus enim plura mirabilia de calybe, plumbo, ferro, ſtanno, & argento, quin exiſtimemus maiorem eſſe efficaciam in pretioſiori, ſicut eſt ipſum aurum. Videmus etenim (teſte Auicenna) aquam ipſam, in qua candens extinguatur calybs, fluxum ventris reſtringere, & inteſtina congregata quaſi ſimul connectere. Quod & in ipſo ferro videre licet. Quanto ergo magis hoc credendum eſt de ipſo auro, in quo nullum eſt corruptibile de quatuor elementis, ſi-

Cõtra fluxum ventris.

cut in ferro, calybe, & cæteris. Si enim ipse calybs virtutem habet constringendi, & quasi colligandi ipsa viscera & intestina simul, nonne videtur hoc in auro possibilius, quum sit purius, defecatius, incorruptibiliúsque ipso calybe? Secundo etiam potest probari ex ratione euidenti & experientia, quem ipsum plumbum sæpius funditur in aquam, in qua lamina auri, vel calybis, vel ferri, sit extincta, videmus ipsum indurescere. Et hinc possumus aperto cognoscere, ipsam aquam abstraxisse vim à materia, quæ in ipsa sit extincta. Econtrario etiam per quotidianum vsum experimur, quòd si funditur plumbum in aliquam aquam, & deinde in eadem extinguatur ferrum, vel calybs, vel aurum, manifestissimum est, ipsum moll

Plumbi induratio.

Ferri vel calybis mollificatio.

mollescere ex aqua, quæ à plumbo vim extrahit, quam molliciem non habent ex ipsa natura. Itaque sicut hoc de ferro & plumbo ex vsu quotidiano compertum est, sic etiam illud de auro. Et hic est verus modus apud philosophos naturales de auro potabili, sicut Marsilius Ficinus dicit. Non tamen quòd corporea eius substantia bibatur, sed ipsa virtus efficaciáque ex ipso per modum subtilissimum extracta. Quoniam omnino falsum est credere, ipsam materiam auri ingredi humani corporis compositionem, sicut pulcherrimè probat præallegatus Marsilius. Vel etiam quòd corpori humano assimiletur, vel quòd in substantiam potabilem conuertatur. Oporteret enim ipsam primò in sanguinem transmutari, post hoc in carnem, quod

est impossibile propter suam duritiam. Cum Marcilio Ficino concedimus, aurum existẽs in substantia metallica, etiam si aqua vitæ quàm maximè subtilietur, nullam tamen penitus affinitatem aut conuenientiam adipisci propinquam carni humanæ, nisi corrupta prius forma dura, & redacta ad ipsius primam materiam sufficiẽter purificatam & digestam: & sic acquirit hanc affinitatem & conuenientiam cum corpore humano, quam etiam cæteri sibi & medicinæ præseruatiuæ possident, quas tamen hæc longè præcellit in virtute. Et ideo sciendum est, quòd in quampluribus rebus auri virtus humanum corpus confortat & sustentat, quæ quidem substantia materialis non ingreditur compositionem. Nam sicut ipse magnes per suum nitorẽ per quem

aurum ingreditur, id ad se attrahit, sic etiam ipsum aurum per suũ eximium candorem, virtutem infundit aquæ, in qua extinguitur, per quam humanum corpus mirabiliter confortatur. Ideóque qui aurũ ita conuertunt in substantiam potabilem, per aquam fortẽ, vel (sicut supra diximus) per acetum distillatum, magis virtutem suam corrumpunt (quum eam ex ipso extrahere æstiment) quàm nobilitant.

De auro potabili cum speciebus aromaticis.

CAP. XXVI.

SI autem velis facere aurum potabile cum speciebus simplicibus, quarum aliquæ educunt superfluã humiditatem, aliquæ verò confortant membra nobiliora. Ideóque tali auro potabili vtendum est cum

iusto & vero regimine & dieta, vigilandi, dormiendi, edendi, bibendi, replendi, euacuandi. Et hoc fit ita: Recipe optimi vini quod habere poteris libras triginta & duas, & ponatur in caldare balnei Mariæ, & tantundem distilletur, vt ad vnũ cantharum redigatur. Deinde accipe aliud vinum, & pari modo distillabis. Et hoc fac toties, donec habeas triginta duas libras vini distillati. Postea accipies omne vinũ distillatum, & ponatur iterum in caldare, & distilletur toties, vsque ad consumptionẽ medietatis. Deinde ponatur in cucurbitam, & distilletur tandiu, quoad omnis substantia aquea recesserit. Postea distilletur in balneo Mariæ quater, & addantur post distillationem hæ species, Ligni aloes crudi, cardamomi, cubebarum recentium ana drach.j.
Cinna

Cinnamomi, nucis muſcatæ, macis, zinziberis albi, macropiperis, granorum paradiſi, ſandali vtriuſque, ana drach. 4. Hæc omnia ſubtiliſſimè pulueriſentur, & in vitrum im ponantur, ſuperinfundendo vinum diſtillatum, optiméque vitrũ claudendo ponatur in balneo Mariæ per dies octo, ſuperimponendo alẽbicum, & diſtilletur igne lento. Deinde ponatur in cucurbitam cum collo longo. Poſtea addantur auri puri foliati drach. 2. garyophyllatæ, ambræ bonæ ana drac. 1. Hæc idẽtidem pulueriſentur, & quum in cucurbitam poſita fuerint, claudatur, & ponatur in caldare, in balneo Mariæ per dies xlij. in continuo calore. Poſtea exaltetur ignis vſque ad quartum gradum per ſpacium vnius horæ, & exibit aqua in colore auri. Et hæc aqua reſeruetur ſepara

paratim, quia est ipsum aurum potabile. Deinde accipe libras quatuor de ipsa Quinta Essentia, & addantur auri puri, margaritarum, ambræ bonæ, musci, amomi, anisi, cardamomi maioris, zinziberis, cinnamomi, zedoariæ, macis, nucis musca. garyophyllorũ, croci orientalis, cubebarũ, ligni aloes, turbith mundi albi, electi & bene gummosi, agarici albi, quinque myrobalanorum, foliorum senæ aña. drach. 1. raued seni. vnc. 2. & semis, aloes, succi citrini vnciæ tres. Hæc omnia simul contrita, ponantur in balneũ Mariæ per vnum mensem integrũ. Et quando volueris conseruari aliquem in sanitate, dabis ei in potu de prima aqua distillata drach. 1. Si verò homini malè sano & ægroto, ad liberandum de infirmitate dabis ei de aqua prima scrup. 1. & de aqua

secun-

ſecunda ſcrup.2. Si vero ægritudo eſſet valde intenſa, poteris ei dare de prima aqua ſcrupu.2. & de aqua ſecunda drachm.1. ſcrupu.1. Et in hoc recepto eſt ſecretum ſecretorũ ad naturam humanam ſuſtentandam, vſque ad terminum nobis à Deo præſcriptum. Et ideo dicit Auicenna: Recipe de lacia nigra, contundatur in mortario lapideo, & ſuccus quem expreſſeris, diſtille tur in balneo Mariæ per alembicum. Pari modo fiat de bugloſſa. Poſtea de qualibet aqua cape vnciam ſemis, addantur auri puri optimi foliati grana 3. bibatur ſobriè tribus diebus continuis, corpore tamen prius purgato. Valet etiam aurum prædictum contra leprã, dũ bibitur omni die ſcr.1.primi, & ſecundi ſcru.2.cũ aquę caponis veteris diſtillatę vnc. ſemis. Lul

lius

lius verò dicit, id debere bibi cum tali iuleb, Recipe Syr. agreſtæ. Syr. acetoſi ſimplicis ana vnc. ſemis, aquæ bugloſſæ vnc. 1. aquę cicoreę vnc. 2. fiat iuleb. et detur leproſo cũ auro prædicto. Ioãnes verò de Rupe ſciſſa ait: quòd ſi hoc aurum potabile ſumatur cũ aquę chelidonię vnc. 2. quod maxime confert ad omnes ægritudines, principaliter ad febres hecticas & hydropicas. Et nota, quod ſi adoleſcẽs vtatur hoc auro, ad minus duabus vicibus in anno debet phlebotomiſari. Senex verò poteſt omni die ſumere guttã vnam cum guttis quinque Quintæ Eſſentiæ ſtomacho adhuc ieiuno, & per horam integram poſt ſumptionem ieiunet, quia mirabiliter caniciem expellit. Cõfortat etiam cor, & cerebrum, & omnia alia mẽbra principalia.

Ad lepram.

De au

De auro potabili ex floribus cordialibus. CAP. XXVII.

DEstinaueramus nil vltra de auro potabili ſcribere. Sed verus amor, quem erga omnes ſtudioſos habemus, quos ſcimus eſſe auidos, meliora & vtiliora legendi quàm hactenus ſcripta ſint. Ideóq; ne longis verborũ anfractibus, eorũ aures tenerrimas obtundamus, ipſum verum aurũ potabile edocebimus, quod quidem nullus vnquã philoſophorum, quãtumuis peritus, improbare poteſt, dicendo quòd vllo modo ſit contrariũ naturæ humanæ, quia poteſt dari homini in ſuperextenſa & maxima ęgritudine. Et maxime approbatur ab Arnoldo de villa noua, & à dicto Marſilio Ficino. Et licet non magis egeat expenſis, non tamen ideo floccipẽdendum eſt. Et hoc fit ita: Recipe

Q

buglossam cũ floribus, radice, herba, & omni substantia in die claro, dum tamẽ præcedenti nocte nulla fuerit pluuia, Luna ipsa crescente, in bono aspectu Iouis & Veneris, conterantur cum omni substantia, & digeratur in fimo equino per dies octo. Postea distilletur p tres aut quatuor vices, semper distillatã materiam super fæces suas fundendo. Postea digeratur iterum in balneo Mariæ per dies quatuor vel quinq;. Pari modo capias quoq; boraginẽ cum omni substãtia, tempore, lunationibus, sicut de buglossa est dictũ, semper fæces ipsas puluerisando post distillationẽ, & materiam distillatã super ipsas fundendo. Et identidem fiat de chelidonia & melissa. Et quum ab omnibus habueris aquam distillatam, forma & modo prædictis, misceantur simul per

per partes ęquales,& ponātur in vi
trum cum collo lōgo, ipſum ſiſten-
do ad Solem. Et hę aquę optimè re-
ſeruentur, donec volueris eiſdē vti.
Quū volueris ergo facere aurū po-
tabile, recipe de aquis prædictis in-
ſimul mixtis libram vnam, ponan-
tur in vas terreum, ab intus vitrea-
tum, & recipe laminam auri puri,
non ſophiſticati in pondere vn. xvj.
vel plus, aut ſicut habere poteris.
Sed quantò plus, tantò melius. Et
prædicta lamina calefiat ad ignem,
donec cādeſcat, poſtea extinguatur
in aquis prædictis toties, donec
quarta ipſarū pars ſit cōſumpta. Et
ita ſentit Marſilius Ficinus: Poſtea
optimè coletur per pānum linteum
mundiſsimum, & imponatur in vi-
trum optimè clauſum. Dehinc acci
pe margaritarū pulueriſatarū dra.
iiij. ſuper quibus fundantur aquæ

vitæ ex vino rubeo quater distillatæ vncias sex, ponantur in vitrum bene clausum, & ponatur in balneo Mariæ per horas xxiiij. & quũ fuerit distillatum, segregatim quoque custodies. Et quandocunq; volueris infirmo opitulari, qui à medicis sit morti adiudicatus, accipies de aqua, in qua lamina auri fuerit extincta vnciā semis, & de aqua vitæ cum margaritis drachmam vnam, & simul misceantur, dando omni vice ægrotanti, & sex horis elapsis totidem, totidémq; duodecim horis elapsis. Si autem nimium calefaceret ęgrotantem, dabitur ei cum syrupi violati drachma vna. Posset etiam capi de Quinta Essentia ex rubeo vino tali, vt supra docuimus, vsq; ad vnciam vnā semis, in qua debet imponi auri puri foliati, non triti vel puluerisati drac. vna:
&

& Quinta Essentia virtutem & colorem auri ad se trahet. Et hæc folia auri ita remaneãt cum Quinta Essentia. Et quando infirmo de aquis prædictis dederis, de hac essentia impones tres vel quatuor guttas. Vult etiam Marsilius, quòd licet lamina auri in aquis prædictis sit multoties extincta, nihilominus tamen debere poni in ipsis auri folia. Ideo loco istorum foliorum auri, accipies Quintam Essentiã quæ iam vim ab auro suscepit. Et ita habes verissimum aurum potabile, quod est melius & pretiosius, quàm si expenderes mille ducatos in exquirẽdo vtilius & magis sumptuosum. Habet autem virtutem cõfortãdi cor, & omnes humores superuacuos consumit, optimum sanguinem generat & omne malum expellit, iuuentutem cõseruat mirabili-

Veri auri potabilis commoditates.

ter, vrinam prouocat, morbum caducum curat & maniacos: leprosos etiam nutrit. Sed caue, ne aurũ alchymistarum immisceas quia magis noceret quàm prodesset, vt ait Arnoldus, propter venenosas substantias, quæ in eius compositionem ingrediuntur.

De auro potabili ex Quinta Essentia per lapidem.

CAP. XXVIII.

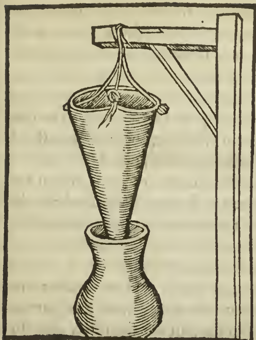
SI vis facere aurũ potabile alio modo, Recipe de Quinta Essentia distillata per prædictũ lapidem philosophorum, in qua imponantur folia auri, & ita soluantur in dicta Quinta Esseẽtia, ita quòd ex auro fiat quoddam liquidum potabile. Et hæc est mirabilis operationis ad vitam sustentandam, & omnes morbos expellendos, & ad hominem semimortuum refocillãdum,

&

& ad pristinam sanitatem reducendum,& eo perfectior erit, si imposueris duas partes de Quinta Essentia mellis, ita extracta vt suprà docuimus. Ponantur in vitrum circulatorium, ita quòd de aqua vitæ prædicta sit libra vna, & de Quinta Essentia mellis vnciȩ x. foliorum auri drachmæ iiij. ipsum circulatorium optimè claudendo in parte superiori,& lutetur cum cera tali, vt supra docuimus. Deinde ponatur in balneum Mariȩ per quatuor aut quinque menses, quia quanto plus circulatur, tanto melior efficitur substātia, & tāto etiam plus ipsum aurum soluitur,& cum materia alia incorporatur. Si verò non possis habere folia auri, accipies tres aut quatuor ducatos, & malleabis subtilissimè, sicut fit ab aurifabris,quando volunt deaurare, sed

tamen nihil est melius quàm folia auri, si possunt haberi de bono auro ducatorum. Si verò nõ, & quòd etiã nolles aurum ita malleare, hoc modo poteris ipsum in puluerem redigere: Recipe de auro meliori quod habere poteris, vel accipe aurum florenorum: affinetur & cæmentetur ita, Recipe auri partem vnam, antimonij partes duas, parum de tartaro, fundatur insimul in tigillo, donec tota materia sit liquida. Postea fundatur in fusorium tale. Et semper agitetur, deinde sinas modicum infrigescere, & inuenies ipsum aurũ in acie fusorij, & super hoc est ipsum antimoniũ separatum. Et hic est optimus modus affinandi aurum. Et cũ fuerint omnia infrigidata, rumpatur in acie aurum ipsum ab alia materia, & si non fuerit satis affinatum, iterum cum

Modus aurũ affinandi per cæmẽtum antimonij.

cum antimonio fundatur, & fiat ſicut prima vice. Poteris etiam affinare Solem per tale cæmẽtum, Recipe vitreoli romani, vel loco eius cape ſal. nitri rubificati, ſalis ammo-

Alius modus affinandi Solem.

niaci, viridis æris, boli armeni, pulueris laterũ coctilium bene adustorum ana.vnc.j. Omnia hæc optimè puluerisentur, & fiat pasta cũ vrina humana, & fiat stratum super stratum in quodã tigillo, ita vt in fundo eius sit stratum de dicta pasta, & aliud stratũ desuper de florenis, & iterum stratum de pasta, & aliud de florenis, semper ita procedẽdo donec totum aurum imposueris, & in supremitate tigilli fiat stratum de pasta supra quod fiat aliud de calce viua. Et scito quòd nullus florenus debet attingere alium. Et quum omnia fuerint ita imposita, fiat super tigillum cooperculum, quod in medio habeat foramen cum acu factum, & optimè claudatur tigillum vndiq; cum luto facto ex crinibus. Quo facto, fiat ignis de carbonibus in longitudine palmæ vnius,
remo

remotus vndique à tigillo, per horam integrã. Qua elapsa, fiat ignis parũ propinquior per aliã horam, qua quidẽ effluxa, iterum parũ appropinquetur per aliam horam, vt ipsum tigillũ attingat. Vltimò verò fiat alius ignis super tigillũ, vndiq; ipsum attingens, & duret quoque per horã integram. Hora verò vltima præterlapsa, sinas frigescere tigillum, & ipsum frangendo, inuenies aurum depuratum vsq; ad extremum punctum vbi nihil remãsit quàm materia purissima. Et ita poteris affinare aurum vsq; ad vigintiquatuor gradus. Potest etiã cæmentari per cæmentum regale viginti quatuor horis, recipiendo salis communis præparati partes duas, & pulueris laterũ coctilium partem vnam, fiat pasta, & incorporetur cum vrina humana. Vel si velis

Alius mõdus affinandi Solẽ per cæmentum regale.

velis, poteris etiam affinare Solem per tale cęmentũ: Recipe salis communis bene præparati vnc.j. pulueris laterũ coctiliũ vnc.semis, vitreoli rubei, vnc.j. Mercurij sublimati, drac. vj. pulueriſentur omnia subtilissimè, fiat pasta cũ vrina humana. Postea fac stratũ super stratũ, sicut in primo cæmento est enarratum. Deinde fundatur aurũ, & superinfundatur salis ammoniaci dr.j. Mercurij sublimati drac.semis, ponantur paulatim in tigillũ, vbi est aurũ fusum. Et etiã aliud cæmentũ, quod fit hoc modo, Recipe salis ammoniaci vnc.j. viridis æris vnc. vnã, vitreoli bene calcinati drach.sex: fiat puluis siccus, cum quo fiat stratum super stratũ, & hoc vltimo modo, quando affinas aurum, de quatuor partibus vnius floreni, nõ remanebũt nisi tres partes. Si autem cupis

Aliud cæmentum.

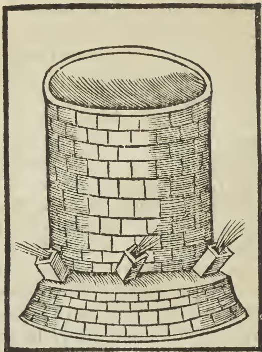
Sol

Solem vel lunam ab antimonio ſeparare & affinare, addatur parũ de tartaro, & ipſum antimonium non poterit attingere Solē vel Lunam. Luna autem tunc debet admiſceri cum Venere. Eſt autem modus faciendi puluerem ex ipſo Sole talis, Recipiãtur ducati vel floreni præparati ſupradictis modis & ponantur ad ignem, donec candeſcãt, deinde malleentur quantum poteris ſubtiliſsimè, ſicut fit ad deaurandum, poſtea ſcindãtur fruſtulatim in minimas bracteas, & pro vna parte auri, addes Mercurij partes ſex: imponãtur ita ſimul ad ignem & calefiant, donec videas ipſum Mercurium fumeſcere, & aurum ſit in alio tigillo, & calefiat pari modo ſicut feciſti de Mercurio, deinde fũdatur ſuper Mercuriũ fumeſcentem, & cum bacillo tandiu agite

Separatio Solis vel Lunæ ab antimonio.

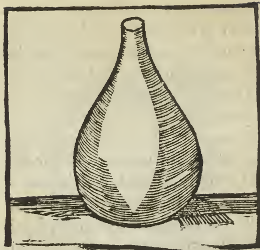
Modus Solē puluerisãdi.

Furnus calcinationis.

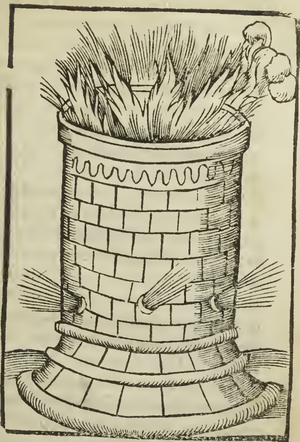
agitetur, donec totum fuerit fusum, deinde iterum concutiatur, donec frigescat. Post hoc ponatur simul in corium albũ, sicut fit apud auri fabros, & optime ligetur, & expri

primatur, vt totus Mercurius egrediatur ex ipso corio. Reliquum verò ponatur in tigillo ad ignem, donec Mercurius fumet: deinde ponatur super mamor, & sępius teratur, iterúmq; in tigillum mittatur, donec fumus ex Mercurio egrediatur: deinde iterum teratur. Et hoc fiat ita sæpius terendo & calefaciendo, donec omnis fumus in Mercurio cesset, & aurum in pulverem subtilissimum sit redactum. Deinde ponatur in fumum calcinationis, faciendo flammam ignis cum ligno sicco & non carbonibus. Et hic ignis duret quatuor vel quinq; horis, & ita calcinetur, donec videris Solem à Mercurio depuratum & mundificatũ, & tũc habebis aurum tuũ optimè pręparatũ. Lauetur deinde aurũ duabus aut trib9 vicibus cũ aqua vitæ, & bene simul misceatur

tur cũ culmo pẽnæ integro, deinde colabis aquam vitæ, ſuperinfundẽdo recentem, & hoc fiat tribus aut quatuor vicibus. Deinde exiccabis ipſum Solem ſuper paruũ ignẽ prunarum. Poſtea imponatur in circulatoriũ ſupra poſitũ cũ ipſa Quinta Eſsẽtia vini. Alius eſt modús pulueriſandi Solẽ. Fac fieri inſtrumẽtũ de cupro vel ferro in forma cucurbitæ,

Alius modus pulueriſandi Solem.

bitæ,hoc modo. Et habeat collum strictum in orificio crucem ex filo ferreo factã, in amplitudine vnius formæ ducati vel floreni, ita ꝙ non posſit cadere intrò.& oportet quòd ducatus vel florenus attingat orificium cucurbitæ ab omni parte.

Alius modus pulverisandi Solem.

Hoc ergo instrumentũ calefiat,& in fundo ipſius fiat ſtratũ de plũbo liquido, in ſpiſsitudine vnius digiti, ſuper quod fiat aliud de tartaro. Et ita ſemper facies,donec cucurbita ſit plena.Poſtea ſuperimponatur ducatus vel florenus,& ponatur ſuper crucẽ, locando in furnũ talẽ.Ita ꝙ plumbũ ſit ſemper liquidũ.Et qñ aurũ fuerit aliquãtiſper in vno latere, ſuper aliud vertatur, & hoc modo fiet obediens ad faciẽdũ puluerẽ Solarem. Poſtea calcinetur ĩ furno reuerberationis,vt iam dictũ eſt.Et hoc modo poteris facere de iiij. aut

v.florenis,aliíſq; monetis argẽteis.

De auro potabili cum melle.

CAP. XXIX.

RE cipe Salis gẽmæ bene præparati,mellis optimi à fauo abſq; igne extracti, vt ſuprà diximus, aquæ vitæ rectificatæ añ. partes æquales,diſtillẽtur omnia ſimul per tres vices.Poſtea accipe de hac materia diſtillata librã vnã,foliorũ auri finiſsimi quãtum volueris,& pone in cucurbitam, ipſam ponendo ſupcineres. Poſtea adde reubarbari electi, ligni aloës bene triti, reupontici, oſsis de corde cerui, muſci Alexandrini recentis,ambræ bonę, añ. drach.j.omnia ſimul miſceãtur, & octo diebus elapſis diſtilla per filtrum,& habebis optimum aurum potabile, ad multas ægritudines conducens, & corpus humanum mirabiliter reſtaurans.

De auro potabili ex solo auro & aqua vitæ. CAP. XXX.

ACcipe auri finissimi drach.iiij. malleetur subtilissime, & scindatur in bracteas minutissimas. Postea accipe Mercurij abluti vnc. j.semis, fiat amalgama, postea ponatur super marmor, addendo totidē de sulphure viuo, & bene insimul terantur, deinde ponatur in tigillo super carbones, & sinas ibidem, donec totum sulphur fuerit cōbustum, postea ponatur in cinericiū. Et iterum deinde pone in tigillo ad ignem donec ipsum tigillum rubescat. Post hoc amoue tigillum, & inuenies Solem in puluerem subtilissimum, coloris crocei calcinatū. Postea ponatur in furnum reuerberationis, & aurum tuum erit optimè præparatum. Lauetur deinde cū aqua vitæ simplici, & exiccetur. Et de

de hoc puluere capias quantum volueris, ſuperfundatur de aqua vitæ rectificata totidem, vt vltra aurum emineat tribus vel quatuor digitis: Mittatur deinde in circulatorium, & ponatur in balneo Mariæ cum ſuis lapillis ĩ medietate põderis auri, & circuletur vt decet, & ipſum aurum liqueſcet, & reſoluetur in aquam coloris citrini vel crocei, vt etiã tingat capillos humanos. Et ita habes etiam verũ aurum potabile.

De auro potabili cuiuſdam Treuerenſis epiſcopi.

CAP. XXXI.

VNus inſignis Epiſcopus Treuerenſis faciebat aurum potabile hoc modo. Quando diſtillaueris ipſam aquã vitæ, & in fundo diſtillatorij ipſum phlegma ſicut materia tenax reſederit, accipe aquã vitæ duabus vicibus in balneo Marię

distillatam, fundendo super hãc materiam nigram, dum fuerit infrigidata, & ita per diem & noctem remaneat. Postea ab hac materia aqua vitæ iterum abstrahatur per distillationẽ lento igne, donec ad materiam ipsam perueneris, & fiat tepida, si volueris vitrũ reseruare integrum. Deinde fundatur aqua fontis super ipsam materiã nigrã in altitudine sex digitorum, & ita per tres aut quatuor dies quiescat. Post hoc lauabis ipsam cum alia aqua fontis, & inuenies substantiam siue materiam ĩ fundo, ac si esset arena, & est ipsa terra, quã lento igne exiccabis. Quum autem fuerit sicca, fundatur super eam de aqua vitæ rectificata in altitudine quatuor digitorum, & sinas ita permanere ĩ balneo Mariæ per horas vigintiquatuor, claudendo orificium vitri cum alio vitro

tro & lutando cum cera tali, vt supra dictum est. Post hoc ipsa aqua vitæ iterum abstrahatur, & hoc facies sæpius. Quia quantò sæpius superfuderis, & iterũ per distillationem abstraxeris, tantò melius. Et quando ipsa terra fuerit exiccata, ponatur cucurbita ad arenam, sepeliendo ipsam cucurbitam in ea vsq; ad collum, & abstrahatur igne forti toties, donec nullum fumũ in alembico conspexeris, non amouendo ipsum receptaculum. Quia oportet quòd aqua vitæ & spiritus siue fumus ille simul immisceantur, & ita habebis duo elementa, s. ignem, & aërem. Post hoc accipiatur terra, & optimè super marmor teratur & ponatur in cucurbitã, superinfundendo de aqua vitæ rectificata, in altitudine trium aut quatuor digitorũ, et impone in balneũ Mariæ per diẽ &

noctem, donec soluatur. Et quũ fuerit soluta, frigefiat, deinde abstrahatur iterũ, & exiccetur ipsa terra ad Solẽ, quæ cũ exiccata fuerit, debet poni in crucibulum, lutãdo ipsum optimè cum luto sapiẽtiæ, & calcinetur in furno reuerberationis, per horas quatuor. Deinde frigefiat, & iterum super marmor teratur, & in cucurbitã ponatur, superinfundendo de aqua vitæ rectificata, & ponatur in balneũ Mariæ ad soluendum. Deinde iterũ abstrahatur aqua vitæ, & terra iterũ calcinetur per horas quatuor, dum fuerit sicca. Vel etiã potest ita cõburi, vt candescat, deinde iterũ soluatur in balneo Mariæ, cum aqua vitæ. Et toties solues & calcinabis, donec non poteris vltra calcinare vel soluere, & hoc fit cõmuniter in septem vicibus, dum magister rectè operetur. Dum autẽ
vol

volueris cognoſcere, quando ipſa terra non ſoluitur vlterius, accipiatur parum de ea terra, & exiccetur ad aërem, et de aqua ſua ſuperinfunde tres vel quatuor guttas, ſi ſoluitur, ſignum eſt, ipſam adhuc nõ eſſe ſatis præparatam. Ideóque oportet ipſam iterum ſoluere in balneo Mariæ, deinde calcinare, donec verum poteris habere indicium, ipſam nõ

poſſe plus ſolui. Vltimò verò debet exiccari et calcinari, & frigefieri, & tunc eſt pro ſe ſola, & ignis et aër ab ipſa ſunt ſeparata. Deĩde ſumãtur omnes illæ aquæ, cũ

quibus soluisti terram prædictã, & debẽt poni insimul in cucurbitam, vnà cũ ipsa terra, ponendo simul in balneo Mariæ, & addendo de ipsa Quin. Essen. & abstrahatur vsq; ad medietatẽ cũ igne lẽto, & anteponatur aliud receptoriũ. Deinde ignis augmentetur, donec omnis humor & materia phlegmatica ab ipsa separetur. Quo facto, magis crescat ignis ad expellẽdũ ipsos spiritus, donec videris paruas pustulas in alẽbico apparẽtes penitus trãsisse, deinde iterum calcinetur, & soluatur, sicut superius fecisti. Et hoc debet fieri septies, & toties semper terra soluatur, & calcinetur. Deinde teratur iterũ super marmor, & ponatur in pellicanum ad circulandum in cineribus, & soluendum per dies octo, et videbis materiã ipsam coagulari. Si verò non haberes pellicanum, debet poni in tale circulatorium.

Quum

Quúmque videris materiã eſſe ita coagulatam, debet iterũ ſolui in balneo mariæ & deinde iterũ coaguletur in cineribus. Et hoc fiat toties, donec exeat materia ſicut oleum, & eſt ipſa Quinta Eſſentia. Si verò non haberes pellicanum vel circulatorium, accipiantur duæ cucurbitæ vnius magnitudinis, alteram ſuper alterã imponẽdo, quũ fuerint in orificio ambæ quàm optimé politæ & adequatæ. In quibus imponatur ipſa terra calcinata, & tantumdem admiſceatur de aqua ipſius, donec ad ſpiſsitudinem ſyna-

Vas circulatorium.

pis

pis reducatur,& fiat cannale ferreũ in circuitu coniunctionis ipsarũ cucurbitarũ,ipsas lutãdo circa cannale cum cera tali, vt supra dictũ est, & ita fit quasi alembicus cæcus hoc modo.Deinde ponatur ad circulandum in balneo Mariæ. Postea distilletur per alembicũ cum igne bono, donec materia sicca in fundo remaneat,& aqua quæ ab ipsa est distillata,reseruetur.Deĩde superinfundatur alia aqua,quam in prima circulatione ab ea colasti, super ipsam materiam,circuletur per dies octo, iterum distilletur, & hoc de octo in octo dies semper facies, donec aquæ omnes imbibantur.Et hoc facto,omnes aquæ colligẽtur in vnũ vas,& superfundatur de aqua vitæ rectificata, & ipsa materia calcinetur prius per horas quatuor in furno reuerberationis donec fiat cãdida,

da,ſemper ipſam ponderãdo prius, vt ſcias,quantũ augmentetur.Quo facto, ipſam rurſus cũ aquis ſuis in circulatorium pones,ſuperimponẽdo alembicũ cæcum,ipſas lutando, vt ſuprà. Deinde mittatur ad circulandum in balneo per mẽſes duos, vel vltra, ſecundũ quod quantitas materiæ indiget. Deinde quũ depoſueris alembicum cæcum,inuenies ipſam materiã in fundo circulatorij tranſlucẽtem & claram, ſicut eſt Cryſtallus, in magnitudine quarũdam margaritarum,& eſt ipſa vera Quinta Eſſentia.Si ergo cum ea volueris facere aurũ potabile iuſtũ & verũ,habeas foliorum auri finiſsimi drach.j.quæ debẽt immiſceri cũ Quintæ Eſſentiæ vnc.j.ſe.& ſuperfundatur de meliori aqua vitæ cõpoſita,quã habere poteris in quantitate librarum duarũ & ſemis. Po

tes

tes etiam addere duodecim partes de Quinta Essentia mellis., & tunc vitrum debet optimè lutari, & debet poni in balneo Mariæ, & videbis mirabilē operationē, & vnionē ipsius auri & Quintę Essentię, quia semper simul ascendēt & descēdēt, donec ambo conuertātur in oleum spissum, sicut est sanguis humanus. Qúmq; videris hoc oleum ita esse coagulatū, sinas infrigidari vitrum, deinde claudatur optimè, & ponatur in cellario, & ibidem de semetipso soluetur. Deinde iterū coaguletur modo prædicto, & soluatur toties, vt nō possit amplius coagulari, etiā de maximo igne. Tūc scies ipsam materiā esse satis paratā. Hoc ergo oleū est optima medicina in omnibus grauibus ægritudinibus. Est quoq; preseruatiuū hominū sanorū à morbis. Caue ergo, ne detur

sano.

ſano vel morbido, niſi ipſa neceſsitas exigat, ita quòd in tribus menſibus dabis ſaltem tres guttas, quia ſi ſępius dares, ipſa anima ex eo tantũ delectaretur, & tantùm gauderet, quod etiã ab ipſo corpore poſſet ſecedere. Quũ verò dederis alicui in æſtate, dabitur cum aqua fontis pura. In Hyeme verò cum iure caponis, vel cum vino. Si autem velis facere lapillos ſiue Cryſtallũ, breuiori modo diſtilletur phlegma quod remãſit, quando prima vice aquam diſtillaſti. Ponatur in cucurbitam, diſtillando per arenam, donec nigra materia tenuis ſicut vinum groſſum & ſpiſſum ĩ fundo remaneat, quæ debet reponi in aliam cucurbitã, iterum phlegma ſuperinfundendo & diſtillando, ſicut prima vice, & iterũ ita fiat, vt poſsis extrahere materiam illã, quæ debet imponi in cal-

Doſis huius aurĕ potabilis.

dare

dare, & ibidem permaneat, donec iterum in tenuem ſubſtantiã vertatur, ſicut fuit in principio. Accipiatur deinde & reponatur in cellario ipſum vas optimè cooperiendo, vt nihil impuri poſsit incidere, & ibidem infrigidetur per ſpatiũ vnius menſis, vel paulò plus. Quæ cũ permanſerit ita in cellario per prædictum ſpatium temporis, ſuperfundatur de aqua fontis clara, & manu ſimul miſceantur, & coletur in vrceum vitreatum, & inuenies paruos lapillos tranſlucentes ſicut Cryſtallus, et eſt ipſa vera terra, quę debet teri, & admiſceri auro, quod eſt in circulatorio, cum ipſa Quinta Eſſentia vini & mellis, & videbis ſolutionem auri. Reliquum verò extrahatur & fiat oleum, vt ſupra mõſtratum eſt. Et hoc modo etiam habebis optimum aurum potabile.

De

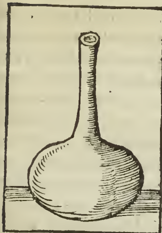
De auro potabili cum vino Græco vel ſimilibus, & ſpeciebus aromaticis.

CAPVT XXXII.

REcipe de vino meliori quod habere poteris, ſicut eſt maluaticum, baſtardum, vel Romanum, Corſicũ, Græcum, aut Hiſpanum, diſtilletur per alembicum, donec poſsit rectificari, vt ſupra dictũ eſt de aqua vitæ. Et cùm bonam quantitatem habueris de hoc vino diſtillato, iterũ diſtillabis ſex vel ſeptẽ vicibus. Poſtea ponatur ad circulãdum in pellicano, ipſum implendo pro tertia parte, vel ferè ad mediũ. Deinde claudatur foramen pellicani cum paſta facta ex albumine ouorum, & farina optima, & ponatur in balneo Mariæ lenti ignis, per dies quadraginta, vel plus. Deinde ſi guſtando ſenſeris aliquam dulce-

dinem cum odore excellenti, satis circulatum esse putato. Si verò nō, debes iterum ponere. in pellicanū donec ad id perueniat. Et quū fuerit ita, ponatur in vitrum optimè clausum. Et hęc est ipsa Quinta Essentia vini, quæ debet sumi loco omnium medicinarum, & debet dari ægrotanti tēpore matutino. Dosis eius est de drachm. ij. vsq; ad iij. secundum quod ęgritudo est intensa vel remissa. Si verò velis admiscere species aromaticas, poteris capere nucis muscatę, cinnamomi, garyophyllorum, zedoariæ, galangæ, zinziberis albi, granorum paradisi vnc. j. puluerisentur, & ponantur in libra vna aquæ prædictæ vnciis duabus harum specierū, & ponatur in vitrum cum collo longo, bene clauso sup cineres, per horas viginti quatuor, vitrum tribus aut

quat

quatuor vicibus agitãdo. Poſtea colętur per pannũ lineum, ipſas fęcesſegregãdo, alia verò materia debet diſtillari toties, donec non poterit vltra diſtillari. Deinde debet circulari, vt ſuprà, & ita habes Quintam Eſſentiam, & verum aurum potabile.

De alio auro potabili excellenti.

CAP. XXXIII.

SVnt qui diſtillant & abſtrahunt aquam vitæ à terra meliori vino quod habere poſſunt, ita quòd materia phlegmatica in fundo remaneat. Ideóque ne in hoc fallaris,

Primò diſtillabis mediam partem & alia media pars eſt ſicut aqua fontis clara, de quo non debes mirari, & hæc iterum debet diſtillari lento igne, deĩde reponatur ſegregatim. Materiam verò dẽſam, quæ in fundo remãſit, facias bulliri ad ignem donec exiccetur. Poteris etiam ex hoc extrahere oleum nigrum, denſum, & ſpiſſum, quod eſt calidum, & hoc etiam debet optimè cuſtodiri: deinde calcinabis ipſam materiam nigram in furno reuerberationis, & pro vna parte terræ accipies de ipſa aqua vitæ prædicta partes quinque, quæ debet eſſe dulcis, ſuperinfundendo ipſam, & ita permaneat per dies quindecim, donec ſoluatur. Poſtea diſtilletur per filtrum, abiiciendo fæces, diſtillando iterum aquam, & calcinando per dies quatuor vel quinque. Quo facto,

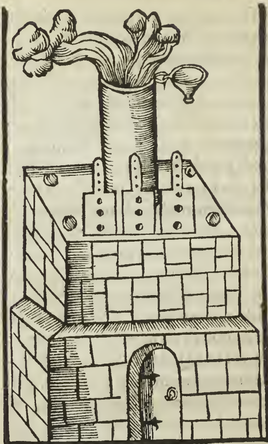
cto, inuenies terram albã. Vide ergo vt cautè opereris hoc, vt poſsis habere bonam partem de ipſa terra, & poteris dealbare & mundificare per caliditatem ignis, & per humiditatem aquæ. Et ita potes intelligere, ipſam aquam nil valere quàm ad mundificandum, ideóque nullum debet habere ſpiritum. Verum quidem eſt, in ipſa aqua vitæ eſſe ignem & ſpiritum, ſed habet in ſe qualitatem aqueam (quod eſt ipſum phlegma) & terream, quod eſt ipſum impedimẽtum perfectionis. Et ideo debet diſtillari ſex aut ſeptem vicibus, vt bene rectificetur. Deĩde debet circulari in Quinta Eſſentia. Et ſi hæc aqua vitæ, hoc eſt ſpiritus & ignis, non haberet naturã ipſius Quintæ Eſſentiæ de terra prædicta, non poſſet aſcendere, ſicut eſt opinio Hermetis, nec

ſpiritus & ignis in terrã fixari. Eſt autẽ hæc aqua vitæ Quintæ Eſſentiæ: Habeas cucurbitam cum alembico roſtrato, & impone quatuor libras de aqua vitæ rectificata. Deinde lutabis optimè ipſum alembicum, cum tali paſta, vt iam ſæpius eſt dictum, & imponatur in fornacem ad diſtillandum, ita vt decet. Cuius forma ſequitur. Aqua autem diſtillata recipiatur in receptoriũ, dum ſit bene clarificata. Inde extinguatur ignis, & reſerua aquam in vitro optimè clauſo, vt nullus aër ingrediatur, quia nihil aliud eſt quàm ſpiritus. Et hoc fac tribus vicibus, ſemper aliquid ſinendo in fundo diſtillatorij, vt ſcias ſecurè, nihil aliud eſſe quàm ſpiritũ bene rectificatum. Hoc ita diſtillabis quater, & habebis aquam odoris ſuauiſsimi, operationiſq; mirabiliſsim

lissimæ. Quia si venenũ aut fumus quidã pestifer in corpus intrasset, mirum in modũ per hoc ab ipso separabitur, & antequàm ter distillaueris, odorẽ mirificũ percipies, & hæc aqua soluit Solem & omnes gemmas. Ad facturam verò huius auri potabilis aliqui accipiunt folia auri purissimi, trita super marmor cum melle, donec videantur esse redacta in aquã, vel quod appareãt satis esse subtilia ad scribendũ. Postea lauetur in vase mundo cum pura aqua fontis, quæ debet esse tepida, postea sinas ita in fundum residere, posteà ponatur in aquam vitæ, vel in Quintam Essentiã, & habebis optimum aurũ potabile. Potest etiam poni in aquã mellis, vel in aquã à zuccaro distillatã. Et hoc aurum potabile mirabiliter tollit

Quid soluat Solem omnésque gemmas.

Forma fornacis pro separatione quatuor elementorum.

omnes

omnes ægritudines, præcipuè lepram. *Ad leprā.*

De auro potabili cum gemmis.

CAP. XXXIIII.

SI autem volueris facere aurum potabile cum gēmis, ſcilicet cū ſmaragdis, ſapphiris, rubinis, granatis, hyacinthis, vel etiā cū margaritis, oportet omnes gemmas ſubtiliſsimè terere ſuper lapidem marmoreum, & de puluere illorum lapidum pones in prædictam aquam vitæ, & circuletur per aliquod tempus in pellicano, poſtea diſtilletur. Et hæc aqua ſoluit omnia, & aſcendit, quemadmodum ſi volaret. Si quoque facis aſcendere ſuper aurum, vltra nunquàm aſcendet. Et hoc eſt ſecretiſsimum in natura. *Nota ſecretum in natura.* Tranſeundo verò ad ipſam terram albam prædictā, vt poſsimus eam facere aſcendere, vt adipiſcatur na-

Retorta.

turam Quintę Essentię, ad soluendũ Solemvel Lunã. Accipiatur ergo de ipsa materia alba, & deSole vel Luna antepartes æquales, & tãtũdem de põdere prædictę aquæ vitæ, & quãdo aurum erit solutum, ponatur in cucurbitam non nimis altam, quia non posset in altiori ascẽdere: & fac ipsam per alẽbicum ascendere, & cùm ascenderit, operaberis vltra vt decet. Si verò nõ possis habere cucurbitam ad hoc accommodatam, habeas vnam retortam talem. Est etiam sciendũ, quòd quando aqua vitæ est defæcata

ta & rectificata, & peruenerit in Quintam Essentiã cum odore fragrãtissimo, scias ipsam habere propriam terram ab ea veniẽtem, quæ peruenit in aquã, & ascendit, quasi volando per naturam aquæ, quam secum facit ascendere. Si ergo prædicta intelligis, poteris facere aquã ad soluendum omnia metalla, & si hoc non intelligis, nihil facere poteris, quia in hoc consistit omnis modus soluendi. Medicinam verò quæ debet dari homini post proiectionẽ, accipies in quantitate vnius grani ordeacei, & ponatur in poculum argenteum cum vino albo, vel cum aqua pura, ipsam fortiter cale faciendo super ignem donec soluatur. Postea ab igne moueatur, & cum cochleari argenteo agitetur, donec frigescat. Detur leproso, stomacho ieiuno post mediam noctẽ. *Ad leprã.*

Potest

Poteſt etiam dari omni ægroto in quacunque infirmitate ſit, & ſi in mala valitudine iacuerit duobus menſibus, ſanabitur in duobus diebus. Si verò homo eſt ſanus, omni anno ter accipiat hanc medicinam. Hinc dicit Arnoldus de Villa noua, ſe curaſſe Henricum ducem Veronæ ex precibus patris ſui, regis Aragonum, qui tribus menſibus leproſus fuit, & in tribus diebus conualuit. Ait etiam ſe vſum fuiſſe hac medicina in ſenectute ſua, & quãdocunq; habebat calorem defectu naturæ, vel etiã ex alia cauſa, ipſam medicinam cum frigiditate temperaſſe. Si verò habebat frigus, medicina moderabatur hoc ex ſua caliditate. Et ſaltem duabus vicibus in anno hoc vtebatur, ſcilicet vna vice in æſtate, & alia vice in hyeme. Circa hoc notabis mirabile q̃ddã.

Si

Si hæc medicina detur ægroto, qui de voluntate Dei debeat mori, nullum est remedium adhibendi aliquã medicinã. Sed postquàm fuerit mortuus, habet oculos apertos, & colorem naturalem, ac si viueret, & videtur mortuus quodãmodo spiritu subito esse raptus. Ipsi quoque crines talis hominis, et barba, et vngues semper crescunt: quia sanguis qui est in corpore, nõ potest putrefieri, propter calorem naturalem, qui per medicinam est sustentatus.

Quid operetur aurũ potabile cũ gemmis ĩ mortuis.

De auro potabili ad paralysim.

CAP. XXXV.

FIt aurum valde pretiosum ad omnem paralysim, hoc modo: Soluatur aurũ purum in quãtitate drac.iiij. in aqua forti. Deinde habeas aquam fontis distillatam toties, vt dulcescat, in qua prędictum aurum debet lauari, & quum fuerit in

in pulverem redactum, ponatur in aquam vitę simplicem, quatuor vicibus distillatam. Deinde recipe pulueris boracis vnc. semis: dissoluatur pari modo in aqua vitę simplici, imponendo in paruum vitrum, & totum id cum aqua vitæ implendo. Recipe etiam camphoræ drach. j. & dissoluatur etiam hoc modo prædicto. Vltimò verò cape zuccari candidati drach. ij. & debet etiam hoc modo in aqua vitæ Sol dissolui. Postea quũ omnia fuerint dissoluta, recipe quatuor illas aquas, in quibus soluisti materias prędictas, & distillentur per cineres igne lento, toties, vt omnis aquea substantia ab alia materia separetur, in tali fornace vt hîc est. Et hoc fiat toties, donec videas materiam in fundo similem oleo. Deinde ponatur vitrum cum ipsa materia in locum humi

Fur=nus distil=latio=nis.

humid

humidum, & vertetur materia in ſubſtantiam cryſtallinam, deinde ſoluatur in aqua quatuor ſubſtantiarum diſſolutarum, ambræ griſę, muſci alexandrini recentis añ.dr.j. & de hoc fit quoddam oleum. Et quum volueris opitulari ægroto, accipe folia & flores de boragine & ſaluia, añ.M.j.lauẽdulę.M.ſemis, ponatur in quartam partem aquæ vitæ, & in hac permaneat per dies tres integros. Poſtea diſtilletur, & in vitro bene clauſo optimè cuſtodiatur. Et quũ volueris dare ægroto, accipe guttam vnam olei prædicti, & centies tãtùm de aqua trium herbarum, & hoc dabis patienti cum maximo diſcrimine & prouidentia, quia hæc eſt medela, quæ omnes infirmitates hominum occultat, & eſt theſaurus occultus omnium Philoſophorum.

Theſaurus occultus philoſophorũ.

De

De alio auro potabili bono.

CAP. XXXVI.

RECipe aquæ vitæ ſimplicis vnc. 2.boracis de petra drach.2. diſſolue boracem in dicta aqua vitæ. Deinde ſolue zuccari candidi vnc. 1. in aquæ vitæ vnc. 3. ſemis. Solue etiam camphorę vnc.ſemis,in aquę vitæ vncias 2.ſemis. Vltimò verò accipiãtur folia auri puriſsimi,quæ ſoluantur etiam in dicta aqua vitæ, & hæ quatuor aquæ vitæ ponantur in cucurbitam, optimè ipſam claudendo, & ita per vnum diẽ requieſcat. Poſtea ſuperimponendo alembicum, & diſtilla vſque ad medietatem. Poſtea ponatur cucurbita in locum humidum, & quatuor illæ materiæ in cryſtallum albiſsimam & candidiſsimam conuertentur. poſtea ſolue in aqua ab hac cryſtallo diſtillata hæc ſequẽtia: Am-

bræ bonæ, musci fini recentis ana. drach.1. margaritarum optimarum vnc.1.ponantur in balneum Mariȩ, & sint omnia bene lutata, & in diebus tribus conuertentur in oleum, quod quidem est aurum potabile.

De alio auro potabili cum aqua forti.

CAP. XXXVII.

ACcipe aurum optimum quod habere poteris, quod solui debet in aqua forti, & deinde euaporetur & abstrahatur aqua per alembicum, non tamen debet omnino exiccari, quia esset sicut oleum. Postea superfundatur de aqua mellis, quæ sit etiã distillata per alembicum, vt ipsam materiam transcẽdat quatuor digitis. Ponatur ad digerẽdum quatuor diebus, & totidẽ noctibus in balneo Mariæ. Postea

aqua mellis iterum abſtrahatur per alembicum, deinde aliam aquã mel lis impones & digeres, vt ſupra, & per omnia facies ſicut in prima vice feciſti: & ſcias quòd remanet ſicut oleum tenue, cũ ipſa aqua mellis poſtea parum reſideat. Deinde toties abſtrahes aquam mellis, vt nulla ſalſedo remaneat de ſubſtantia aquæ fortis, in qua diſſolutum fuit aurum, & quum per ſaporem mellis amaritudinẽ in lingua perce peris, habeas aquã vitæ duodecies diſtillatam, in qua nullum ſit phlegma, & in ea ſolues aurum, vt aqua aurum tranſcendat quatuor digitis, deinde bene lutetur diſtillatorium, in quod impoſueris, cum luto forti, & ponatur in balneum Ma riæ donec ſoluatur. Poteſt tamen hoc citius fieri in fimo equino, & magis eſt naturale quàm aliud, dũ

ponatur in fixatorium siue pellicanum. Deinde abstrahatur aqua vitæ ab auro per alembicum, ita vt aurum remaneat in fundo vitri, sicut quoddam oleum, vel butyrum, & hoc est ipsum aurum potabile. Quo quidem potest vti quilibet ægrotus in electuariis, vel cũ vino. Aqua autem mellis, quæ in prædicto auro funditur, fit hoc modo, Habeas cucurbitam, in quam impone ipsum mel, & quum mel ascẽderit, aperias parum alembicũ, & iterum residebit in fundum cucurbitæ, & hoc fac toties, donec totum mel fuerit distillatum. Primò ergo aqua est alba. Aliæ verò post primã sunt bonæ ad caluiciem, quia cùm caput ex ipsis inungitur, pili crescunt. Sunt etiam bonæ ad ipsum aurum potabile, quia abstrahunt amaritudinem ex ipsis.

Ad caluiciem.

De auro

De auro potabili.

CAP. XXXVIII.

Recipe aurum purum foliatum, teratur cum ſale cõmuni præparato,& quum fuerit tritum, iterum parum de ſale addas,& beneſimul miſceantur,& calcinentur in furno reuerberationis per quatuor aut quinque horas, faciendo bonã flammam ignis, deinde ſinatur frigeſcere. Lauetur poſtea cum aqua dulci tepida. Poſtea ponatur in aquam ſequentem ad digerendum, per nouem dies. Poſt hoc ipſa aqua abſtrahatur ab auro,& iterum ſuperfundatur,& digeratur,& iterũ abſtrahatur,& hoc ſemper fiat ita duabus aut tribus vicibus cum lento igne. Poſtea ſuperinfundatur aqua fontis pura, & iterum abſtrahatur. Caue autem, ne nimium ſiccetur aurũ, quia in ſolutione foret

nimis asperum,& quasi inobediẽs solutioni. Aqua verò suprà nominata debet sic fieri: Recipe libras quatuor optimi mellis, & bulliant super lento igne carbonũ in casia ferrea,& spuma semper tollatur,superinfundendo de aqua fontis in altitudine duorum digitorũ. Deinde ponatur iterum ad ignem donec spumescat, & iterum spumam tolles. Postea fundes super ipsum mel albumina quatuor ouorum optime cõcussa & depurata, & sinas modicũ bullire,semper ipsam spumam tollendo,& quum bene bullierit,per filtrum coletur. Post hoc ponatur ipsum mel colatũ ad lentũ ignem, donec omnis aquositas ab eo recedat,& post hoc ab ipso melle distilletur, & hoc quod de ipso distillaueris,iterum duabus vel tribus vicibus distilletur,& quũ post

diſtillationẽ requieuerito ɛ̃to vel decẽ dies, habebis aquam paratam. Quando autem ipſum phlegma de vino vel fæcibus abſtraxeris, & quòd fæces ipſæ inſpiſſentur ſicut mel, ponatur in arenam, ſuperinfundendo aquam vitæ, vt emineat ſuper fæces tribus digitis, & putrefiat pet octo dies ſuper alembico cæco tali. Deinde iterũ abſtrahatur aqua vitę p balneũ Mariæ. Poſtea ſuperfunde de puriſsimo phlegmate ſedecim aũt x.& viij.lib.& ponatur in arenã frigidã per dies ſex, et creſcẽt lapilli

in ipsa terra, qui debẽt postea lauari cum phlegmate, donec depurentur, deinde exiccentur paruo admodum igne. Postea superinfunde eis aquam vitæ, vt superemineat tribus digitis, & post quatuor dies iterum abstrahatur per balneũ Mariæ:& hoc fiat tribus vicibus. Vltimò verò ponatur in arenam cũ valido igne, vt spiritus expellantur. Videbis quoque oleũ venire, quod permitte exire in receptaculum, donec fumus cesset, & terra erit satis calcinata. Illa autẽ aqua sic est vtendum: Recipe terram calcinatam, super quam funde de meliori aqua vitæ quam poteris habere, digeratur sub alẽbico cæco in balneo per dies quatuor. Postea iterũ abstrahe aquam vitæ sensim per collaturam, ita vt non coloretur de terra. Postea superinfundatur alia aqua vitæ,
& fiat

& fiat vt prius. & hoc toties facies, donec aqua non coloretur vltra de terra. Deinde pone ipsam aquam in balneum Mariæ cum terra, & abstrahatur lentissimo igne, & in fundo cucurbitæ inuenies terram albam asperam, sicut est sal, quam iterum poteris soluere & coagulare vt prius ostensum est, donec satis aspera & subtilis videatur. Oleum Solis fit hoc modo: Recipe aquæ vitæ præparatæ libras quatuor, ducatos duodecim, qui soluantur in aqua forti, superinfundēdo aquam frigidam, & conuertentur in calcē, quam cum duplici pondere zuccari cādidi teres, & inde lauabis cum aqua dulci distillata, vt zuccarum ab auro abstrahatur. Et quum fuerit exiccatum, vna pars calcis debet teri cum tribus partibus masticis præparati, & addatur de aqua vitæ, *Oleum Solis.*

vt fiat pasta, quæ ponatur in vitrum & accendatur, & ipsum vinum cum mastice ab auro separabitur per cõbustionem, & ipsa calx in oleum vertetur. Hoc ergo oleum depone subtilissimè. Et si calx non fuerit tota soluta, lauabis eam iterum cum aqua dulci, & teres cum mastice, & facies per omnia vt supra. Et si habet quandam nigredinem, vel impuritatem, debet lauari cum aceto distillato. Et quum totũ fuerit conuersum in oleum, accipiantur partes duæ de terra alba parata, & immisceantur cum prædicto oleo, vt fiat pasta, parum addendo aquæ vitæ. Deinde ponatur in aquam vitæ præparatam, ad digerendum in balneo per vnum mensem, vel vltra, secundũ quod videris solutionẽ Solis citò vel tardè. Fit autem solutio Solis hoc modo: Recipe auri puri boni

Solutio Solis.

boni vnc.ſemis, Mercurij bene abluti & purgati vnc.3. fiat amalgama. Poſtea Mercurius ſeparetur ab auro ſuper cinericium, ſicut fit apud aurifabros, & aurum ita remanet ſicut quædam farina citrina. Poſt hoc cape ſalis ammoniaci vnci.ſemis, imponatur in aquã vitæ cũ auro calcinato, & ſtet in balneo Mariæ digerendo per ſex dies, poſtea abſtrahatur omnis humiditas cum calore ignis primi gradus, & erit paratum. Deinde cape aurum illud ita paratum, & impone in cucurbitã vitream mundã, imponendo alẽbicum cum roſtro, & omnia optimè lutentur, funde ſuper ipſam materiam parũ olei oliuæ, & diſtilletur in principio cũ lẽtiſsimo igne. Vltimo verò in validiſsimo, ſicut fit in aqua forti. Quo facto, aperi cucurbitã, & ſi aliquid in ea remãſit, fiat

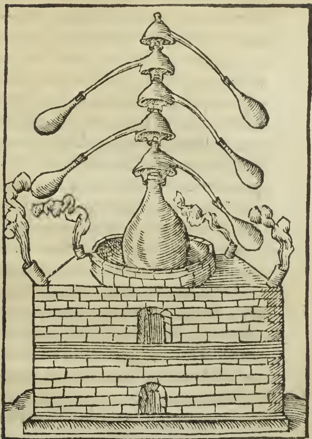
ſit, fiat per omnia, vt ſupra, & hoc facies, donec nihil in vitro remaneat. Poſtea verò abſtrahatur phlegma per diſtillationẽ, haud ſecus faciẽdo, & habebis optimum oleum ad aurum potabile, & eſt bonum & expertum in mùltis.

De auro potabili volatili.

CAPVT XXXIX.

AVrum potabile volatile ad plurima conducẽs, fit hoc modo. Recipe de vino meliori quod habere poteris quantumcunque volueris, ponatur in vitrum cum collo longo, & claudatur ſicut ſolet fieri cum ſigillo Hermetis, & poſtea putrefiat, & optime cuſtodiatur ne frigeſiat, & ita permittes requieſcere, donec acquirat fæcem, ſicut facit acetũ, & eſt citrina: ſinas itaque ſtare longius donec tota recedat, & habebit albas venas, ſicut ſi

eſſent

essen

essent flammulæ ignis, & hoc fit communiter in spacio trium mensium. Deinde ponatur in cucurbitam optimè clausam, & distilletur cum igne facto ex ligno sicco, in aqua tepida, sicut fit in balneo Mariæ in tali fornace, vt hic depingitur. Post hoc accipe libras duas huius materiæ distillatæ, & impone in ea quindecim folia auri purissimi, & bulliat in balneo Mariæ duodecim horis continuis, & vitrum sit optimè obstrusum cum signatura Hermetis, vt suprà dictũ est. Deinde lentissimo igne distilletur, & quòd ignis non sit adhuc in primo gradu, & hoc facto, quando tota materia est distillata, reseruetur. & hoc appellatur aurum potabile volatile.

De alio

De alio auro potabili.

CAP. XL.

FIt etiam aurum potabile hoc modo: Recipe vinum rubeum spissum, distilletur quater. Postea recipe de tartaro calcinato, & superinfundatur, & putrefiat horis vigintiquatuor. Deinde omnis humiditas lentissimo igne abstrahatur, & videbis ipsum tartarũ, quod prius erat album, in nigrediné esse cõuersum, quod iterum calcinabis, donec albescat sicut nix, & iterum fiat putrefactio sicut supra, & distillabis forma iam dicta, & ita septies calcinabis, & septies digeres, & septies quoq; distillabis, modo & forma prędictis. Postea ponatur in balneũ Mariæ imponẽdo folia auri purissimi ad placitũ iterũ distillando, & iterum superinfundendo, donec ipsa

ipſa materia tota conuertatur in oleum, quod eſt optimum aurũ potabile, pro hominibus bonæ valetudinis, ipſos in ſanitate conſeruans.

De alio auro potabili pretioſiſsimo.

CAPVT XLI.

SVnt quidam recenſiores philoſophi, qui aurum potabile faciunt hoc modo: Recipe de vino rubeo vel albo quantum volueris, diſtilletur ſepties per cineres. Deinde congrega omnes fæces, & diſtilla, colando ipſam aquam, donec in ſpiſsitudinem mellis trãſeat, deinde ſuperinfundes ipſum phlegma, & requieſcat ita tribus diebus, & totidẽ noctibus, & omnes lapilli in fundum ſecedẽt. Hoc facto, lauabis prædictos lapillos cũ phlegmate, donec purifiẽt, deinde exiccentur, & imponãtur in cucurbitã,

ſuper

ſuperimponẽdo alembicum cæcũ, & mittatur in balneum Mariæ per tres dies, & totidẽ noctes, ſuperinfundendo de aqua vitæ in altitudine trium digitorũ. Poſtea paulatim coletur, ne vinum fiat turbidum, & ſic fac quouſq; vinum nullum colorẽ ab ipſis lapillis ſuſcipiat. Vltimò verò abſtrahatur totum vinum à lapillis, vt ipſi toti ſicci remaneant in vaſe. Quo facto, oleum ipſum auferatur per arenam igne valido, & hoc quod poſt oleum remaneat in vitro, dicitur terra fœtida, quæ debet abiici, quia nihil valet amplius. Poſtea ponatur alembicus in cineres, & inuenies lapillos dealbatos ſicut niuem vel ſalem. Et vinũ quod extraxiſti ex lapidibus, quum candidi remanſerunt, ſeruetur ad multiplicationem & fermentationem. Vltra ſal ipſum fermentatum cum

calce Solis & Lunæ imbibatur cũ aqua vitæ prius abstracta, & sint tres partes salis, & vna pars calcis, ponatur sub alembico cæco, ad digerendũ in balneo Mariæ per diem naturalem. Postea imponatur alembicus cũ rostro, & distilletur. Hoc facto, iterum superinfundatur vinum in altitudine trium digitorum, vt supra dictum est, & digeratur iterum sub alembico cæco per diem naturalem, & exinde iterum distilletur, sicut prius fecisti, & hoc fac totiens, donec fermẽtum & terra in receptaculum transierint, & sint conuersa in spiritum vel in substantiam aqueam. Si ergo hos spiritus volueris iterum reducere in corpus, ponatur in balneo Mariæ, & coagulabuntur in lac album quod appellatur lac virgineũ, est tamen differens ab eo lacte, quod supra voca

Quomodo spiritus debent reduci in corpus.

vocauimus oleum plumbi. Postea iterum infundatur de aqua prædi-cta,& ponatur sub alembico cæco, ad digerendum, & hoc tandiu fiat, donec totum conuertatur in spiritum volatilem. Aqua autem vitæ, quæ super hoc lac natat, distilletur in balneo Mariæ & in fundo distillatorij inuenies verum lapidem,& hæc appellatur transmutatio spiritus in corpus. De hoc ergo lapide accipe in quãtitate vnius grani hordeacei, super Mercurij vini loti & purificati vnc.x. cum fuerit calefa-ctus in crucibulo, & videbis ipsum Mercurium coagulari in verũ Solẽ vel Lunã, secundũ primã fermẽtationem, & hoc poteris custodire. Si verò non velis custodire, iterũ de puluere superimponatur, & conuertetur totum in puluerem, qui debet imbibi cum ipsa aqua

Oleũ virgineum.

abstracta à prædicto lapide, & hic est verꝰ lapis, si ipsi tincturę superimposueris aliũ puluerẽ, & hoc potest augmẽtari in infinitũ. Et si ipsa aqua à lapide abstracta, deficeret in augmentatione, poteris aliam bonam aquam vitæ loco eius capere, quia nihil in hoc est discriminis.

De auro potabili vegetabili.

CAP. XLII.

Est etiam aliud aurum potabile, quod mirabiliter confortat humiditatem superfluam in homine, & fit hoc modo: Recipe de ipsa Quinta Essentia vini, ita extracta, vt supra docuimus, in qua posit resolui aurũ, virtutẽ suam conseruãdo, & hoc fiat subtiliter per viam continuitatis cum humiditate balnei, & distilletur ipsa aqua igne lento totam humiditatẽ ab ipsa separando, & ita substantia auri remanebi

nebit in distillatorij fundo tota sicca. Post hoc capiatur de illo vino, & distilletur per alembicũ toties, donec non posſit vltra comburi per diminutionem sulphuris sui, semper quamlibet distillationẽ in quodlibet receptaculum suscipiẽdo, & cape de secunda aqua toties, donec nulla vena in ipso alembico appareat, & in hanc aquam proiicies ipsam substantiam auri, & citisſimè in aquam vegetabilem soluetur: & hoc fit ex eo, quòd Mercurius per Mercurium est rectificatus de ipso phlegmate, donec videris ipsum non posse vltra comburi, quod quum ita fit, cum prima substantia auri permiscebis, & tunc est vera aqua vitæ siue aurum potabile. Hæc autem est prima aqua, seruiens, & proficua humano corpori. Recipe de aqua vitæ, & ab ipsa *Aqua 1.*

separabis omnem humiditatẽ per distillationem de Quinta aquę Essentia, quę est aurum purum, & hoc serua segregatim, & in ipsam aquã vegetabilem impones mellis cum fauo suo partes tres, & hoc omne simul ponatur ad putrefiendum in balneo Mariæ per dies quatuor. Et hæc digestio debet fieri nouem vicibus in balneo, vel in fimo, quia ex
2 hoc aqua rectificatur. Aqua secunda est hæc: Recipe caponem vel gallinam veterem, & quum omnia ossa & superflua fuerint amota, caro ipsa debet teri in mortario lapideo subtiliter. Deinde pones in cucurbitam cum alembico, & aquam ab eo distillabis in balneo Mariæ, & hæc iterũ debet segregatim custo-
3 diri. Aqua tertia est hæc, Recipe carnẽ de gallina vel capone, distilletur per cineres omnẽ humiditatem

tem lento igne abſtrahendo, & caue, ne aduratur caro in alembico, & hoc etiam ſegregatim cuſtodies.
Aqua quarta eſt hæc. Accipe de vino partes tres, ponatur ſuper partem vnam prædictarum carnium, ponatúrq; in cucurbitam, optimè ipſam claudendo cum operculo vitreo,& lutando, deinde ponatur ſuper cinerem, lento igne, per dies tres,poſtea diſtilletur per alembicum,& aquã reſeruabis.Aqua quinta eſt hæc: Recipe totã ſubſtãtiã caponis vel gallinæ, & totã ſubſtãtiã humidam ab ipſo ſepares per alembicum, ſicut prædictũ eſt,& aquam quoque reſeruabis. Aqua ſexta eſt hæc: Recipe omnia oſſa caponis vel gallinæ, piſtentur minutim in mortario lapideo cum piſtello ligneo, & imponantur in balneum Mariæ: poſtea verò ſuper cineres,

4

5

6

& distillabis, sicut prius dictũ est, & hæc quoque debet custodiri. A-
7 qua septima est hæc, Recipe de aqua tertia, de aqua quinta, & de aqua sexta, distillentur, simul per alembicum, & optimè custodiãtur. Rectificatio verò aquarum prædictarum, quæ sunt distillatæ per cineres, hæc est: Recipe de auro ita præparato, vt iam vltimò est dictũ, & coaguletur, quia est naturale quiddam humidum, omni modo & calore, sicut si esset auripigmentum citrinum, & impone de aqua sua prima partem semis, & statim soluetur ab aqua ipsa, & à tribus aquis prædictis. Cape ergo in magnitudine vnius cochlearis argentei, & optimè misceatur cum bona parte melioris vini quod habere poteris, & da homini phlegmatico, tempore hyemis, & mirabiliter ipsum
in sa

in sanitate conseruabit. Si verò homo sit cholericus, da ei cum aqua pura. Melancholico verò cum iure cauliũ. Sanguineo autẽ nõ dabis de hac aqua, sed dabis ei de hoc quod sequitur: Recipe de aqua aurea cochleare vnum, ponatur in vinũ, & detur ei, & erit securus ab omni infirmitate. In ęstate autẽ debet admi nistrari phlegmatico cum iure gallinæ, in quo coctum sit petroselinum. Cholerico verò cum alio iure. Melãcholico dabis, quũ tempus expostulabit: in magna ipsi9 operatione caloris vel frigoris. Si autem velis dare ægroto, dabis secundam partem auri dissoluti in secunda aqua caponis. Si sit phlegmaticus, da bis ei medium cochlear cum duabus partibus aquæ. Et sic etiam debet dari sanguineo. Cholerico dentur duo conchlearia de aqua tertia,

& itentidem fiat de melancholico, & in tribus diebus ab omni infirmitate, etiam quantumuis sit magna & periculosa, liberabitur. Et quum ipsam medicinam volueris dare cum aquis prædictis, interrogabis ægrotum, quo cibo maximè delectetur. Et licet sit ei contrariũ, dabis tamẽ ei de illo, & de hac medicina, in quantitate pisi vel lentis magnæ. Hæc autem medicina valet contra omnem infirmitatem naturalem vel accidentalem calidã vel frigidam. Et quum volueris peregre proficisci, talis medicina (si tecum velis portare) debet coagulari, & ponatur in vitrum, & quando volueris ea vti, præparetur in humiditate auri potabilis. Quando igitur vegetabilia præparaueris, vt iam dictum est, accipiatur vnum vegetabile, & in quodlibet

vitrum imponātur folia auri optimè vitrū claudendo, ne posſit euaporari, ponatur ad cinerē cum lento igne, & aurū soluetur in viginti duobus diebus. Si ergo velis facere aurum potabile, abſtrahatur tota ſubſtātia aquea ab auro cum lento igne, & aurū quod in fundo remanſit, ponatur in cucurbita in balneū Mariæ, & ſoluatur in quatuor diebus naturalibus, & hoc eſt verū aurum potabile, quod debet poni in paruam cucubitam, addendo ad auri foliati vnc. ſemis, Mercurij abluti cū ſale & aceto vnc. I. & totum in octo diebus in verum aurum cōuertetur. Et ſi velis hoc magis ſublimare, recipe de auro potabili, cui addantur de Mercurio ſepties ſublimato cum vitreolo & ſale communi, & iterum reuiuificato, & hoc debet poni per dies octo ſuper cine

cineres cũ lẽto igne, & indureſcet. Vna pars huius materiæ tingit centum partes. Et hoc etiam poteſt augmentari in infinitum.

De vltimo auro potabili.

CAP. XLIII.

Recipe de auro affinato vnciam ſemis, malleetur ſubtiliſsimè, ſicut fit quum deauratur, & ſcindatur in partes minutiſsimas, addatur de Mercurio depurato, & fiat amalgama, ponatur ſuper lapidem marmoreum, & teratur cum tanto ſulphuris, quãtum ſufficit, vel melius, quantum amalgama põderat. Et quum ſatis fuerit tritum, ponatur ſuper prunas in crucibulo, & ſtatim comburetur. Quo facto, iterum teratur ſuper lapidem marmoreum, & iterum ponatur in tigillũ, ipſum ad ignem collocando, donec rubeſcat, poſtea amoueatur crucibulum

bulum,& inuenies aurum tuum optimè calcinatũ in puluere subtilissimo, sicut si esset puluis croci. Ponatur postea in furnũ reuerberationis,& detur ei flamma, vt decet, & erit paratũ. Postea lauetur cum aqua vitæ quater distillata,& deinde exiccetur. De hoc puluere capetantũ quãtũ volueris, superinfunde de aqua vitæ rectificata tantũ,vt ipsum puluerẽ excedat in altitudine trium digitorum.Deinde ponatur in circulatorium,& ponatur in balneum Mariæ cum media parte suorum lapillorũ, & ipsum aurum soluetur in aquam croceã,vt etiam cutem humanã tingat in colorem rubeum. Exinde extrahes omnia elementa,sicut prius dictum est & quodlibet ab aere optimè custodiatur, quia habent virtutem, quam exprimere non est possibile. Et si

pos

poſsibile eſſet, centeſima pars indoctiorum non crederet. Subſtantia enim aquea valet ad omnes infirmitates, procedentes ex calore vel frigore. Valet etiam ad quamcunque paſsionem pectoris, cordis, pulmonis, & omne venenum expellit, omnes materias ſuperuacuas à pulmone eiicit. Et ſi eſſet apoſtema intra corpus, facilè ex hac curatur, ſanguinem purgat, viſum acuit, & omnia membra ſpiritualia à putrefactione conſeruat. Oleum verò maximè prodeſt adoleſcentibus, ipſos enim conſeruat in robore & venuſtate, dum eo in cibis vtantur, ſanguinem non ſinit putrefieri, nec phlegma dominari, vel choleram adurere, nec melancholiam vigere, ſanguinem & ſperma multiplicat. Et ideò qui hoc oleo vtuntur, ſæpius debent venas

Vis aquæ.

Potentia olei.

incid

incidere. Et si aliqua membra forēt læsa vel diminuta, ipsa restituit, visum amissum recuperat, dū omni nocte per spatium vnius mēsis guttam vnam in oculum imponis. Elemētum ignis ad omnia priora valet. Senes facit adolescere, mortuos reuiuiscere. Senes hoc vti debent cum modico aquæ aureæ. Omnes ægritudines senectutis tollit, & ideo appellatur Elixir vitę. resoluatur ignis in aquā vitæ donec habuerit colorem rubeum, & imponatur de Mercurio fixo super lētū ignem, & citissimè soluetur. Postea adde tertiam partem auri, & statim in corpus conuertetur, & potest coagulari cum modico aluminis. Quo facto, videbis ipsum in lapidem rubeū conuerti, & si iterū reuiuificetur in humiditate & arsenico, fiet perfectū elixir super ipsum Mercurium.

Ignis efficacia.

rium. Elementum verò terræ, si est bene rectificatum, vt decet, per terram suam tribus vicibus, qualibet vice ipsam resoluendo & per filtrum distillando, & iterum coagulando, tunc habebis sal terræ. Si quoque ipsum tale sal fieret fluxibile, retinet tamẽ de Mercurio. Et si aqua illa fuerit bene & iustè rectificata, fixat omnes spiritus. Valet ad omnes cicatrices, & vulnera curat, & carnes crescere facit. Et ita habes multas formas faciendi aurum potabile, quæ si ad placitum tuum non inuenies, boni consule obsecro. Nam si scires, in quo temporis spatio id congesserimus, non mirareris, si forsitan quippiam inepti huic libro insertum repereris.

Proprietas terræ.

Fixio spirituum.

De

De aqua vitæ cõpoſita pro hominibus frigidæ cõplexionis aut regionis. CAP. XLIIII.

SAtis ſupérque nunc in ſuperioribus capitulis de aqua vitæ ſimplici diximus: Reſtat nunc de compoſita aliquid elucidare, etſi non ſit neceſſe. Sed quia ex varietate lector doctus mirũ in modum afficitur, ideóque non incõſultum videtur, aliquid de compoſita diſſerere, cuius varias ex variis deſcribemus vias componendi. Primò itaque videndum eſt de ea quæ debet adminiſtrari hominibus frigidæ complexionis, aut ęgrotantibus à cauſa frigida. Poteris etiam ea vti in tempore & regionibus frigidis, & eſt hæc: Recipe zinziberis albi, cinnamomi electi, cubebarum recentium, garyophyllorum mundatorum, nucis muſcatæ, macis electi, cardamo-

mi, zedoariæ, galangæ, piperis longi ana partes æquales. Conterãtur omnia grosso modo, fundantur super vnã partẽ specierũ sex partes aquæ vitæ simplicis, ponantur in cucurbitã longam superimponendo alembicum cæcum, & ponatur ad digerendũ per dies quatuordecim. Postea distilletur in balneo Mariæ cum lentissimo igne, fæces iterum super materiam distillatam fundãtur, & iterum digerantur per octo dies. Sunt tamen aliqui qui non distillant per alembicum, sed melius est, si per ipsum distilles. Et quum tribus vicibus distillatur, prima aqua, dicitur aqua benedicta. Secunda, aqua vitæ composita. Tertia verò aqua balsami. Aliqui etiã ad cõpositionem eius addunt foliorum saluiæ, rutæ, castorei recentis, corticis citri, baccarum lauri, florum

lauandulæ, florũ rorismarini ana. drach. 3. Hæc omnia debent distillari cum speciebus suprascriptis, & semper pro vna parte specierum superfunde sex partes aquæ vitæ simplicis. Hæc ergo aqua vitæ est bona ad omnes ægritudines capitis, procedentes ex humore phlegmatico, dum sumatur tempore matutino in pődere drach. 2. cum vini optimi vncia 1. Aliqui autem intingunt frustrum panis in hãc aquam. alij verò inungunt caput cum huius aquæ vnc. semis, addendo aquæ betonicæ vnciam vnã. Sed caue, ne vtaris in ægritudinibus & doloribus capitis, ex calore procedentibus, nisi alia medicina frigida misceatur, quæ posit temperare caliditatem huius aquæ. Valet etiam hæc aqua ad faciendam bonam memoriã, dũ bibatur omni die stomacho *Ad memoriam.*

X 2

ieiuno drachma ſemis, mixta cum aqua roriſmarini, & debet cum ea occiput illiniri, & exiccari de ſe-
Mania. metipſo. Valet etiam ad maniam, dum capillos in capite tondas, dein de madefacies pannos in hac aqua, mixta cum aquis maioranæ & roriſmarini, & caput inuolues, & ſenties mirabilem operationem. Valet etiam hæc aqua vitæ compoſita ad
Paralyſis paralyſim, dum membra ex ea ſæpius lauētur, admixta aqua ſaluiæ. Vel quod bibatur omni die ſtomacho ieiuno, admixta aqua florum lauandulæ, & contra cicatrices &
Facies. maculas faciei, & ad omnes ægritu-
Oculi. dines oculorum. Habet etiam mirabilem operationem in omni dolo-
Dentes. re dentium. Si etiam intingatur ſeta vel pectem in aquá prædictá, & pili ornentur cum ipſo, nunquam,
Pili. vel tardiſsimè caneſcent. Et ſi ſit in capite

capite ſcabies, totam depellit. Valet etiam contra vermes aurium. Confortat ſtomachum infrigidatum, & ipſum calefacit, ſi bibatur cum vino, & ſtomachus ex ea illiniatur. Surditatem aurium recuperat, ſi immittatur cũ bõbace. Vulnera ex ea lauata mirabiliter conualeſcunt, & carnes putridas nõ ſinit creſcere. Si bibatur ſtomacho ieiuno, valet contra omne venenum, & contra cancrum, & omnes fiſtulas, contra hydropiſim, & lapidem in veſica. Si etiã fœmina biberit hanc aquam ſtomacho ieiuno, quæ non poſcit ex cauſa frigida concipere, ſtatim concipiet. Si fœmina non poteſt habere menſtruum, detur ei de aqua prædicta cum galanga & gentiana, vel madefaciat bombacem, & matricem cũ ea inungat. Si etiam hæc aqua ponatur ſuper piſces, car-

Vermes. *Stomachus.* *Surditas.* *Venenum & cãcer.* *Cõceptus.* *Mẽſtruũ.*

nes, aut alia cibaria, non corrumpentur, neque putrefcēt, nec etiam à mufcis defœdabuntur. Si vinum euaferit acetofum, & de fupradiɕta aqua infundatur, in priftinam redit fubftantiam & naturam. Si zuccarũ molle ex ea madefiat, indurefcit. Si homo ex ea illiniatur, valet contra icteritiam, & contra tremorem omnium membrorum, & contra fœtorem oris & narium. Si homo non pofsit digerere cibum comeftum, debet illinire pannum ex hac aqua, & ponere fupra ftomachum, quia mirabilem habet operationē. Si homo patiatur fpafmum, madefaciat pannũ, & fuper pectus ponat. Si aliquis habet dolorē iliorum, bibat de ea fæpius. Valet etiã contra morbum caducum, contra fcrophulas faciei, & contra hæmorroidas. Albertus magnus maximè laudat

Cibaria.
Vinum acetofum.
Icteritia.
Digeftio.
Spafmus.

laudat eam propter miraculosas operationes, quas habet circa paralysim.

De aqua vitæ composita Friderici tertij.

CAPVT XLV.

Recipe aquæ vitæ simplicis rectificatæ libras 4. vini maluatici lib. 4. cinnamomi electi vncias 5. garyophyllorum vnc. 1. zingiberis albi vnc. 1. semis, nucis muscatæ vnc. 1. macis vnc. semis, zedoariæ vnc. semis, galangæ drach. 2. cubebarum, hyssopi ana vnc. semis, radicis benedictę. vnc. 1. saluiæ, florum lauendulæ. ana vnc. semis. melissæ, iris, balsamithe ana vnc. 1. rosarum albarum vnci. 1. semis, hæc omnia contundantur, & ponantur in cucurbitam magnam, vbi posfint intrare xv. vel xvj. libræ, addēdo zuccari albi vnci. 3. passularum, ficuum

pinguium an. vnc.6. cãphoræ vnci. ſemis, aquæ roſarũ, aquæ endyuiæ, aquę florũ ſambuci an. libras duas, ponantur omnia in cucurbitam, ipſam optimè lutando, & ponãtur ad ſolem diebus viginti, ſcilicet decem diebus ante feſtum ſancti Ioannis, & decẽ diebus poſt eiuſdem feſtum. Coletur deinde aqua, & diſtilletur per alembicum, reſeruãdo in aliquo loco ſicco. Et caue ne mulier menſtruoſa ipſam aquã attingat. Doſis eius eſt in quantitate medij cochlearis. Valet mirabiliter ad ſtomachum frigidũ, & totũ corpus optimè in ſanitate conſeruat.

De alia aqua vitæ compoſita.

CAP. XLVI.

Recipe ſaluiæ vncias duodecim, nucis muſcatæ, garyophyllor. zinziberis albi, granorũ paradiſi,

cinna

cinnamomi ana.dra.4. olei laurini.vn. 1.caſtorei recentis drac.1.ſpicæ indicæ, roriſmarini ana. drach. ſemis,florum roriſmarini drach. 1. foliorum rutæ vnc.1. foliorum maioranæ drac.1.corticis drac. 2.hæc omnia debent eſſe recentia.Si verò non poſsint haberi recentia, vetera pulueriſentur,ſuperinfundendo de vino albo optimo, quod habere poteris. Deinde ponatur in digeſtiuo, ad putrefiendum per menſem. Hæc digeſtio fiat in balneo Mariæ, calefacto in primo gradu caloris.Poſtea in balneo Mariæ diſtillentur per alembicum. Et quum fuerint diſtillata, iterum ſuper fæces fundantur. Tertiò verò diſtillentur per cineres,& optimè reſerua in vitro bene clauſo. Habet autem virtutes ſequentes, Omnis cibus irrigatus ex ea, ſaporem & o-

dorem ſuum retinet. Vinũ in quo ponitur, facit ſaporoſum, peſtilentem aërem expellit, omnes ægritudines & defectus oculorum ſanat, omnia vulnera ex ea lauata curantur, hydropiſim adurit. Valet etiam contra omnes dolores pulmonis, ſplenis, lienis, inteſtinorũ, capitis, omnes maculas faciei tollit, fœtorẽ oris narium, dolorem dentium mitigat, bonam digeſtionem procurat, laxat, ſanguinem corruptũ egerit, & memoriam mirabiliter confortat. Facit etiam iuueneſcere, & omnem triſtitiam aufert. Valet etiam contra icteritiam. Ilia quoque nimium ſimul conſtricta relaxat, cuprum in colorem argẽteum tingit, omnem tremorem membrorum curat, balbutiem tollit, dentes perforatos amouet, vermes ex ventre expellit. Si etiam homo ab aſpide vel

de vel serpente esset vulneratus,& vulnus esset saniosum, citissimè curatur, omnem strictionem pectoris aufert, grauem anhelitum expellit. Valet etiam mirabiliter contra lapidem in vesica, tussim abigit, vocem sonorat, sterilitatem mulierum in fœcunditatem conuertit, surditatem aurium recuperat.

Omnia apostemata, vlcera, scabiē, & cætera id genus alia dissoluit. Lepram tollit, dum non sit inueterata, omnem tumorem gutturis & colli sanat. Et habet omnes virtutes balsami naturalis, quia hominem mirabiliter in sanitate conseruat. Qui autem calidæ sunt naturæ non debent ea vti, sed bene phlegmatici.

De alia

De alia aqua vitæ composita.

CAP. XLVII.

REcipe pulueris diamargariti frigidi, pulueris diambræ, pulue. diamus. dulcis ana. drach. 1. pulueris lætitiæ, gal. pul. diarhodon abb. pul.triasandal.ana.drac.2. pul.liberantis, pulueris electi, bezoardici ana drach.4. Teriacæ magnæ Andromachi vel Galeni vnciam 1. Mithridati optimi vnc.1.tormentillæ, dictãni, pimpinellę, matricariæ, angelicæ, Aristolochiæ ana drach. 4. boli armeni præparati, terræ sigillatæ ana. vnc. 1. rauedseni drach.2. spodij, rasuræ eboris ana. drach.1. nucis vomicæ numero 3. aquæ vitæ rectificatæ lib.vj.Ponantur omnia ad digerendum per dies octo, postea distillẽtur in balneo Mariæ per alembicũ cũ igne valido. Quũ autem aqua fuerit distillata, imponatur

natur musci Alexandrini recentis, ambræ bonæ ana. scrup. 1. Croci orientalis, in panno serico inuoluti, sed non debet teri drach.2. zucchari albi librã semis, syrupi sticados vnc. 4. syrupi liquiritiæ vnc. 2. cassiæ fistulæ recentis, nouiter à canna extractæ vnc. semis, vnicorni scrup. 1. Bolus autem armenus debet ita præparari. Recipe ipsum pulueri satum, & impasta cũ aquis acetosæ, rosarũ ac lana ceti ana. partes duas, aquæ scabiosæ, aquæ pimpinellæ, aquæ vngulæ caballinæ ana partẽ vnam: misceantur simul, fiat pasta cũ bolo armeno, & exiccetur, deinde teratur, & cum aquis prædictis iterum impastetur, & hoc fiat tribus vicibus, terendo, & iterum impastando, & sic habebis bolum armenum præparatum. Hæc aqua mirabilissimam operationem habet contra *Cõtra pestem.*
contra

contra pestem (sicut in multis est expertum) si detur cum aqua scabiosæ, aqua acetosæ, aqua vngulæ caballinæ. Habet etiam maximam vim ad curandum omnes dolores capitis, laterum, & renum, qui procedunt ex aliqua corruptione sanguinis, purificat etiam pulmonem, cor confortat, & ab ea omne venenum expellit, iuuenes tamen, qui quadragesimum annum nondum excesserint, non debēt vti hac aqua sæpius, sed rarissimè propter nimiā caliditatem ipsius.

De aqua vitæ composita.

CAP. XLVIII.

REcipe aquæ vitæ ter distillatæ lib. quatuor, cinnamomi electi, zinziberis albi, nucis muscatæ ana. drach. 4. duos ducatos auri finissimi, omnia imponantur in vas stanneum, vndique bene clausum per dies

dies quatuordecim. Poſtea diſtilletur tribus vicibus per alembicum in balneo,& vſui reſeruetur. Valet hæc aqua ad omnes infirmitates mitigandas, dum patiens eo vtatur omni mane, & omni ſero, ſenem facit iuueneſcere. Habet quoque alias virtutes innumerabiles,ideóq; maximè à medicis æſtimatur.

De alia aqua vitæ compoſita.

CAP. XLIX.

Recipe aquæ vitæ ſimplicis ſemel diſtillatæ libras 4. garyophyllorũ, zinziberis albi, roriſmarini ana.vnc.ſemis. Species hæ debent pulueriſari groſſo modo, ponãtur poſtea in ipſa aqua ad putrefiendum in fimo equino, per dies octo in digeſtiuo vndique bene lutato. Poſtea diſtilletur per alembicum in balneo Mariæ. Quo facto,

iterum ſuper fæces fundatur, & ſecundariè diſtilletur, & tertiò quoque fermentetur & diſtilletur modis & formis ſupradictis, & erit præparata. Hæc aqua valet ad omnes defectus hominis, & dolores procedentes ex frigiditate. Valet etiam contra omnes dolores pectoris, ventris & ſtomachi. Et ſi homo pinguis velit libenter macreſieri, omni die ſtomacho ieiuno de hac aqua ſumet. Si verò homo macer velit impingueſcere, omni die hanc capiat cum zuccharo immixto, & duobus menſibus peractis, videbis operationem eius.

De alia aqua vitæ compoſita, qua vtebatur quidam Comes Palatinus.

CAP. L.

Recipe ſaluiæ recentis vnc. I. ſemis, nucis muſcatę vnc. I. ſemis. macis electi vnc. I. zinziberis albi

vnc

vnc.j.ſemis,granorũ paradiſi drac. vj.cinnamomi electi vnc.j.ſemis,zedoariæ,galangæ ana vnc.ſemis,cãphoræ,rauedſeni ana.drac.ij.roriſmarini vn.j.ſemis, lauẽdulæ,maioranæ,rutæ ana vnc.j.florum camomillæ vnc.ſemis,matricariæ drac. ij.ſeminis fœniculi vnc.j.ſemis,roſarum rubearum M.j.betonicæ vn. j.abrotani drachm.iiij.caſtoris recentis drach.j.ſpicæ indicæ drach. ij.macropiperis vnc.j.olei lauri dra. ij.aquæ vitæ vnc.j.ſemis,mentæ & mentaſtri ana dra.ij.Omnia pulueriſanda pulueriſentur, & ſecanda debent ſecari,& contundenda contundi,ponantur omnia in cucurbitam cum collo ſtricto.Poſtea ſuperinfunde melioris vini quod habere poteris libras octo,in vitro optime clauſo ſepeliatur circiter terram per dies triginta,deinde a-

moueatur,& ponatur in aliam cucurbitam, superimposito alembico rostrato,& distilletur in balneo Mariæ tribus vicibus, semper materiam distillatam super fæces fundendo. Quartò verò quum volueris distillare, adde folia saluiæ recentis quantum vis, & quum fuerit distillata, vsui reseruetur, & quantò vetustior est, tanto est melior, & poteris ea vti, quando volueris, quia innumerabiles habet virtutes.

De alia pretiosa aqua vitæ composita. CAP. LI.

RECipe saluiæ libram semis, origani, hyssopi, satureiæ, radicis pimpinellæ, radicis valerianæ, absinthij ana drachm. ij. rutæ, radicis bistortæ, radicis petroselini ana vnc. j. semis, zucchari rosati drach. iiij. radicis benedictæ, radicis polipod

Hypodij, radicis tormentillę ana dr. ſemis, roriſmarini, petroſelini, cerifolij, lauandulæ, maioranæ ana vnc. ſemis, roſarum rubearum, roſarum albarũ ana vnc. j ſemis, granorum iuniperi drach. iiij. hæ ſpecies debent poni in prima diſtillatione, poſt autem diſtillationẽ primam, materia diſtillata iterum ſuper fæces fundatur, addendo ſequentia: Recipe zinziberis albi, corticis citri, nucis muſcatæ, macis, galangæ, calami aromatici, coriandri præparati, zucchari candidi ana vn. ſemis, garyophyllorum, cinnamomi electi ana dra. vj. cubebarũ recentium, cardamomi minoris, macropiperis, malanopiperis, zedoariæ, baccarũ lauri, tyriacę magnę Andromachi an. dra. ij. cimini, carui, dictamni albi, reupontici, malorum granatorum ana drac. ij.

anisi vnc.j.semis, granorũ paradisi, croci orientalis, rauedseni ana drac.j.mellis optimi libram semis. Et quũ omnia fuerint distillata, imponãtur sequentia, & iterum colentur absque vlla distillatione, quia omnem vim amitteret, & sunt hæc, Musci Alexandrini recẽtis, ambræ bonæ ana scrup. semis, camphoræ drachm. semis, zucchari albi vnc.j.

Hæc aqua debet ita distillari: Recipe libras duodecim aquæ vitæ rectificatæ, in qua imponantur radices & herbæ quæ sunt substantiæ grossæ, & ponantur in vitrum optimè clausum, digerantur in fimo equino per dies quatuor, postea distillentur in balneo Mariæ, addendo post hanc distillationem species ruditer puluerisatas, & ita dimittas stare per dies octo, deinde iterum distilletur. Vltimò verò quum omnia

omnia fuerint diſtillata, impones muſcum, ambram, camphorã, zuccharum, quæ nulla diſtillatione egent, quia odor ab ipſis tolleretur per diſtillationem. Et nota, quòd in omni diſtillatione alembicus vndique cum panno madefacto ex farina & albumine ouorum debet inuolui, alioqui materia diſtillanda euaporaret. Debet autem ſumi hoc modo: Quicunque vult ea vti, vel matutino tempore, vel ſerotino, in potu, vel cibo, accipiat parum de mica panis, & ſuperfundat tres vel quatuor guttas aquæ prædictæ, & mirabiliter confortabit cerebrum. Omnes etiam ægritudines capitis & totius corporis citiſsimè tollet. Aufert etiam omnes ſuperfluitates totius corporis, ſiue ex frigiditate procedant, ſiue ex calore. Omnia mẽbra totius corporis optimè con-

ſeruat. Iuuenes qui nondum trigeſimum annum exceſſerint, rarò debent ea vti, niſi ſint in aliqua infirmitate conſtituti. Qui verò ſunt trigeſimarij, poſſunt ea vti omni die, & quantò magis homo eſt ſenex, tantò magis eo vtatur, quia omnem virtutem naturalem mirabiliter confortat, ita etiam vt homo cum iuſto vitæ regimine poſſit peruenire ad terminum ſibi prędeſtinatum. Nam habet virtutem & efficaciam omnium aliarum medicinarum, & poteris ea vti, omni paſtu ſumendo quatuor vel ſex guttas in alio vino. Hæc eſt vera aqua vitæ, quæ habet odorem, ſaporémq; excellentiorem omnibus aliis. Eſt enim certiſsimum, ex probatione multorum doctorum Æſculapiæ artis, ſolo odore huius aquæ, hominem ab aëre polluto nõ
poſſe

posse infici. Ideóque consulunt, tẽpore pestifero debere sumi omni die, antequàm quis egrediatur domũ. Nulla est enim medicina, quæ calorem naturalem magis sustentet, quàm hæc aqua vitæ. Habet quippe proprietatem cum ipsa natura, ideóq; in sanguinem vel calorem naturalem cõuertitur. Et quacunque die aliquis vtatur ea, securus est, eá die nõ posse habere paralysim, pestem, vel morbũ gallicum. Optimam virtutem habet confortandi cerebrum, caluiciem capitis expellit. Si quoque aliquis haberet caput immũdum ex scabie, vel alia impuritate, cũ dicta aqua debet inungi. Valet etiá cõtra omnẽ fluxum cerebri, & cõtra syncopim. Omnia apostemata sanat, dum pãnus ex ea madefiat, & superimponatur. Epilepsiá curat, dũ bõbacem in ea intin-

ctũ,in nares mittas, & pulſum cum ea inungas,tremorem omniũ mem brorum tollit,iuuentutem conſeruat, faciem purificat, omnes rugas expellit, omnes deniq; maculas faciei aufert, obſcuritatem viſus clarificat,oculos ſtillantes curat, dum ex ea illiniantur. Si quoq; ſuper oculos imponatur,omnes ægritudines eorum ſanat,& quum tempora ex ea illinieris,omnes malos humo res expellit. Si autem imponas in ipſam de ſucco chelidoniæ, vel de ſucco rutæ, omni oculorum tenebroſitati opitulatur, dum duas aut tres guttas in oculũ imponas. Vermes aurium interimit, tinnitum aurium ex frigore procedẽtem ſanat,& omnẽ ſurditatem tollit, dolorem dentium mitigat. Si etiam aliquis ea vtatur cum ſucco ſolatri, & puluere lapidis Emathitis,

curat omne ſputum ſanguinis. Paralyſim curat, ſi ex ea tempora illinieris, & ſuper linguam impoſueris. Tollit etiã balbutiem omnem, dando omni hebdomada duabus aut tribus vicibus de pilulis fœtidis. Sunt nanque multi experti medici, qui cenſent, ipſam ferre optimam opem mutis, ſi tyriaca ei admiſceatur, & per annum integrum detur patienti, ſumendo tamen alias medicinas, ad hoc accommodatas. Quicunque etiam ex ea fuerit illinitus, nullum inteſtinorum dolorem percipiet, calorem naturalem fouet, ſanguinem mundificat, omnes quoque opilationes pectoris adimit, ſpleni, pulmoni, lieni ac renibus mirum in modum confert: Omnes quoque vias totius corporis humani abſtruſas reſerat, ſi bibatur, & aliquis ſe ex ea

vnxerit: Valet etiam contra omnes dolores ſtomachi, præcipuè contra ipſum phlegma in ipſo inueteratum: Tollit quoque rabiem, quæ fit in lateribus & ventre ex frigore. Omne apoſtema curat, hydropicos ſanat, hæmorrhoidas expellit, dum loca ipſa ex eo vngantur. Quicunque vult à podagra vel chiragra curari, primò optimè debet purgari. Poſtea bibat de hac aqua & loca podagroſa vel chiragroſa ex ea madefaciat. Eſt etiam ſumma & præſtantiſsima medicina ad omnes defectus humani corporis ex humore vel frigiditate prouenientes. Habet quoque ad omnia membra corporis diuinã operationem, quia eſt medicina medicinarum.

De alia aqua vitæ composita bona.

CAP. LII.

Recipe therebyntinæ depuratæ vnc. duodecim, lauetur optimè cum vino albo, accipe deinde mellis etiam depurati cum vino albo libr.iij. misceantur optimè insimul. Postea adde aquæ vitę optimè rectificatæ libr.iiij. ponantur in cucurbita. Postea accipe herbas infrascriptas optimè scissas, imponãtur ad prædicta per octo dies optimè claudẽdo vitrũ, ne euaporet, postea distillabis cũ maxima diligentia in cineribus: Sunt autẽ hæ herbæ, buglossę, boraginis, melissæ, saluię, lauendulæ ana M.j. hyssopi, florum camomillę, cardi benedicti ana manip. sepis, rorisinarini manip.ij. arthemisiæ M.semis. Et quando fuerint distillata, addes hæc sequentia optimè puluerisata, & ponãtur

ad di

ad digerendum in fimo equino per dies octo, aut in balneo per dies tres. Et sunt hæc, quæ debent addi: Ligni aloës, xylobalsami, sandalorum trium, calami aromatici, sticados arabici, seminis citri, sileris mōtani, cimini ana drachm.j. macis, nucis muscatæ, cinnamomi electi, garyophyllorum, galangæ, cubebarum recentium, zinziberis albi, macropiperis, croci orientalis, granorū paradisi, cardamomi minoris ana drach.iij. squinanti drac. semis, coriandri præparati, granorum iuniperi, baccarum lauri, iris florentiæ ana vnc. semis, bistortæ drach.vj. catapuciæ, seminis fœniculi ana vnciæ ij. liquiriciæ, visci quercini, seminis anisi ana vncia j. Amygdalarum mūdatarum, passularum recentium ana lib.j. Accipiatur vitrum seu distillatorium, in quo

quo eſt materia,& ponatur in cineres,optimè lutando, fiat lẽtus ignis per horas quatuor. Quúmque videris,nullam aquam claram egredì in receptaculum , ignis debet augmentari , & aliud receptaculum anteponi,ſemper omnia optimè lutando , & tamdiu diſtilletur, donec exeat aqua citrina , quæ debet ſegregatim cuſtodiri. Tertiò verò quando videbis diſtillari oleũ nigrum, iterũ anteponas aliud receptaculum , & in hoc oleum recipiatur,donec ſit totum diſtillatum, & in alio vitro cuſtodies. Aqua verò prima debet ita pręparari,imponendo in ipſam muſci Alexãdrini recentis, ambræ bonæ ana drach.j. foliorum auri ſcrup.j. Sunt etiam aliqui, qui addunt plurimum dianiſi vnc.j. Quicunque ergo voluerit omnia membra ſua cõfortare, acci

accipiat vini maluatici vnciã j. addendo cochlear plenum aqua prima: misceantur simul, donec albescant sicut lac, deinde bibatur stomacho ieiuno, abstinendo duabus horis integris à cibo post sumptionem potus, & cõfortabit mirabiliter totum corpus. Si verò velis ea vti pro dolore capitis, accipias vnum cochlear plenum aqua prædicta cũ aquæ betonicæ vn. j. Ad pulmonem valet, si accipiatur cũ aqua mori, vel aqua saluię, & hoc tẽpore hyemis. In æstate verò accipe aquæ indyuiæ vnc. j. cochleare j. de aqua prędicta. Ad pectus, & ad tussim frigidam, procedentem etiam ex catarrho, accipe aquæ hyssopi, vel boraginis, vel fœniculi vnc. j. misceatur cum aqua prędicta. Ad cor, habeas aquæ buglossæ, vel boraginis vnc. semis, & totidem de prędicta

Ad pulmonẽ, pectus tussim, & cor.

cta aqua, & tantundem etiam de aqua meliſſæ, miſceantur inſimul & bibantur ſtomacho ieiuno. Ad ſtomachum, accipiatur aquæ abſinthij vel mentæ vnc.j. cum aquæ bonę cochleari vno, & ſumatur vt ſupra. Ad pulmonem accipiatur aqua paſtinacæ vel polipodij, cum aqua ſupra dicta, & vtatur vt ſupra. Ad ſplenem, recipe aquam bugloſſæ, vel aquam tamariſci, cum aqua vt ſupra. Ad vertiginem capitis, & ad paralyſim recipe aquam peonię, de herba, vel radice herbæ perforatæ aquam, cum aqua vt ſupra. Ad lapidem in veſica, Accipiatur aqua paſtinacæ vel raphani in quantitate vnc.j. & duo cochlearia de aqua ſupradicta. Ad ſtranguriam, accipe aquam naſturtij vel petroſelini, aut ſaxifragiæ in quantitate vnc.j. cum cochleari pleno aquæ ſuprascript

Stomachus. *Splen.* *Vertigo.* *Paralyſis.* *Lapis.* *Stranguria.*

Mẽstruũ. ſcriptæ. Ad nimia menſtrua: Recipe aquæ plantaginis vel aquæ ſolatri, bibatur manè & ſerò, cum vno cochleari aquæ prædictæ. Ad menſtrua euocanda, accipiatur aquæ arthemiſiæ, vel ſeminis eius vncia vna, & aquæ ſupradictæ cochlear vnum, bibat eo tempore quo debet habere menſtruum.

Pericula matricis. Ad pericula mulierum ex obſtetricibus peruenientia, vel ex frigore, vt parere non poſsint, accipiatur aquæ valerianæ, vel betonicæ, vel roſarum ſylueſtrium vncia j. & aquæ prædictæ cochlear vnum, & bibatur matutino tempore, ſtomacho ieiuno.

Matrix. Ad matricem accipe aquæ matricariæ vnciam vnam, aquæ prædictæ vnciam ſemis, bibatur vt ſupra. Ad oculos: Recipe aquæ fœniculi, aquæ eufraſiæ ana vnciam ſemis, aquæ prædictæ,

drac

drach.1.bibatur vt suprà. Ad maculas faciei, recipe aquæ florum fabarũ vel aquæ pimpinellæ vn. 1. aquæ primæ vnc.semis, misceãtur, & ma tutino & serotino tempore faciem cum his lauet, & omni hebdomada bibat de ea, cum aqua endiuiæ, duabus vel tribus vicibus. Secunda verò aqua est citrina, & tertia, quæ est sicut oleum nigrum, optimè valet ad fistulas, & alias plagas, & habetur loco balsami. *Macula faciei.*

De alia aqua vitæ composita.

CAP. LIII.

REcipe mellis optimi librã vnã, aquæ vitę distillatę quater lib. 1.semis. Ligni aloës drach.3.gummi arabici drach.2. nucis muscatæ, galangæ, cubebarum recentium, cinnamomi electi, macis, garyophyllo rum, spicę nardi ana.drach.3.musci Alexandrini recentis, ambræ bonæ

añ.ſcrupu. 1.Omnia puluerifentur groſſo modo,ponendo omnia in cucurbitam vitream ad digerẽdum in fimo equino per dies octo. Poſtea diſtillentur in balneo Mariȩ cũ lento igne,& ſic etiam habebis optimã aquam vitȩ compoſitam,ad multas ægritudines excellentem.

De alia aqua vitæ compoſita.

CAP. LIIII.

Recipe garyophyllorum, macropiperis,granorum paradiſi ana drachmas duas,nucis muſcatæ drachmas ſex,macis vnciam vnam, cinnamomi electi, zinziberis albi,galangæ añ.drach.quatuor,florum lauandulæ,baſiliconis ana. vnc.1. ſaluiȩ vnc.ſemis,florum roriſmarini, mẽtæ,polipodij,hyſſopi ana.drach. 2.balſamitæ vnc.1. ligni aloës vnc.1. ſemis, muſci Alexandrini recentis ſcrupul.1. ſemis.Hæ herbæ debent

exic

exiccari. Postea superinfundantur sedecim libræ aquæ vitæ bene rectificatæ, digerantur in fimo equino per dies quatuordecim, postea per alembicum distillentur in balneo Mariæ, & in phiala bene clausa optimè custodiantur.

De alia aqua vitæ composita quæ valet ad paralysim & vertiginem capitis.

CAPVT LV.

Recipe saluiæ recentis vncias nouem, florum lauandulæ vncias quatuor, hyssopi, mentæ ana. M. 2. garyophyllorum, nucis muscatæ, cinnamomi electi, zinziberis albi, granorum paradisi, zedoariæ, galangæ ana. vnciã semis, calami aromatici vnciam vnam, granorum iuniperi vnciã vnam, granorum peoniæ vnc. semis, vini albi optimi libras octo, digerantur in fimo equi-

no per dies octo, vel in balneo Mariæ per dies quatuor. Postea distilletur per alembicum, & vsui reseruetur in vitro optimè clauso, quia habet mirabilem operationē cōtra omnē paralysim et vertiginē capitis.

De alia aqua vitæ composita valde pretiosa.

CAPVT LVI.

ALiqui nostrorum medicorum Germanorum fecerunt prænobilem & excellentem aquam vitæ, in qua multas operationes egregias experti sunt ad confortandum, & ab ægritudinibus præseruādum, totum corpus humanum, præcipuè caput, cerebrum, & alia interiora capitis mala, ex humiditate & frigiditate procedentia, resoluenda & expellenda, & ad exhilarandum instrumenta animæ, & quinque sensuum

ſuum. Confortat etiam mirabiliter quatuor mēbra principaliora, vnà cum renibus & omnibus inteſtinis. Procurat quoque optimam digeſtionem in ſtomacho, & dat mirabilem virtutem omnibus membris exerioribus, ex ſolo odore, dū accipiatur vna pars huius aquæ, & duæ partes aquarū ſaluiæ, lauandulæ, roriſmarini ana, miſceātur ſimul & madefiat ſpongia, cum qua tempore matutino & ſerotino mēbra vngantur, & ex ſemetipſis ſiccentur. Aut ſi etiam tres vel quatuor guttas in cyathum plenum vino ponas, & bibatur ante ingreſſum prandij vel cœnæ. valet etiam ad confortandum caput: Recipe ergo huius aquæ vitæ cōpoſitæ drach. 1. cum aquæ betonicæ vnc. ſemis, bibatur omni mane & ſero, vel intinge panem in ipſam aquam, & omni *Ad caput.*

die stomacho ieiuno edatur tribus horis ante prandium. Ad cerebrum & memoriam: Recipe huius aquæ drac.1.aquarum rorismarini, maioranæ ana. vnc. semis, vtatur modo prædicto. Ad pectus: Recipe huius aquæ drach.1. aquæ hyssopi & capillorum veneris an̄.drachm.2.vtatur modo prædicto. Ad cor, recipe huius aquæ drachm.1. aquæ boraginis & buglossæ an. drach.2.vtatur modo prædicto. Ad stomachum: Recipe aquæ huius drach.1. aquæ absinthii, & mentæ ana. drach. 2. vtatur modo prædicto. Ad pulmonem, recipe aquæ huius drach. 1. addendo aquæ cicoreæ & tanaceti aquæ ana. drachm. 2. vtatur modo prædicto. Ad splenem: Recipe huius aquæ drachm.1. aquæ tamarisci, & scolopendriæ ana vnc.2. vtatur forma & modo prædicto. Si verò velis ea vti

ad

Cerebrū. Memoria. Pectus. Cor. Stomachus. Pulmo. Splen.

ad omnia membra corporis confortanda, vtaris huius aquæ parte j. cum vini partibus iiij. Aqua autem debet fieri hoc modo: Recipe pulueris diamargariti frigidi, pulueris diarhodon Abbatis, secundum Nicolaum, pulueris diābrę, secundùm Mesue, dianthos secundum Nicolaum, pulueris lætitiæ Galeni an. drachm. ij. casśiæ fistulæ recentis, nouiter à canna extractæ, zuccari candidi an. vnc. semis. syr. de liquiritia vnc. j. syrupi sticados. vnc. semis, florum rorismarini drac. j. musci Alexandrini scrupu. j. Super his speciebus fundātur libræ duæ aquæ vitæ simplicis, optime rectificatæ per ternam distillationē in balneo Mariæ. Postea iterum distilletur in balneo Mariæ per alembicum cū lētissimo igne, ita vt numeres vnum,

duo,tria,vſque ad ſepté,antequam vna gutta diſtilletur,& muſcus debet ligari in panno ſerico rubeo,& ſuſpendatur ad phialã vbi eſt prædicta aqua vitæ diſtillata,& nõ debet extrahi,donec aqua duret.Sunt tamen aliqui qui putrefaciunt cum ſpeciebus prædictis aquæ bugloſſæ libram vnam,aquæ meliſſæ lib. ſemis, aquæ baſiliconis vnc.iiij.aquæ roriſmarini vnc.ij. & poſtea diſtillant in balneo Mariæ.

De alia aqua vitæ compoſita, omnium aliarum pretioſiſſima.

CAPVT LVII.

VT ergo bonum finem operi noſtro imponamus, rariſsimã ſecretiſsimámque aquam vitæ declarabimus,quæ eſt quodammodo cæleſtis operationis, & fit hoc modo: Recipe ſaluiæ recentis cum floribus ſuis,roriſmarini,darſeni,zinziberis

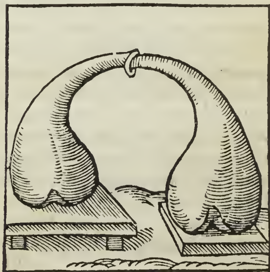
beris albi, garyophyllorum, nucis muſcatæ, granorum paradiſi, galangæ, calami aromatici, macropiperis, zedoariæ an. vnc. ſemis, macis, cardamomi iunioris, cubebarum recentium, foliorum rutæ, foliorũ maioranæ, florum lauandulæ, roſarum rubearũ an. dra. ij. tyriacæ Galeni vel Andromachi, mithridati optimi an. drac. j. ſemis, olei laurini corticis citri, florum bugloſſæ, florum boraginis, florum roriſmarini, oſtrucij, angelicæ, reupontici, granorum iuniperi, mentaſtri, mentæ, matricariæ an. drach. j. ſemis, caſtorei recentis, verbenæ cum floribus ſuis, betonicæ, ligni aloës, xylo balſami, carpobalſami, ſpicæ indicę, vici quercini, granorum peonię an. drac. j. rauedſeni, camphoræ, ſeminis vuę dęmonis, radicis peonię, polij cum floribus ſuis, ſeminis ba-

ſiliconis,ſeminis fœniculi, deronici R.Croci orientalis an.drach.ſemis, ambræ bonæ, muſci Alexandrini recentis, an.ſcru. ſemis,aquæ vitæ ad minus ſeptem vicibus diſtillatæ libr.decem. Omnia ſequentia debent poni cum aqua vitæ ad digerendum in balneo Mariæ, per dies quatuor, & totidem noctes. Saluia, roſmarinum, ruta,maiorana,lauendula,roſæ,mitridatum,tyriaca,oleum laurinũ, bugloſſa, borago,oſtrucium, angelica, reuponticum,grana iuniperi, mẽtaſtrum, menta, matricaria, verbena, betonica, polium, caſtoreum. Et quum fuerint putrefacta,diſtillẽtur in cinere per alembicum,igne lento,ita vt poſsis numerare vnũ, duo, tria, antequam gutta diſtillet. Quũ verò omnia fuerint diſtillata, impone cinnamomũ,garyophyllos,ma-

cem,

cem, nucẽ muſcatã, grana paradiſi, galangam, calamũ aromaticũ, piper longũ, zedoariã, cubebas, cardamomum, lignũ aloës, cortices citri, carpobalſamũ, xylobalſamũ, ſpicã nardi, viſcũ quercinũ, radicẽ peoniæ, & grana ipſius, coriandrũ præparatũ, ſemen baſiliconis, ſemẽ vuæ dæmonis, deronicum R. Hæc omnia debent pulueriſari groſſo modo, ponantur in aqua diſtillata, & inſimul digerantur per dies quatuordecim, poſtea iterum diſtillẽtur in balneo Mariæ per alembicum, poſtea addas camphoram, reubarbarum, crocum, ambram & muſcum. Si autem velis habere aquam adhuc meliorẽ, addes pulueris diamargariti ſecundùm Nicolaum, diapliris cum muſco ſecũdùm Nicol. diarhodon abbatis, diamuſci ſecundùm Meſue, pulueris diambrę an. dra. i. pulueris elect

electuarij cũ gẽmis, pul. lętitię Galeni, pulueris dialigni aloës añ. dr. ſemis, addes xv. aut xx. ducatos optimi auri, cum zuccari albi lib. ſemis, & ſint tribus diebus in balneo Mariæ, ita vt aqua balnei ſit tepida, poſtea diſtilletur per filtrũ in vitris retortis. Et vnũ vitrũ debet ſtare altius quàm aliud. Scindantur paruæ formulæ de filtro, & impẽdantur,

& per

& per ipſas materia diſtilletur, vitris optimè lutatis, vt nihil ex eis poſsit euaporari. Et hæc diſtillatio eſt excellētiſsima ĩter omnes alias. Sunt aliqui medicorū, volentes cōfortare ſtomachum, fecerunt fieri aquam viridem, qua vtebātur cum aqua ſupra ſcripta, aut cum clareto ſequēti, ſicut fecerat quidā Comes Palatinus. Aqua autem viridis fit hoc modo, Recipe aquæ vitæ quater diſtillatæ per alembicum in balneo Mariæ lib. 4. meliſſæ exiccatę vnc. 3. balſamitæ vnc. 2. fundatur aqua vitæ ſuper herbis prædictis, & debent ita omnia requieſcere per dies octo, deinde ea vtere. Et nota, quòd herbæ non debent exiccari in Sole, ſed ad aërē, quia ſi in ſole exiccarentur, aqua deueniret obſcura: ſicut ſi eſſet ſuccus alicuius herbæ, Sed ſi herbæ ad aërē exiccātur, habet

bet colorem viridem pulcherrimũ, & est amœnissima bibenti. Fit autẽ claretum hoc modo, Recipe vini albi optimi libras 4. zucchari albi duri vnc. 4. cinnamomi vnc. 1. coriandri præparati drach. 3. gariophyllorum drach. 2. granorũ paradisi, zinziberis albi ana. drach. 1. semis, macropiperis scrup. 2. zedoariæ drach. semis. Omnia conterantur subtilissimę, & in puluerem redigantur, postea debet colari, sicut fit apud Gallos, in vino aromatisato, quod Gallicè dicitur Hippocras. Reseruetur in vase stanneo, & cum aqua precedẽti ab aliquibus solet sumi. Virtutes autem aquę prædictę sunt hæ. Valet ad memoriam, si bibatur omni die vnc. semis, mixta cũ aquæ rorismarini vnc. semis, aquæ maioranæ, aquæ melissæ an. dr. 2. Ad maniam, vel etiam dolorẽ cerebri, ex frigore

Ad memoriam.

Ad maniam.

frigore procedētem. Accipe de hac vnc.ſemis, aquæ betonicæ, aquæ polijana.drachm.2.miſceantur ſimul, & madefac linteum circunuoluendo caput. Vel bibat omni die huius aquæ drach. 2.aquæ betonicæ drac. 4. Accipiantur etiam pilulæ aureæ,& cochiæ ana.ſcrupu.1.fiant pilulæ cum aqua betonicæ, cape in numero 5.& ſume omni die, quum vadis dormitum, vel etiam quando ſurgis, dianthos in tabulis drach.1. Ad vertiginē capitis: Recipe huius aquæ vnc.ſemis, aquarum lauandulæ, ſaluiæ ana. drach. 3. & ſumat omni die ſtomacho ieiuno diapliris cum muſco ſecundùm Nicolaum. Ad caluiciem, Recipe aquæ lilij albi, barbæ Aaronis ana.drac. ſemis, huius aquæ vnc.ſemis, vel drach. 6. addendo olei tartari drachm. 1. Ad mundificandā & dealbādam faciē.

Ad vertiginē capitis caluiciem, & dealbādā faciem.

Accip

Accipe aquæ florum fabarum partem vnam, aquæ prædictæ partes duas, misceantur simul, & omni die lauabis semel faciem. Potes etiam omni die sumere de aqua prædicta partẽ vnam, & de vino optimo partes duas, bibatur stomacho ieiuno, & valebit ad idem. *Ad surditatem.* Ad surditatem: Omni mane & serò de hac aqua impones ad aures, inde quartam partẽ horæ cubabis, & requiesces super eandem aurem, vt iterum egrediatur. Vel recipe huius aquæ vini optimi ana. partes æquales, sumatur omni die stomacho ieiuno. *Ad vermes auriũ* Ad vermes aurium: Accipe de aqua prædicta vnc. semis, succi rutæ, succi foliorum persici ana drac. 2. Si autem non possis habere succos, accipies aquam ab eis distillatam, addendo modicum de aloë epatico, subtilissimè trito et puluerisato, de his omni mane

mane & sero parum in ipsam aurem distillabis, iacendo super aliud latus, & post modicum tẽporis iacebis super latus, vbi sunt vermes, & statim exibunt & morientur. Ad ophthalmiam: Recipe aquæ prædictæ vnc. semis, aquæ fœniculi, aquę polij, aquę valerianæ an. drac. j. imponantur ad oculos. Ad tumorem gingiuarum: Recipe vini albi vnc. ix. piretri vnc. j. coquantur simul, & de hoc cape partem vnam, & de aqua prædicta partem vnam, deinde teneas hæc mixta in ore, & sæpius recentem accipias, hoc fac toties, donec conualescas. Ad fœtorem oris vel narium, detur omni die vnc. semis, cum vini albi, in quo sint bullitæ mentha, & rosæ rubeæ vnc. j. addẽdo parum musci. Aliqui tamẽ accipiũt aquæ prædictæ vnc. ij. aquarũ rorismarini, & rosarum

Ad ophthalmiã, tumorem gingiuarum, fœtorẽ oris vel narium.

AA

rubearum an̄. vnc.semis, misceantur simul,& impendatur muscus in panno serico, & ambra bona, an̄. gra.vj.& gingiuas cum illo panno serico impendente in aqua, sæpius laues, quotidie saltem semel aut iterum. Potest etiam bibere de aqua prædicta omni mense drach.ij. Ad epilesiam bibatur omni die vnc. semis, cum aquæ peoniæ vnc.j. Aliqui vero ita faciunt: Recipiunt radicem & grana peoniæ, visci quercini an.partes æquales, bulliunt in vino albo optimo,& datur patienti cum aqua prædicta. Ad paralysim debent membra sæpius illiniri cum aqua prædicta: Et de hac aqua bibatur omni die tempore matutino vnc.j.vespere autem sumes diacastoreum, cum vino albo, in quo coquantur lauandulæ, saluiæ, granorum iuniperi an.M.j.superinfun

Ad epilesiam.

Ad paralysim.

dend

dendo de vino optimo libras iiij. Ad loquelam amiſſam: Recipe de aqua ſupradicta vnc. ſemis, aquarum lauandulæ, peoniæ, ſaluiæ, añ. drach. ij. bibatur & recipiatur mithridati drach. j. cum vino, in quo bullierit caſtoreum. Ad melancholiam. Recipe de aqua prædicta vnc. ſemis, cum aquæ bugloſſæ vnc. j. aquæ baſiliconis, aquæ meliſſæ añ. drachm. ij. aquæ ſcolopendriæ, boraginis an. drach. j. miſceantur inſimul, & bibatur tribus horis ante prandium. Sume etiam tabulã vnã confectionis lætitiæ Galeni, vel lætificantis Almanſoris. Ad putrefactionem epatis: Recipe de hac aqua vnciam ſemis, cum aqua epaticę, & bibatur omni ſero vnc. j. vel vnc. j. ſemis, & tempore matutino duabus aut tribus horis ante prãdium

Ad loquelam amiſſam, melãcholiã, & putrefactionem.

ſumatur diarhodon abb.ſecundùm
Hydropiſis. Nicolaum. Ad Hydropiſim: Recipe de aqua prædicta partem vnam,
aquæ florum ſambuci partes duas,
aquæ fœniculi partes tres, miſceantur ſimul, & omni vice bibes vnc.
ſemis. Veſpere autem cum volueris
ire cubitum, ſumatur tyriacæ magnæ Galeni drachm.j. in vino, cum
quo bullierint petroſelinum, fœniculum, apium, radices capillorum
veneris ana pars vna, vini partes
decem, bulliantur vſque ad conſumptionem tertiæ partis. Et de tribus in tres dies detur hydropico
duabus vel tribus horis ante prandium dialaccæ ſecundùm Meſue
drachm.ij. Caueat ægrotans à potationibus ſuperuacuis, quia in hoc
morbo, quantò minus homo bibit,
Lapis. tantò plus mingit, & contra. Ad lapidem: Recipe de aqua prædicta
part

partem vnam, aquæ ſaxifragiæ, aquæ alhihengæ, aquæ milij Solis, aquæ raphani, ana partes ij. & vna hora poſt potionem hanc detur lytontripon drac.ij. Ad ſterilitatem: *Sterilitas* Recipe aquæ huius drach.ij. vini albi vnc.j. aquę liliorum croceorum, aquæ roriſmarini, aquæ matricariæ, ana drach.ij. bibatur manè aut ſerò, omni hebdomada vtẽdo duabus aut tribus vicibus diamargariti, ſecundùm Auicennam, dra. ij. Habet alias innumerabiles virtutes, quas breuitatis cauſa omitto.

FINIS.

IOANNES ANTONIVS CAMPESIVS PIO LECTORI S. D.

Um (secūdùm Philosophi sententiã, libro suo primo de anima) amice lector, omniũ rerũ notitiã seu sciẽtiã certitudinaliter habere, debet æstimari esse quoddã bonum & honorabile: maximè tamen illã quæ per demõstrationem & rerum experientias certas & firmas de suis conclusionibus fidem facit. Et quia idẽ Philosophus ait, omnis homo naturaliter scire desiderat: & hoc desideriũ cõmuniter illis insit maximè, quorũ nobilitati

litati animæ scire naturaliter inest. Nã sapiẽtia intellectiua propter virtutẽ & nobilitatẽ animæ acquiritur (vt omnes asserũt Philosophi) & in ipsa quædã p̃eminet delectatio omnibus delectationibus nobilior: scilicet ille nobilis amor sciẽtiarũ sermocinaliũ, naturaliũ & moraliũ, & reliquarum, vt puta, tres partes Philosophiæ: theoricã, mathematicã, & philosophicã siue naturalẽ & theologicã. In his enim, & quæ ad hæc referuntur pergustatur animæ delectatio: quæ alijs delectationibus mũdanis incõparabilis meritò iudicatur. Nã anima est nobilius quod reperitur ĩ homine: ipsa enim dat esse & perfectionẽ corpori: & eius cibus est nobilissim⁹, respectu cibi corporis, quãtũ ipsa nobilior est corpore. Et ipsa gaudet in lucro, scilicet intellectuali: & illud depẽdet ex sciẽtia Philosophiæ, & in illa gaudet & delectatur anima. Philosophus 10. *Ethicorum, inquit, quòd*

mirabiles delectationes affert Philosophia, puritate & firmitate. Puritate quidẽ, quia aliæ sciẽtiæ cõtrariũ habent admixtũ: puta, tristitiã aliquã: ista verò nõ. Firmitate verò, quia aliæ durabiles nõ sunt propter mutabilitatẽ subiectorũ. Ista verò propter durabilitatẽ & firmã suæ perfectionis excellentiã felicitatẽ cõcludit speculatiuam. Albumasar in Introductorio suo magno, distinctione quinta, capite nono ait: Dignitas hominis super cætera animalia fit per sapientiã & cognitionẽ, quæ est instrumẽtũ rationis. Et quãtò magis homo sapiẽtia & sciẽtia abũdauerit, tantò magis à cæteris animãtibus dignificabitur per hoc quòd in eo est sapiẽtia & rerũ cognitio: & quantò plus fuerit ignarus, tantò magis habebit appropinquitatem cæteris animãtibus. Nisi ergo esset sapiẽtia & rerũ cognitio: non esset homini dignitas super cætera animalia: quia omnia

sibi

sibi participãt in comestione videlicet & generatione. Per sciẽtiã igitur & cognitionem effectus est homo dignior cunctis animantibus. Cùm enim homo dignissima sit creaturarũ creatura, cuius gratia & amore à Deo oĩa sunt cõdita atq; subdita: cuius corpus nõ recipit æstimationẽ, quouis mõ diuino vel humano merito, id quod eũ in sanitate & iuuentute conseruat, cũctos ab eo repellẽdo lãguores, & à superueniẽtibus auertendo summa diligẽtia ab eo quærẽdũ est. Hoc enim operatur Quinta Essentia Philosophorũ (præcipuè Arnoldi de Villanoua. Raymũdi Lullij, ex ĩsula Balleari, necnõ Ioãnis de Rupescissa & quorũdã aliorũ, à Philippo Vlstadio, nõ paruo studio & labore in vnũ collecta, quæ Cælũ Philosophorũ meritò intitulatur) ad cuius illustrationẽ addidimus & nos Directoriũ summæ summarũ medicinæ, ad administrãdum diuinã medicinã,

seu lapidē Philosophorū in ægritudinū cura pro corporibus humanis à quocūq; morbo sanādis, lōgè omni alia quinta essentia, ac auro potabili quocūq; præstantiorē, superq; omnes Galeni, Hippocratis, & Auicēnæ medicinas quascunq;. Quia quātò medicina est subtilior, tantò magis est efficacior. Cùm verò hæc medicina cōposita sit ex spiritibus subtilioribus, & materia simplici, & quasi separata ab omni materia elemētali, propterea facilè poterit sine impedimēto vires suas in omnibus infirmitatibus exercere. Omne agēs, virtutem habet operādi secūdùm propinquitatē & similitudinē cum qua participauerit cū primo actiuo. Primū verò & vniuersale agēs corporeū & simplex corpora sunt cælestia, quæ vt vniuersalis causa se extēdūt super oēs res inferiores. Cùm verò hæc medicina propter subtilitatem suam& puritatem, incorruptibilitatēq; supra omnia

omnia

omnia corpora maximã propinquitatẽ & similitudinẽ habeat cum cœlestibus corporibus, à Philosophis Cælũ fuit nũcupata, & Quinta Essentia: poterit igitur præ cæteris rebus corporeis inferioribus omnibus tanquã medicina vniuersalis, omnes curabiles morbos & infirmitates curare: nõ tantùm illas quæ ad Physicũ pertinẽt, sed etiã istas quæ chirurgi manũ requirunt. Tradunt etiam medici, medicamentũ hieræ picræ singularẽ habere virtutẽ attrahendis humoribus à capite, collo & pectore: & non ab alijs mẽbris inferioribus. Propterea quòd hoc medicamentũ generatũ sit per virtutẽ quarundã stellarum quæ influentiam habẽt supra collum, caput, & pectus, vt stella arietis, tauri, & gemini. Metalla verò recipiunt essentiã, nomen, numerum, colorẽ, virtutem & proprietatem planetarũ singularem: omnes verò planetæ habent influentiã & virtutem supra

pra totũ corpus humanũ. Et ex his metallis nostra medicina generatur. Habebit & hæc virtutẽ supra totũ humanũ corpus. Et aquæ thermarũ si habent virtutẽ sanandi plures infirmitates, ea de causa quòd deferũt secũ, transeuntes per metalli venas, virtutẽ quandam metallicã. Habebit nimirum ipsa substantia metallica maiorẽ vim in potabilem formã conuersa, iuxta illud quod gentibus est vulgare. Magnesies enim auro limato in cõfectis apposito, quærũt per hoc sanitatẽ, & iuuentutẽ cõseruãt, quãtò magis quod est in corpore magnesiæ occultum lapidis Philosophorũ purgatũ, aéreũ, & spirituale factũ. Idem voluit significare Ioãnes de Rupescissa, de humiditate radicali loquẽs, & de Quinta Essentia, sub nomine aquævitæ: dicit enim aquã ardentem bonam, in se continere omnium metallorum virtutem: & non aquã esse vitis, sed vitæ, quia vitam hominib

minib

minibus præstet. Et qa medicina præser uatiua & cõseruatiua debet esse multũ durabilis & à corruptione remota (ut apertè probat Lullius in libro de secretis naturæ) nã si corpus humanũ præser uari debeat à corruptione, necesse est ut sit perpetuò durabilis: nã aliàs induceret maiorẽ corruptionẽ. Ergo volẽtes iu uenilẽ cõseruare iuuẽtutẽ, & senibus restaurare humidũ radicale, & naturalẽ calorẽ, necesse est ut eligamus substantiã incorruptibiliorẽ cæteris omnibus quæ sunt sub globo lunari, & hãc præparari in medicinã, ut possit sumi per os intra corpus: & sic sumpta quàm velocissimè penetret per totũ humanũ corpus, & illud seruet quasi incorruptibile. Et hæc est quædã subtilis substãtia & radicale humidũ intrinsecũ, Quinta Essentia dicta, p partes elemẽtales diffusa, simplex, non omnino incorruptibilis ut cælũ: sed cùm ipsa generata sit ex materia cæte-

ris.

ris oĩbus incorruptibiliori: & facta est simplex per separationem elemẽtorum incorruptibilium, si debitè conseruetur, durabit per æuum: & sumpta per os, lõgo tempore conseruat corpus humanum incorruptibile. Ideo amice lector, hanc nostram lucubratiunculam non floccipendas, quia per hanc poteris inæstimabiles vtilitates consequi: & omnia corpora humana ad sanitatem perfectam reducere. Et primò dicemus de tribus minerijs principalibus, ex quibus fit lapis, seu Quinta Essentia Philosophorum. Secundò vnde elicitur hæc medicina seu lapis. Tertiò de resolutione ipsius lapidis, vt sit potabilis, quod verum aurum potabile dicitur. Quartò cum quibus simplicibus vel compositis debeat dictus lapis propinari, vt appropríetur vnicuique membro peccanti. Tu interim vale, & me semper ama.

DE

DE TRIBVS MINERIIS PRINCIpalibus, ex quibus fit lapis Philosophorum.

AE SVNT mineriæ prĩcipales, videlicet minerales Solis, Lunæ, Azoch, Archani, vegetabilis vitis, & animalis aqũ liquefacti: & quanuis vegetabile & animale ſint peregrina ſeruilia, tamẽ nõ ſunt extranea, ſed amicabilia, mineralibus cõuenientia, in lapidẽ archani diſponentia, coniunctim vel diuiſim, in natura reciproca vel peregrina extranea: veruntamen id nõ eſt extraneum, in quo habet cõuerti aurum vel argentum. Hoc intellige dupliciter

citer aut in adminiſtratione medicinę, aut in compoſitione lapidis. Si in adminiſtratione medicinę, tunc eſt amicabile & propinquum, illud conuertens ſeruile, naturæ requirẽti. Si in compoſitione lapidis, tripliciter tunc debet intelligi ſic, illud conuertẽs ſeruile nõ eſt extraneum, in quo corpus perfectum cõuertibile habet cõuerti tripliciter, aut in argentum viuũ Philoſophorum, aut in calcem terræ, aut in liquorem olei vel lymphæ. Sed poſt completam conuerſionẽ ipſius cõuerſi conuertibilis in aptitudine illius pũcti magiſterij, poſt illud cõuertẽs ſeruile abiicitur foras in cõpoſitione lapidis archani ſeparando per diſtillationem ſapienter, vt authoritas Philoſophiæ dicit, magiſterium noſtrum non indiget extraneo in vtraque mutatione, videlicet

licet prima cũ secũda sortiatur suũ effectũ veraciter: alioquin destrueretur totũ opus experimentaliter.

De natura medicinæ, id est, lapidis vnde elicitur.

STylus est in natura, quòd in cõpositione lapisgenea nihil additur extranei, sicut est argentum viuum cõmune vel aliud imperfectũ: quòd si cõtrariũ fiat, artifex in vltimo opus suum deflebit, vt expertus noui, & natura hoc attestatur. Nam sicut in compositione homogenei, nullum extraneum requiritur, nisi vir cum muliere, ita & in compositione lapisgenei nil extranei apponatur, vt dicit Hermes. Magisteriũ nostrum nõ indiget extraneo, quia res sunt secundum eorum naturas, quãuis natura peregrina disponat cõcipere vel generare, vt medicina disponit ingresſiuè naturã sterilem concipere vel generare virtualiter,

velut asinus cũ iumẽto generat mulum, generatione imperfecta: hoc totũ fit dispositiuè. Non autẽ propterea medicina generat hominem, nec mulus fœtũ cócipere facit vnquam. Et sicut est in natura, ita etiam et in arte: quia nullũ imperfectũ per suã naturam reciprocam vllatenus seipsum nec aliud qualecunq; imperfectum perficere potest vnquã. Imò dicitur quòd in omni imperfecto sæpe periclitatur, & perfectum per imperfectũ conturbatur, & vnum per aliud sæpissimè perditur: sicut qui ædificat optimũ ædificiũ super fundamentum ruinosum, quod finaliter perit, siue ruit, propter sui imperfectionẽ. Natura non emẽdatur nisi in sua natura: & natura congaudet naturæ. Patet ex sui diffinitione, quæ sic diffinitur: Natura, est quædã res insita rebus, ex similibus similia procreãs. ars eñ imitatur na

turam

turã inquantũ poteſt, vt ait Philoſo phus. Et quando Philoſophia iubet operari de Mercurio in procreatio ne lapidis Philoſoph. ſemper intelli git de mercurio metallico, quod fit vt habetur in libris Philoſophorũ, de quintis eſſentiis: vnde argentum viuum Philoſophorũ eſt tota cauſa materialis & ſubſtãtialis lapidis Philoſophorum, & ex eo medicina Philoſophorũ perfecta elicitur, & in eo tota cõſiſtit perfectio. Ipſum enim eſt materia omniũ metallorũ, & ex ipſo ſolo lapidẽ Philoſophorũ generari neceſſe eſt, cũ ſuo ſulfure proprio, nõ vulgi, ſed metallico, vt ipſum digerendo & coquẽdo in metallũ conuertat. Sulfur enim eſt pinguedo terrę in mineriis generata, & per tẽperatam decoctionẽ indurata & ſpiſſata, habẽs ſe ad argẽtum viuũ vt maſculus ad fœminã, vt agens ad materiã. Sed quia mate

ria seipsam non producit in esse, propterea sagax natura adiungit sibi agens proprium, scilicet sulfur, vt dictũ est. Licet enim argentũ viuum in sua natura sit albũ, tamẽ in magisterio albificatur & rubificatur in agendo naturã ipsius. Hũc venerabilẽ lapidẽ ex solo argẽto viuo sine alicuius sulfurea extrinseci cõmixtione colligere necesse est, et aurũ sibi amicabili9 est. Vñ ex argẽto viuo, fit aqua ylealis reciproca per putrefactionẽ & distillationem reflexam pluries super se, donec totũ argentum viuum in aquam conuertatur. Deinde decoquitur cum oleo corporis fermenti suimet generis fixando & nutriendo in vase suo super attanorem in vase clauso Hermetis clausura, posito super platinam ferri in lento igne qui fit ex lychinis philosophorum. Aurũ enim causatum artificialiter, dicunt præstant

ſtantius eſſe auro naturali. Hoc verũ eſt quantũ ad metalla transformandũ artificialiter ſecundũ quidditatẽ ſubſtãtialẽ. Conuerſa autem vel transformata, nõ ſunt ita perfecta, vt ſunt naturalia perfecta ad ſanandum corpora humana in eſſentia naturaliter ſecũdum identitatẽ eſſentialẽ. Quoniã nullum ens artificiale, quauis arte vel ingenio de imperfectione ad perfectionẽ conuerſum, eſt tantũ copioſum in virtute & eadẽmet largitione fœcũdum quàm naturale. Patet: quia maioris influentiæ exiſtit copioſum contribuens, quàm puſillũ perinde ſaliẽs. Vnde perfectio medicinæ vtilius, & perfectius, nec non & affluentius comprobatur in ægritudinum cura eſſe, exiſtere, & fieri, ac etiam infirmis propinari de corporibus perfectis metallorũ à natura procreatis, quàm de imperfectis ad perfectio-

nem cōuersis ab arte. Maior em̄ vir
tus essentialis est semp̄ naturalibus
p̄fectis attributa, quā cōuersis artis
magisterio acq̄sita. Quāuis autē na
tura posit emēdari p̄ artē: eò quia
vbi natura deficit, ars incipit p̄fice-
re: totū hoc fit artis ingenio, natura
administrāte: aliter fieri nō posset.
Licet verò quæque res minima ha-
beat tantā virtutē ī qualitate, qualē
grādis eiusdē substātiæ, nō autē ha-
bet tantā in quātitate exuberantiæ
eiusdēmet naturæ ipsius substantię.
Exemplū de paruo & magno vase,
pleno vini vel aquæ: quia licet ipsa
duo vasa plena sint eadem substātia
eiusdē naturæ, tn̄ magis confluit &
exuberat magnū vas quā paruū. Nō
aūt ī qualitate: q̄a eiusdē qualitatis
est substātia intus vasa existēs in ea
dēmet natura: veruntamē sicut par-
ua ignis fauilla seu cādella cremās
seipsam, dat lumen & cōbustionem

aliis cãdellis, ita medicina Philoſo
phorũ ratione virtutis confluentis
dat pfectionẽ cũctis metallis impfe
ctis. Sic cõcluditur ꝙ oẽ minus exi-
ſtit tãtũ virtuoſum, quãtũ ſuũ afflu-
ens ĩ quãtitate: licet ars imitetur na
turã, hoc facit ĩ qbus põt, tñ nõ eſt
ita excellẽs ſicut natura, qa qđ à na
tura ĩeſt, ſemp ineſt: et qđ eſt ab ar
te, à caſu ineſt, niſi fiat gr̃a ſupnatu
rali trãſcẽdẽte naturã, quia tũc eſſe
ſupnaturale maioris virtutis ſemp
exiſtit ĩ potẽtia, quã eſſe naturale ĩ
ſua efficacia. Patet qa quæ ſunt, põt
mutare in ea q̃ non ſunt. Ratio eſt,
qa nõ eſt minꝰ dare, quã mutare no
uas naturas rebꝰ. Quãuis aliqñ na-
tura pficiatur vel ſublimetur in vir
tutibus acquiſitiuis: totũ hoc fit ra-
tiõe ſuæ bonę inclinatiõis aut artis
magiſterio. Naturalia cũcta magis
ſunt certa ĩ ſuis virtutibus, quã arti
ficialia in ſuis vſibus. nã qđ natura

non habuit, vſus neſciuit. Licet vero in auro vel argento ab arte factis, ſiue in veram medicinã archani poſsit philoſophari ad tranſmutãdum metalla magiſtraliter, tamẽ non erũt apta ad ſanandum corpora humana efficaciter, ſicut de auro naturali: Et hoc duabus rationibus: videlicet propter diſpoſitionẽ virtutis, & propter paruã quantitatẽ efficaciȩ terminatè confluẽtis. Primo quia nulla virtus diſperſa, eſt maior ipſa vnita: & ſic quia nullum confluxũ, maius ſuo confluẽti exiſtit in abundantia virtutis. Igitur maioris efficaciȩ exiſtit aurum naturale confluẽs, quàm artificiale confluxũ in curã ſanitatis. Quam efficaciã nullũ aurum ab arte procreatũ, ita copioſe ſicut naturale habet vnquã, eò quòd nulla res id dare poteſt, quod ante non habuerit.

Et li

Et licet seruilia conuenientia sint naturę indigenti supplentia, & de necessario potestati vel dominationi ministranda vt seruus dño suo, & fœcũdus indigenti, nõ propterea seruilia sunt ita perfecta & nobilia quàm dominatio potestatis decora. Itẽ, quãuis quędam sint tincta per quædam nubila medicamina philsophalia permanenter tingenda in omni examine iudiciali, de imperfectione ad perfectionem cõuersa: Nõ enim propter hoc suscipiunt maius nec minus virtutum substantiæ in natura sua per medicamina perfectè tingentia metalla imperfecta: licet enim formę essentialium trãsformẽtur, nõ autẽ substantia transformati mutatur, nec suscipit maius nec minus augmẽtũ virtutis cõfluens, quàm quod antè habuit à natura: nullo artis alchy-

miȩ magiſterio,quia nulla proprie tas ſubſtãtiæ naturalis põt minui, nec augeri ab aliquo vnquam, niſi gratia ſupnaturalı virtuoſa ĩ mirabilib⁹. Sed licet per artẽ forma rei transformetur qualicunque modo fiat: nõ autẽ proprer hoc tranſmutatur ſubſtãtia: qa ſi ſubſtantia fuerit plũbea vel ſtãnea,ſemper eſt plũ bea vel ſtãnea. Nõ ſic de forma: qa illa põt trãſmutari artis ingenio vt per lapidem archani alteratur vna forma metalli in aliã, ſcilicet plũbũ vel ſtannũ in formã auri vel argenti. Hoc verũ eſt formaliter,non autẽ ſubſtantialiter. Et tũc illa forma ſuſcipit maius & minus augmẽ tum virtutũ,ſecundũ medicinȩ cõdimentũ. Ideo qñ dicitur in libris Philoſophorũ ꝙ melius eſt aurum vel argẽtũ ab arte factũ, quàm per naturã procreatũ. Et talis ſol & luna per

na per medicinam archani generatus vel generata, excedit omnem ſolē & lunā naturalē in omnibus proprietatibus tā medicinalib9, quàm aliis, quia eiuſdē eſt ſubſtātiæ in natura metallorū. Intelligitur de auro vel argento in elixire conuerſis ante proiectionē ſuper imperfecta corpora, & etiā dicitur propter excellentiā puritatis artificiatę, et propter transformationē corporū. Primò qa omne corpus minerale (dempto ſole) habet in ſe speciē aduſtiuā propter ſulfur, & corpus artificiale vel artificiatū eſt purū & mūdū virtute medicinę pręparatę artis magiſterio ad hoc aptæ: quæ medicina in ſumma ſummarū archaniſata conſumit virtualiter oēs īmunditias & impfectiones naturæ, & inducit cōfluēter oēm pfectionē in natura egena. Secundò qa trāsformat oīa corpora, et alterat de imperfectione ad perfect-

perfectionẽ, & de infirmitate ad sanitatẽ vigore perfectionis acquisitę à natura archanicæ. Totum hoc dicimus secũdùm quidditatẽ essentiæ, nõ autẽ secundũ identitatẽ substantiæ in specie naturę metallinę, quia licet in natura sit identitas substantiæ, non autẽ eadem quidditas essentiæ reciproca. Patet, quia licet forma metalli transmutetur: non autẽ substantia metalli transsubstantiatur: in veritate dicimus: quòd medicina archani rubea, & corpus perfectum medicinatũ rubeum, nec non & Mercurius à natura rubeus, seu de metallo naturali rubeo emanatus, vel existens, quod ita intelligimus, (non autem Mercurius vulgi, neque vlla alia metalla imperfecta, qualicunque conditione medicinata, licet sint ad alchymicandũ apta pro corporibus metallorũ imperfe-

ctis ad

ctis ad perfectionem transmutandis) valet ad omnes infirmitates sanandas & ad iuuentutem renouandam, confirmandámque. Et in summa perfectione ad conseruationem sanitatis peragendam sine periculo efficaciter sicut aurum naturale. Quod patet experientia, non indiget probatione. Hic concludimus, quòd nullum artificiale ab arte ita perfectius existit, sicut naturale est, et fit à natura per melius: licet enim metalla de modo generali sint eiusdem substantiæ in natura metallina, vt patet in arbore Porphyriana de prædicamẽtis et prædicabilibus, quia prædicatur de substantia metallina. Non autem ipsa metalla sunt eiusdem formæ in virtute efficaciæ, vt patet cuilibet artem logices intuenti. Nam differentia est inter formam essentialẽ, materia

teria

terialem,& ſubſtantiam ſpecialem realem. Patet: quia quod eſt aurum vel argentũ naturale,non eſt plumbum vel cuprũ artificiale,et de ſimilibus econtrario dictis. Iam ſufficienter dictum putamus de natura noſtræ medicinæ & Quintæ Eſſentiæ, & vnde eliciatur. Nunc dicendum eſt de eius reſolutione vt fiat potabilis.

De reſolutione lapidis ad perficiendum aurum potabile.

DEus enim ſua mirabili ſapientia ſolem in medio planetarum conſtituit: earúmque dominus & rex eius mirabili virtute & potentia eſſe voluit,vt diſtribuat lucẽ & claritatem omnibus planetis: quia ipſe eſt qui facit creſcere, oriri & multiplicare omnia vegetabilia ſuper terram,teſtãte philoſophorum principe Ariſtotele,de generatione & cor

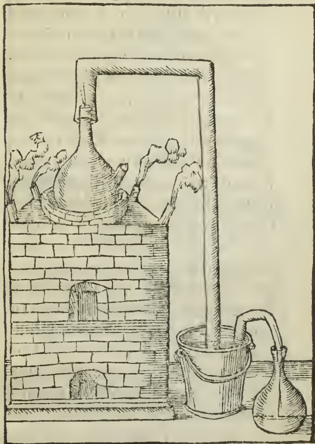
& corruptione sic dicens, Sol & homo generant hominẽ, & sine his nõ potest fieri generatio alicuius rei, quia omnis genus seminis generat illud genus ipsius sibi simile, vt idẽ Philosophus ait, primo Meteoror. sic & sol vel aurum nostrum principatum tenet inter cætera metalla, quia ipse est rex omniũ metallorũ, à quo elicitur vera et perfecta medicina præualens omnequodq; genus omnium medicinarũ, cuius omnia metalla leprosa et corpora humana infecta quauis & quacunq; infirmitate ad perfectam sanitatẽ reducit (nisi sit à Deo constitutus vltimus terminus vitæ suæ) virtute cõcessa ab altissimo creatore. Ideo arcanum arcanorum pretiosissimum, omnia alia arcana excedens, & meritò princeps secretorum aqua vitæ existens nuncupatur: cuius modum

ad

ad vitam hominis conſeruandam perpendimus declarare in his verbis, accipe ergo in Dei nomine optimi vini rubei odoriferi de meliori quod poteris inuenire ſextaria quatuor, quod ponas in vaſe æneo idoneo cum ſuo colubro, & recipiente, & quòd vas non ſit niſi tertia parte plenum, pòſt plecte tuũ vas ſuper furnum cinerum: quòd coluber ſit intus vas plenum aquę frigdę, cuius forma hæc eſt.

Vas æn

Vas æneum cum suo colubro & recipiente. Vas quod debet esse plenum aqua. Furnus cinerum.

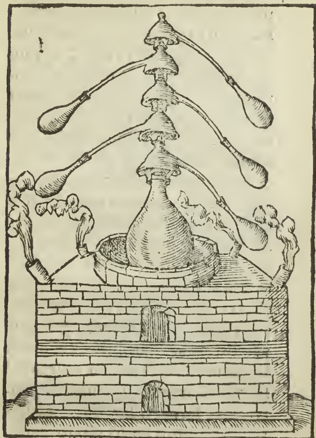

CC

pòst fac ignem mediocris caloris, ꝙ vinũ nõ euomatur ꝑ colubrũ: & sic sequere distillatiões. Et nota quòd quãdo videris distillasse tertiã partẽ ipsius vini quod posuisti in vase, si id quod distillatũ est, sentit satis de aqua vitę, & cũ venerit dulcis sine acuitate, tũ dimitte frigefieri, & aperi vas per inferius & aqua phlegmatica, seu residuũ vini exibit, tunc reimple tuũ vas, & distilla vt supra, iũcturis bñ clausis, ne respirare habeat, vsq; quò totũ vinũ sit distillatũ. Totã aquã vitæ sic distillatã pone in vase separatiõis, habẽte quinq; vasa recipiẽtia, vnũ supra aliud: & rectifica ꝑ balneũ Mariæ: quia in vna distillatione tãtũ operatus fueris, quãtũ si in solo vase distillationis qnquies distillaueris: quia spũs subtilior aquę vitę ascẽdet, seu descẽdet in superiori alembico: & sic in vna vice erit quinquies rectifica

ta.

ta. Forma vasis hîc inferius describitur.

Vas ratificationis quin.ess. Caldare cum aqua feruenti. Forma furni.

Hæc aqua ſic ratificata (ex ea tamen non facias ſanguinem humanum: quia amitteret vim ſuam, neque facias ignem, id eſt, aquam igneam: quia tantæ fortitudinis eſſet, quòd omnia deſtrueret comburendo) ponenda eſt in vaſe circulatorio Hermetis, cuius forma hæc eſt, in balneo Mariæ vt circuletur, & in Quintam Eſſentiam reducatur: tunc erit optima aqua ad reſoluendum lapidem noſtrũ in vaſe circulatorio vel pellicano Hermetis, quod vas anſatum dicitur: in balneo Marię donec in naturam aquæ cõuertatur, quã Hermes Philoſophus decretauit, dicens, ꝙ omnis perfectio cuiuſque lapidis conſiſtit in virtute ſuæ terræ quæ nutrix vel fermentũ appellatur: cùm dicit nutrix eius terra eſt, ſine quo fermẽto ſpiritus lapidis nullo modo perfectè

ctè detinetur, nec complementum suæ virtutis posſidet. Ideo huic aquæ, id eſt, ſpiritui Quintæ Eſſentiæ, qui in ipſa latet, demus virtutẽ ſuæ terrę. Et hoc eſt quod dicit Philoſophus, vis eius integra eſt, ſi cõuerſa fuerit in terram: & tunc vim ſuam cõplebit, & integraliter obtinebit. Et tunc vocatur aqua vitæ ratificata & perfecta.

Aqua ratificata, in ea conſiſtũt quatuor elemẽta, id eſt redũdãt in ea quatuor elementa, id eſt quatuor humores, ideo non incõgruè ſolet Quinta Eſsẽtia nũcu-

pari: quia ab ea extrahuntur quatuor elementa: & ab eis extrahitur quintum elementum, quod est super omnia elementa pretiosius, habens in eo omnes qualitates, id est complexiones omniũ quatuor elemẽtorum, id est, frigidum & siccũ, frigidum & humidum: calidum & siccum: calidum & humidum: quod quintum elementum potest ornari à duobus luminaribus maioribus, id est Sole, & Luna: & minoribus, id est cæteris planetis, vt cælum: vt seruiat humano corpori, propter quod dicitur Cælum nostrum: habet enim conuertere metalla in primam materiam, quæ est hile, id est primordialis materia lapidis, quæ est reductio corporis in aquam, & fit lapis mineralis, vegetabilis, & animalis, & operatur ad rubeum vel ad album, se-

cun

cundum suum condimentum, vt supra dictum est. Hæc verò aqua est valde redolentissima super omnes odores, & est valde gustabilis super omnes sapores: & est valde pretiosa super omnes res pretiosas: & est valde subtilis & penetratiua super omnequodque subtile & penetratiuum, quia ex nobili virtute & potestate ipsius valde penetrat sine læsione corporis, sed potius cum confortatione ipsius eam suscipiẽtis, sicut radij solis penetrãt vitrum sine fractione ipsius: ita eius virtus penetrat per totum corpus sine læsione corporis. Et cùm est composita, est perfectior in qualitate & proprietate complexionis illius compositi, ex quo est composita. Quòd si est composita ex cõposito calido & humido, habet virtutẽ & cõplexionẽ calidã

& humidam. Si ex compoſito calido & ſicco, habet virtutem & complexionem calidam & ſiccam: & ſic de ſingulis qualitatibus elementorum. Item hæc aqua expellit omne nociuum à corde ſtatim: & non ſo lum à corde, ſed à corpore & cerebro, hepate, ſplene, ſtomacho, et vni uerſaliter toto corpore humano à planta pedis vſq; ad verticem capitis. Ipſa refrigerat, & calefacit, humectat & deſiccat, aperit et claudit, mundat & incarnat, conſolidat & conſeruat omnequodque ab omni corruptione, & non ſinit ibi aliquod putridum generari, vbi appli cata fuerit. Confortat intellectum ad inueſtigandum res difficiles & ſubtiles, & dat audaciam. Et ſcias quod cõponitur ſecundũ indigentiã corporis lãguentis ſecũdũ qualitatẽ & cõplexionẽ humorũ peccã

tium

tium,de qua hîc breuiter tractabimus.Sed primò dicamꝰ qualiter.fit aqua vitæ in ſuprema perfectione cũ lapide benedicto in auro potabili.Accipe aquam vitæ prędictam ratificatã vt eſt dictum,& habeas vnum bruſtũ apũ de menſe Maij,vel fauũ,cũ melle & apibus & in cucurbita decenti vitrea pone cũ duabus vel tribus foglietis aquæ vitæ communis ſub fimo equino per quindecim dies,vaſe bene clauſo, ne reſpiret:pòſt ĩ ſicco diſtilla ſapiẽter:primò exiet aqua alba,ſecũdò citrina: quã citrinã ratifica quinquies per ſe,pòſt accipe lapidis noſtri quãtitatẽ quã libuerit:pulueriſa ſubtiliter ſuper marmor mundũ, vel mortariũ vitreũ cum piſtillo vitreo mundo,& pone in dicta aqua noſtra reſolutiua roris noſtri cęli in vaſe circulatorio Hermetis,ſigillatis opti-

mè iũcturis, ne vllo modo respirent,& colloca in balneo Marię:& fac ignem subgraduatum, quòd calor fortior non transeat calorem solis existentis in signo leonis: & ibi stet per viginti dies naturales, & totũ resoluetur vt mel, quod per balneum Mariæ poteris extrahere per alembicũ quod volueris vsquequò lapis tuus remaneat in lapidem diaphanum vt cry stallus rubicundissimus, vt rubinus,quod poteris omnibus corporibus ægrotis distribuere secundũ naturam & complexionem humoris peccantis, miscendo cum sua aqua sibi conuenienti. Et sic habebis optimum & perfectum thesaurum inæstimabile, non habens parem ad curãdum omnes ęgrotos à quacunque ægritudine torqueantur. Et plus operabitur in vna hora,

quàm

quàm omnes aliæ medicinæ in vno menſe, gratia Dei Creatoris noſtri. Hæc autem aqua Secundus balſamus appellatur, quã Hermes prius inuenit, purgat & ſanat corpora humana ab omni corruptione, & in iuuentute conſeruat, ſi applicetur ægritudinibus ad quodlibet membrum, vt in poſteris narrabimus.

Cum quibus ſimplicibus vel compoſitis debeat lapis philoſophicus propinari, vt approprietur vnicuique membro languenti.

Animaduertiſti inſuper ad diri gẽdã ſublimẽ medicinã vt ipsũ corpus humanũ integrã valeat adipiſci ſanitatem. Sunt & aliæ vnicuique mẽbro appropriatæ, quæ ſecũdũ intentionem profeſſorũ ſciẽtiæ medicorũ, & præſertim conditoris ꝑlibatę ſublimis medicinę Arnoldi de

de villa noua, gratia Dei in artibus professoris, sunt hæc quæ per ordinem sequuntur.

Ad ægritudines capitis.

QVando volueris mederi ægritudinibus capitis, dirigatur lapis philosophicus in quantitate modica cum aqua sticados arabici sublimata, vel maioranæ, betonicę, seu saluiæ, siue decoctionis ipsarum, vel decoctionis nucis muscatæ, peoniæ, cubebarum, carpobalsami, xylobalsami, masticis, thuris, vel quamplurium aliorũ similium quæ habent virtutem propriam & appropriatam capiti.

Ad ægritudines pulmonis.

SI volueris pulmoni subuenire, & partibus pectoralibus aggrauatis, vt de athmate, disma, tussi & cęteris passionibus prędictorum mẽbrorum, lapis Philosophorum diri

gatur

gatur cum aqua hyssopi sublimata, vel capilli Veneris, seu ipsarum decoctionis, vel liquiritiæ & vuarum passularum, ireos, amygdalarum pinearum, pulmonis vulpium & his similium.

Ad ægritudines stomachi.

STomachus non indiget medicinis dirigentibus ad ipsum, sed solùm retinẽtibus medicinis in ipso, & confortantibus ipsum, quales sunt aquæ menthæ, vel ipsa herba, mastix, galanga, cotonea, granata & omnia styptica.

Ad ægritudines hepatis.

AD hepar dirigatur lapis philosophicus cum aqua absinthij, fumiterræ, eupatorij, cuscutæ, endyuiæ, vel decoctionis eorum, seu aqua ordei. Hepar est in dextero latere.

Ad

Ad ægritudines ſplenis.

SPleni ſuccurritur cũ lapide philoſophico & aqua florum & foliorum tamariſci, ſcolopendrię, rubeæ tinctorum, vel eorũ decoctione, ſeu capparis & ſimilium. Splen in ſiniſtro ſtat latere.

Ad ægritudines renum.

QVando ad renes vel veſicam volueris philoſophicam dirigere medicinam, eam dirige cum aqua ſaxifragię, milij ſolis, petroſelini domeſtici & macedonici, fœniculi, apij, bruſci, ſparagi, graminis vel decoctionis earum.

Ad dolorem matricis.

AD dolorem matricis pro mulieribus dirigatur lapis philoſophicus, cũ aqua pulegij, ſauinæ, calamẽti vel artemiſiæ ſeu decoctionis earum, vel iuniperi: & ad idem faciunt dictæ pro renibus & veſica.

Ad

Ad iuncturas pro guttosis.

AD iuncturas pro guttosis, arteticis, siue podagrosis, ciragrosis, sciaticis, & similibus speciebus guttæ, dirigatur lapis philosophicus cū decoctione zinziberis, piperis, squillæ assæ, opopanacis, seu acori, & similium: quarum copiam exuberantē poteris habere in libro Ioannis Hebe Mesuæ euāgelici, de consolatione medicinarū. Quantū autē ad membra, & ęgritudines extrinsecus lapis philosophicus non indiget aliqua medicina directiua: quia cum manu & flocculo bombycis poteris dirigere quò volueris. Cauendum est tamen in mollibus & raris & nimis sensibilibus, & præcipuè in infantili, vel puerili ætate, & mulieribus mollibus, & delicatis, permaximè in prædictis mēbris raris: & multum sensi

ſenſibilibus, vt ſunt partes faciei, vberum, matricis, & membri virilis, quia in ſimilibus eſt agendum cum maiori cautela : & minori quantitate. Quoniam pręualet reiterare bis, ter, vel quater, aut pluries, tam infra corpus quàm extra, quàm nimis in vna vice adminiſtrare. Et durat operatio eius in exterioribus per tres dies vel circa, vt creditur experientia demonſtrata. Ita ſecurus ſum ſicut in pluribus mihi notis, habẽtibus conformem veritatem.

Ad hydropiſim.

PRo hydropiſi miniſtratur lapis philoſophicus cum ſero caprino, in quo decocta fuerit ſpica nardi in quantitate vncię ſemis, quolibet ſummo mane, vel cum vrina capræ & dicta ſpica, vel cum decoctione radicum ireos, vel iris, à pel

à pelliculis exterioribus mundatarum, vel cum ſucco calamenti, vel eius decoctione: vel cum decoctione florum anthos: & præcipuè prædicta competunt in illa hydropiſi, quæ aſcites dicitur, & etiam in hypoſarca & in tympanite, cum aqua vel decoctione fœniculi, vel anethi, vel aniſi, vel carui, vel cumini, quando febris non eſt: & quando eſt febris, cum aqua endyuiæ vel cicoreæ & ſimilibus.

Ad paralyſim.

PAralyticis detur medicina Philoſophica cum aqua vel decoctione ſaluiæ, vel ſticados, & nucis muſcatæ, & ſimilium.

Ad hecticam.

IN hectica ſine febre adminiſtretur lapis Philoſophicus cum lacte & modicum zuccari albi. Et in hectica febre cum ſero caprino: vel

lacte amygdalarum, vel aqua, seu decoctione cucurbitæ, seu portulacæ, & cum ptisana cum hordeo. Et in ephemera, etiam potest dari cum aliquo iam dictorum, vel cum aqua boraginis, vel buglossæ, vel capilli Veneris, & pluribus aliis. Quamuis per omnes species ephemeræ esset nimis lõgum inferre singulas medicinas: tamen prædictæ sunt satis conuenientes indifferenter in quacunq; specie ephemerarum. In tertio & vltimo genere febrium, scilicet in febre putrida vel humorali. Primò in synoche vel synecho, facta pòst vna bona phlebotomia cõuenienti in ætate debita & cæteris particularibus consideratis: præcipuè de cõstantia virtutis (quia phlebotomia cum inconstantia vel debilitate virtutis est molestissima) quòd tunc lapis philosophicus detur

tur cum dicta aqua boraginis, vel buglossæ, vel cicoreæ, vel endiuiæ & in quotidiana cum aqua floris sambuci vel fœniculi, vel cum decoctione radicum quinq; communiũ, vt sunt radices brusci, sparagi, graminis, fœniculi, pentaphilon, vel etiã petrosilij. In tertiana cum aqua endiuiæ vel portulacæ, cicoreæ, rostri porcini, capilli Veneris, scariolæ, epaticę terrestris, vel occiazacra simplici &c. Et in quartana, cum aqua decoctionis anthos, florũ vel radicum tamarisci vel ginestæ, capparis vel fraxini. Et ista intelliguntur communiter, quia magis propriè prosequi esset nimis longum dearticulare in omnibus speciebus quotidianæ, tertianæ, & quartanæ: & aliarum quæ sub istis intelligi possunt: vt sunt alię erraticę febres: vt in quartana, sextana & septena.

Ad toxicum.

IN potatione vt in toxico vel toxicatione vel veneno, administretur cum aqua ſeu decoctione menthæ, vel pulegij ceruini, vel regalis.

Ad reſtaurandũ humidũ radicale.

IN cõſeruatione & reſtauratione humidi radicalis detur medicina noſtra Philoſophica, cum iure vel brodio carnium electarum, vt gallinarum, caponum, phaſianorũ, perdicum, turturum, columbarum, & pullorum dictarum auium & ſimilium, vt capretorum, agnorum, vitulorum lactentium, & cum teſticulis & cerebris omnium animalium degẽtium, vt ſunt paſſeres, alaudæ, cuculatæ, calandræ &c.

Ad coïtum facientia.

ET iam dicta faciunt pro potentia quammaxima in coïtu: præſertim cùm miſcẽtur cum bonis & elect

electis ſpeciebus: & magis ſi torrefiant:& in patella leuiter frixentur: quàm ſi elixentur:& viginti vel triginta dactyli interius & exterius mundati,cum zinzibero,cinnamomo,& modico piperis longi repleti, & modicum calefacti vt calefiũt ficus ſiccæ ad ignem, & pòſt comeſti per decẽ horas ante coïtum, multum faciunt potentem in eo. Oua etiã ſorbilia, vel in patella frixa & mollia multũ poſſunt adiuuare, vt aqua teſticulorum ſatirionis cum aqua radicis teringiorũ tepida pręſtat coïtum indeficientem frigidis & maleficiatis. Impotentia enim coëundi cõſtat duobus impedimentis:aut per frigiditatem naturæ,aut per maleficium.Si per frigiditatem naturæ: aut illa frigiditas eſt perpetua,aut temporalis.Si eſt perpetua, tunc talis perſona nũquam habuit

posse naturæ in coïtu, & tunc tali personæ nequaquam potest subueniri naturaliter. Si est temporalis, tunc aliàs habuit posse naturæ in coitu: & tali personæ subuenitur arte medicinæ. Si per maleficiũ reprimitur coïtus: tũc dupliciter, aut tale maleficium est temporale, aut perpetuum. Si temporale, subuenitur arte medicinæ sequẽtis. Si perpetuum, nũquam vel raro subuenitur. Veruntamen differentia est inter frigiditatem & maleficiũ. Quia frigidus impotens est ad omnes mulieres. Sed maleficiatus est impotẽs ad vnam, & nõ ad aliam mulierem, vel est potens ad vnã tantùm, & ad reliquas est impotẽs. Vt vera medicina subueniat frigidis iam supradictũ est. Sed maleficiatis subuenitur sic, Accipe dentes hominis mortui, coralli, lunariæ maioris vel minoris

ris,vel solsequij,thuris,masticis an. omnium quantum placet: & fumigetur patiens quando ibit dormitum: pòst accipe artemisiæ,hypericonis, pimpinellæ,prouingæ,& radicis eringiorum ana quantum placet:& decoquantur cum aqua communi:& lauetur patiens in facie,vlnis,manibus,tibiis,genitalibus,seu verendis, & pedibus per nouē dies cum aqua decoctionis prædictorū. Post sumat de lapide Philosophorum cū aqua testiculorū satirionis rubei:& aliis vt supradictū est. Pòst mingat patiēs per medium annuli ferri igniti,vel foraminis ligonis: & destruetur maleficium. Aut mingat per annulum sponsalem.

Ad Passiones cordis.

RAsfionibus cordis cōmunibus detur lapis noster benedictꝰ cū aqua menthæ: vel vino electo: vel

aqua bugloſſæ: cum garyophyllis in calidis, vel meliſæ: & in frigidis cum aqua roſacea, vel nenufarum: vel acetoſæ, vel ſucco ſeu decoctione pomorum muſtorum vel ſucco ſeu ſyrupo limonum.

Ad torturam inteſtinorum.

TOrturæ inteſtinorum propter vermes detur cum aqua raphani, vel foliorũ nucis, vel abſinthij. Torturæ propter humores frigidos & ventoſos detur cũ decoctione marathri, anethi aniſi, foliorum lauri, thymi, pulegij, mẽthæ, origani, calamenti. De torſione propter potionem ſeu venenum: detur cum iã dictis & dra. j. mithridati vel theriacæ: & aliis quæ tacta ſunt ſupra de veneno. Et torturæ propter humores calidos detur cum aqua violarùm, vel ſyrupo ipſarum vel oxizaccara, & ſi etiã cũ conſtrictione

ventr

ventris:misceatur ad laxandũ vncia pulpę cassiæ fistulæ, vel drac.v. electuarij de succo rosarum:&post fiat clystere commune & lenitiuũ. Et in passionibus intestinorum extra procedentium, vt sicut rupturæ vel crepaturæ: detur cum aqua vel decoctione iasfec nigræ vel albæ, vel sigilli beatæ Mariæ,aut consolidæ maioris vel minoris &c.

Ad fluxum ventris.

PRo fluxu vẽtris detur lapis Philosophorum cum aqua rosacea, vel foliorum quercus, vel myrthi, vel succo seu decoctione cydoniorũ,sorbarũ,vel mespilorũ:pro cõstipatione supra tactũ est. etiã potest administrari in cõstipationibus cũ decoctiõe iris:vel cũ sero caprę vel prima ebullitione cauliũ rubeorũ.

Ad lepram.

IN lepra & scabie detur cum de-

coctione fumiterræ, lapati acuti, epithimi, scabiosæ, seri caprini.

Ad colicam & iliacam & grauellam.

DE colica & iliaca passionibus & aliis passionibus intestinorũ prætactum est in tortura intestinorum. Sed vltra hoc potest lapis philosophicus dirigi cum aqua camomillæ vel betonicæ maioris, & ad grauellam cum aqua lampordarũ desiccatarum lapati maioris: vel cũ aqua radicum lapati acuti.

Ad hæmorrhoides.

MOrenarum seu hæmorrhoidarum quædam sunt exteriores: quædam interiores. Si exteriores: transeo vt supra de passionibus exteriorũ membrorũ: quę cũ manu & flocculo tractari possunt: quia directorio nõ indigẽt alio. Morenis verò interioribus dirigatur lapis Philosophicus cũ aqua herbæ foliorũ

carad

caradolę,id eſt lilij ſylueſtris,vel cũ aqua radicis taſsi barbati, cũ farina ſiliginis, & vitellis ouorũ gallinarũ ſimul miſtis, & per alẽbicũ diſtillatis,cũ creſpello ipſarũ facto ĩ patella ſine alio liquore adiũcto,ſumpto manè ieiuno ſtomacho. Medicina ſic cõponitur: Accipe radices taſsi barbati in furno poſt panis extractionem deſiccati, pòſt pulueri zati ſubtiliter cũ tutorio dra.j.vitellorũ ouorũ drac.ij. farinæ ſiliginis quod ſufficit attaminata pro creſpello,et in patella decoquatur ſine aliquo liquore,& ſale, nec aliquo adiuncto: & ſumat per nouem dies, & morenæ recedent ſtatim.

Ad icteritiam.

DE regione fellis ſub qua intelligitur icteritia,vel malus color faciei,& toti⁹ corporis,tactũ eſt ſupra de hepate: & quæ illi cõueniũt

&

& isti: nisi talis icteritia accidisset ꝓpter venenū sūptū, de quo supra dictum est in toxico. Et vlterus diri gatur lapis Philosophicus cū lacte potato cū oleo amygdalorum dulcium: quia eius vsus secundum Auicennam, curat talem icteritiā venenosam, vel cum aqua radicis gentianæ vel dictamni. Item in icteritia fellea simpliciter, scilicet sine veneno sumpto: quando incipit apparere, fiat bona phlebotomia de vena hepatis: sed non postquàm materia apparet multum in cute: & vrina est reducta in suo pristino colore: quia tunc nihil aut bene modicum est inter venas, sed totum extra: quia tūc per scaphas cutis sæpissimè desiccando debet purgari: & lapis Philosophicus cum sero caprino in quo bullierit vnc.1. spicæ nardi debet in potu administrari & continuari: vel cum

cum aqua vel decoctione raphani, vel apij & vini albi: vel cum decoctione lapati acuti, vel absinthij, vel cum decoctione quinque radicum communium, vel cum decoctione cottonariæ & solsequij. Et ista & omnia quæ tangunt intrinseca, securius fiunt, prouocato pòst beneficio ventris per clystere supra tactũ, vel per laxatiua supradicta & similia.

Ad visum & guttam serenam.

DE visu & potentia visiua detur cum aqua vel decoctione eufragiæ, fœniculi vel verbenæ &c. Pro gutta serena oculorum ministretur lapis cũ aqua decoctionis galli, pedes croceos habentis, & radicis petrosilij, acori, radicis viticellæ, cetrach & foliorum verbenæ an. M.i.

Ad restringendum sanguinem.

PRo restringẽdo sanguine detur cum aqua vel succo bursæ pastoris

risvel rutæ per nares iniecto patientis euersi: vel sumatur per os, si nimis fluit: vel super locum exitus cũ flocculo, vel panno, aut alio condecenti applicetur, & statim cessabit sanguis.

Ad omnes infirmitates corporis.

CONclusio vniuersalis ad omnes infirmitates corporis detur de lapide benedicto cũ aqua chelidoniæ elementorum ratificata per separationes, vel à saponaria distillata, vel à fauo cum melle & cera vt supra narratum est: aut cum aqua à pane & vino simul per quindecim dies sub fimo putrefactis post distillata. Primò distillatur aqua alba, & ista parum valet nisi ad tingendum pilos vel crines. Secũdò distillatur aqua citrina, quæ tota extracta ratific

tificatur quinquies ſine fæcibus ſola: quæ poſtea facit aurum potabile per reflectiones diſtillationis & circulationis: quæ ſeparata per diſtillationem eſt oleum incombuſtibile ad modum olei citrini, quod valet in operibus miris.

FINIS.

INDEX ALPHABETICVS HVIVS OPERIS.

Diuersis diuersa nomina Q. Essentia sibi sortitur 20
Antimonio probatur auri falsus color 76
Alchymico non sed naturali inest virtus conseruandi vitam humanã 77
Aliud balneum Mariæ 82
Aqua ignea 112
Aquæ vitæ vtilitas 116
Ad podagram curatio 187
Ad plagas curatio 191
Aurum potabile Hugonis 195
Ad lepram curatio 203

E E

Ad bonam memoriam habendam Ibidem
Aurum non patitur corruptionem, ex natura, sed artificiosè 205
Aurum potabile quomodo fit 207
Alius modus separandi quatuor elementa 210
Alius modus faciendi aurū pota. 212
Aqua Solis quid 214
Auri potabilis vtilitas 215
Aeris virtus 216
Auri potabilis commoditates 245
Aurum potabile in mortuis quid operetur 285
Ad menstrua habenda 325
Ad vertiginem 351
Alius modus affinandi Solem 251
Alius modus affinandi Solem per cæmentum. 251
Aliud cæmentum 252
Alius modus puluerisandi Solem 257
Ad caluiciem 292

Alius

Alius modus extrahendi Quintam Essentiam ex chelidonia 142
Aqua ad omnes dolores sanandos 334
Ad pulmonem 350
Ad tussim ibidem
Ad cor ibidem
Ad stomachum 351
Ad splenem ibidem
Ad paralysin ibidem
Ad lapidem ibidem
Ad stranguriam ibidem
Ad menstrua 352
Ad matricem ibidem
Ad maculas faciei 353
Ad confortandum caput 357
Ad cerebrum 358
Ad pectus ibidem
Ad maniam 324
Ad vertiginem capitis 367
Ad caluiciem ibidem
Ad abluendam faciem ibidem
Ad surditatem 368

Ad vermes aurium *ibidem*
Ad ophthalmiam 369
Ad tumorem gingiuarum *ibidem*
Ad fœtorem oris vel narium *ibid.*
Ad epilepsiam 370
Ad loquelam amissam 371
Ad melancholiam *ibidem*
Ad putrefactionem *ibidem*
Ad hydropisin 372
Ad sterilitatem 373
B*alsamus artificialis* 191
C*onfectio ceræ, ad lutandũ vasa* 98
Caput corui quid 167
Capilli quomodo colorandi 191
Contra fluxum ventris 232
Cibaria quomodo conseruentur 326
Contra tremorem 326
Contra pestem 334
Contra icteritiam 326
Conceptus facilitas 325
Cicatricum faciei curatio 324
Contra

Contra venenum & cancrum 325

*D*IFFERENTIA *inter circulationem, & digestionem* 56

De modo extrahendi Quintã essentiã absque vllo labore, vel expensá 59

De modo facili, distillationis circulatione, & extrahẽdi Quintam Essentiam absque igne. 65

Duplex via Quintam Essentiam extrahendi absque vllo igne ibidem

De modo extrahendi Quintã Essentiã à quatuor elementis, ad resoluẽdum in ea solem, pro auro potabili 68

Duæ viæ separandi Quintam Essentiam à quatuor elementis 79

De auro potabili componendo, & soluendo Sole 89

De modo extrahendi Quintam Essentiam, in qua potest resolui aurum, ad faciendum aurum potabile 116

De modo extrahendi Quintam Essentiam ex Sole 164

De modo distillandi per descensum 172
De modo claudendi sigillum Hermetis 181
De modo distillandi acetum, & vrinam humanã, in quibus omnia metalla calcinata resolui possunt 185
De modo distillandi mel, quod ipsum aurum potabile ingreditur 188
De auro potabili communi 182
De auro potabili absque aqua forti 205
De auro potabili absque terra, vel aqua forti 207
De auro potabili cum speciebus aromaticis 235
De auro potabili ex floribus cordialibus 241
De auro potabili ex Quinta Essentia per lapidem 246
De auro potabili cum melle 259
De aqua potabili ex solo auro, & aqua vitæ 260
De auro potabili, cuiusdam Treuerẽsis episco

episcopi 261
Dosis huius auri potabilis 271
De auro potabili, cũ vino Græco, vel similibus & speciebus aromaticis 273
De alia aqua vitæ composita, omnium aliarum pretiosissima 117
De alio auro potabili excellenti 275
De auro potabili cum gemmis 281
De auro potabili ad paralysim 285
De alio auro potabili bono 289
De alio auro potabili cũ aqua forti 290
De auro potabili volatili 300
De alio auro potabili pretiosissimo 304
De auro potabili vegetabili 308
De vltimo auro potabili 316
De aqua vitæ composita pro hominibus frigidæ cõplexionis aut regionis 321
De aqua vitæ composita Friderici tertij 327
De alia aqua vitæ composita 328
De alia aqua vitæ composita, qua vtebatur quidã Comes Palatinus 336

De alia pretiosa aqua vitæ cõposita 338
Digestio quomodo iuuetur 326
Dentium doloris curatio 324
De aqua vitæ composita bona 347
De alia aqua vitæ cõposita, q̃ valet ad paralysim, & vertigines capitis 355
De alia aqua vitæ composita valde pretiosa 356
Excellentia Quintæ Essentiæ 17
Ex omnibus rebus potest educi Quinta Essentia 19
Ex omni vino immundissimo etiam, sed non acetoso, potest extrahi Quinta Essentia 67
Experientia rerum magistra 68
Ex Quinta Essentia non fit aurum 70
Elixir, lapis sicut Crystallus 115
Ex plumbo extrahitur Quinta Essentia 162
Efficacia ignis 216
Fixio spirituum 216
Forma furni ad distillandum aquã vitæ

vitæ 19

Forma fornacis, ad separandum quatuor elementa 104

Fluxus ventris 232.& 425

GRadus putrefactionis septem 36

IGnis non debet in arte distillãdi augmentari usq; ad quartum gradũ 30

In temperandis ignis gradibus consistit ars distillandi 34

In qua essentia possunt resolui omnia metalla & aurum 108

Ignea qualitas excellit omnia olea 146

In Quinta Essentia resoluitur aurum duplici modo 209

Ignis efficacia 319

Icteritiæ curatio 326

LApis Philosophicus omnia mineralia metalla resoluit 81

Lapis Philosophicus figit omnes spiritus 113

Lapis figendi omnes spiritus 147

Modus præparandi lapides pretiosos ad aurum potabile 203
Modus separandi quatuor elementa 209. & 210
Modus aurũ affinãdi per cæmẽtũ 248
Modus Solem pulverisandi 253
Modus putrefaciendi materiam 38
Notabile de Iunipero 42
Natura & virtutes oleorum ex quatuor elementis 297
Natura potest medicamentis Quinta Ess. ætatẽ hominis saluare illæsam 15
Oleum virgineum 307
Oleum Solis 297
Oculorum cura 324
Potentia olei 318
Plumbum Philosophorum, vel lac virgineum 162
Præparatio amalgamatis 169
Proprietas terræ 320
Paralysis cura 324
Pili quomodo non canescent ibid.

Peric

Pericula matricis 352

Quibus distillandi facultas permittatur 30

Quomodo in distillatione descendendũ in temperamento ignis 32

Quid Quinta Essentia 13

Quatuor ignis gradus 25

Quid sit Quinta Essentia cuiuslibet materiæ simplicis, & ad quid conducat 13

Quomodo extrahitur Quinta Essentia per distillatorium 22

Quomodo materia rudis distillationi obediens, debeat putrefieri 36

Quomodo possit cognosci an vinum digestum circulatoriæ distillationi sit aptum 43

Quomodo & quot modis, sit distillandum circulatoriè 51

Quid inter se distent, circulatio & digestio 54

Quinta Essentia incorruptibilis 62

Quinta

Quinta Essentia non est omnino incorruptibilis 64
Quatuor modi redigendi aurum in substantiam potabilem 193
Quinta Essentia ex musto 71
Quomodo fiat Quinta Essentia ad resoluendum Solem, pro tincturis 82
Quòd furnus, & balneum, ponenda in domo 89
Quomodo debent separari quatuor elementa 105
Quomodo extrahēda sit quinta essētia à melle, quæ ītrat aurū potabile 122
Quomodo extrahēda sit Quinta Essentia ex chelidonia 129
Quomodo sit extrahenda Quinta Essentia ab antimonio 161
Quid soluat Solē omnésq; gēmas 279
Quid operetur aurum potabile cum gemmis in mortuis 513
Quomodo spiritus debent reduci in corpus 306

Subie

Subiectum Quintæ Essentiæ 44
Secunda via extrahendi Quintam Essentiam absque igne 67. & 68
Sanguis humanus est ipse aër 107
Sanguinem humanum, id est ipsum aêrem 117
Sanatio hominis ex agone mortis 141
Solutio Solis 299
Spasmus cura 326
Tres modi distillandi circulatoriè 52
Thesaurus occultus Philosophorũ 288
Vas ad circulationem optimum 56
Utilitas aquæ vitæ 116
Virtutes chelidoniæ 113
Virtutes Q. Essẽtiæ ex chelidonia 140
Unde fiat lapis philosophicus 205
Utilitates auri potabilis 215
Veri auri potabilis commoditates 345
Vermes aurium 325
Vinum acetosum quomodo restituatur 326

INDICIS FINIS.

